

KEVÄTJULKAISU
1911

Hancockissa, Mich.
Työmiehen Kustannusyhtiön Kirjapainossa 1911.

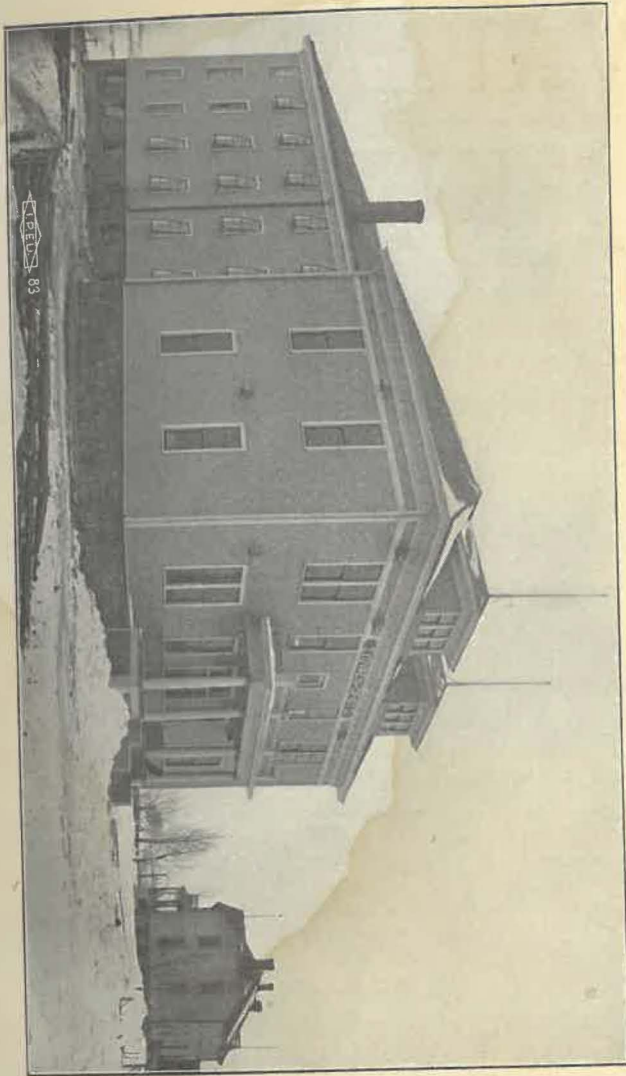
VALLANKUMOUS IV.

VALLAN- KUMOUS IV.

TYÖVÄEN-OPISTON TOVERIKUNNAN
KEVÄTJULKAISU 1911

Hancock, Mich.
TYÖMIEHEN KIRJAPAINOSSA, 1911.

TYÖVÄEN-OPISTON UUSI OPISTORAKENNUS.

JUHLARUNO

Työväen-Opiston uuden talon avajaisiin lokak. 30 p. 1910.

KIRJ. AKU PÄIVIÖ.

Mustan leivän, suolakalan,
hallan, kuokan kotimaa
sirotteli sinne tänne
tyttäriään, poikiaan.
Köyhät eväät, kevyt lasti
lähevillä lähteissään,
saivat mukaan raskaan mielen,
raakaa voimaa, jäykän pään.

Kuokan oppi, vaivan tuttuus
takas täällä raa'an työn;
toinen, tiedon lastin kevyys
takas eelleen hengen yön.
Kirkot, kapakat ja kortit,
siinä kolmiyhteys,

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRAATIO-NEUVOTTELUT
Pöytäkirja
20500 Puhd. (03) 231 7506
Fax (02) 233 3460

joihin nojas hajajoukkoin
pyrinnöt ja kehitys.

Mukanaan vie ajan virta,
kantaa kaikki laineillaan,
niinpä heimon pyrkimykset
kohotti se loastaan.
Ajan vilisevään pyörään
hamus kädet känsäiset;
voima huokui kotimaasta,
täältä tavat, tarpehet.

Apinoitiin puolin, toisin
pyrkimysten pyörteitä,
kirkkojenkin kellareissa
virkos hieman elämä;
syntyi seura, syntyi toinen,
kasvoi kaunis innostus,
saarnain, sadatusten sijaan
toistui: raittius, valistus!

Viel' ei päässyt pinteestänsä
tosivoimain väkevyys,

vielä johti mustat miehet,
usko, tavat, entisyys.
Riuhtoi sinne, riuhtoi tänne
ajan pyörre joukkojaan;
tuonne veti kalamiehet,
tänne itsetajunta.

Sieltä pohja tänkin talon, —
historian tunnette, —
haalittiin se vartijaksi
murrosajan portille;
nirui sieltä tiedon muru,
pimitystä virtanaan,
vapautusta saamaan tulleet
syöstä koittiin karsinaan.

Tuttu totuus: kaikki keinot
käyttää kansan kahlia,
laatukonstit kun ei auta,
ryöstöä ja petosta.
Määräs sentään ajan arpa:
tietköön joukko tahtonsa! —
Siksi tää nyt seisoo tässä
meidän opinahjona.

Solui niinkuin itsestensä
 ase meidän käsihin
 ja se tapas käyttäjänsä
 hehkuvaisin sydämin.
 Ennen oli liikaa tilaa
 vaikka "tuku" kaikui niin,
 loppui tila väljyisinkin
 vaikka kuinka ahdettiin.

Kansa käden ojensihe —
 tässä on nyt tulos se,
 eikä koskaan, huomennakaan
 käs' sen tälle kuivune. —
 Kansan käsi, yhteisvoima,
 se voi murtaa, rakentaa,
 se voi lyödä taikka nostaa,
 vangita tai vapauttaa!

Suur' on tiedon kultalähde,
 syvä, ehtymättömin
 ja kun kerran sitä maistat
 janoatkin yhäti. —
 Tulkaa tänne osattomat,
 täältä sitä tarjotaan!
 saatuanne ensi janoon,
 käykää itse jatkamaan.

Jatkakaa ja maailmalle
 käykää kauhaa ojentain,
 siitä sekin janoon syttyy —
 tuo on juoma jumalain! —
 Janoon sytyttyään sitten
 tietää, mitä tekee se.
 Ennen sitä eipä meille
 uusi päivä valkene.

Yleville ihanteille
 avartukoon ukset nää,
 että lämpee myöskin sydän
 samalla kuin täyttyy pää,
 että riitain rähinöissä,
 maailma kun jääneen lyö,
 herpoais ei voima, tarmo
 eikä kylmyis innontyö.

Ja niin vuotten vierieissä
 kun tää ahjo kuumentaa,
 kun sen sepät takoo, takoo,
 heimon päivä valkeaa. —
 Tulkaa tänne osattomat,

tääll' on aarteet avoinna,
itse niitä tarvitsette,
myöskin veljesmaailma!

ORJAMYLLYN POLKIJAT.

(Katso kansikuva.)

Pyörivä häkki, loputon polku, toivoton työ. Yksitoikkoista, tolkutonta astuntaa aamusta iltaan, illasta aamuun; orjavoudin ruoska alituisesti uhkaamalla hermostuttamassa takana ja edessä synkeä tieto, että voimien yhä uupuessa lyö luonnonvälttämättömyydellä hetki, jolloin elävänä tai kuolleena haaskana heitetään tunkiolle.

Se oli orjan elämää ja se on orjan elämää.

Eivät ole siihen orjat hyvällä tyytyneet, eivät tyydy nytkään.

Ryskähdelleet ovat häkkien kalterit epätoivoisten käsien tempauksista, murretut ovat usein tyrmäin ovet. Mutta uusiin on jouduttu, uusissa kahleissa uusia polkumyllyjä polkemaan.

Kamala on kapitalismin polkumylly. Työläiset sitä pyörittävät ja työläisiä se murskaa. Säännöllisesti, niin hirvittävän säännöllisesti tulevat tiedot: 5 kuollut ja 18 haavoitettu; 40 jäänyt kaivokseen; työnhakijoita paleltunut lumihankeen, hikipajalaisia elävältä poltettu toista sataa j. n. e. Säännöllisesti, hirvittävän säännöllisesti kertovat tilastot työväen keski-ijän olevan niin alhaalla, että jos pelastuisi-

kin suoralta teurastukselta, niin nääntyminen olisi edessä. Kumpi sitten on houkuttelevampaa?

Niin, säännöllisesti tulevat kurjuuden ja kuoleman viestit! Mutta yhtä säännöllisesti tulevat viestit siitä, kuinka orjat häkkiensä kaltereita yhä uhkaavammin ryskyttävät. Ne eivät ole ikuiset ne polkumyllyt, niistä voi, niistä täytyy päästä pois!

Kas! Katso, aukko on revennyt, kun eri puolilta yhtä aikaa ovat temmanneet orjat. Taas kiinni ja uusi tempaus! Se repee enemmän eikä mikään mahti mailmassa voi sitä paikata, sillä se on tuomittu hajotettavaksi ja heitettäväksi romukasaan.

Yhä tietoisemmin kiini kaltereista, yhä voimakkaampia tempauksia . . . ja kapitalismin orjamyly on lakannut olemasta!

KERTOMUS TYÖVÄEN-OPISTON TOIMIN- NASTA JA VAIHEISTA VUOTENA 1910-1911.

Työväen-Opiston lyhyessä, mutta vaiherikkaassa elämässä on taas vuosi — järjestyksessä jo neljäs — kulunut, vierähtänyt historian menneisyyteen, sen muistiin pantavaksi. Samassa, kun tämä vuosi on opistomme kehityksessä merkinnyt voimakasta edistystä neljä vuotta sitten viitotettuun suuntaan, on se useissakin suhteissa ollut sen historian ehkä merkillisin vuosi.

Tänä vuonna, ensinnäkin, oli opistomme kaikista vastaanhankaamisistaan huolimatta joutunut järjestössämme "raivaovien" suuntariitain keskuspisteeksi, siksi pyörteeksi, jonka ympärillä vastakkaiset suunnat kieppuivat ja toisiaan vastaan törmäsivät. Se sai myös tämän johdosta ja muistakin syistä olla sinä syntipukkina, jonka niskoille melkein kenenkä tahansa "erehdykset ja pahat teot" sälytettiin. Sitä vastaan puskettiin ne vihat, mitä tuossa periaatekinastelussa toisinajattelevia vastaan nousi ja se vaadittiin tilille, kun joku esitti mielipiteitä, jotka eivät heti tai ollenkaan saaneet yleistä kannatusta osakseen.

Vaikka varsinaisesti vasta viime keväällä opiston ja toiselta puolen puoluelehtiemme sekä joidenkin osastojen välillä syntyi se erimielisyys, joka yhteen aikaan uhkasi opistoa suurillakin vaaroilla — voipa sanoa, melkein täydellisellä, tai ainakin väliaikaisella tuholla — niin tuon paljon suurta melua herättäneen ja vähän villoja tuottaneen riidan juuret ovat etsittävätkä syvemältä — opiston kehityshistorian aikaisemmilta kausilta. Jo ensimmäisenä vuotena nim. jolloin se oli meidän suomalaisten sosialistien käsissä, ilmeni sen suhteessa joihinkin järjestöömme koskeviin asioihin seikkoja, jotka osottivat, että sitä vastaan järjestön puolelta tulisi syntymään epäluuloa, ehkäpä vihamielisyyttäkin — kuten sitten on käynytkin. Tapahtui että kun opiston oppilaat ja opettajat voidakseen paremmin seurata puolueemme asioita ja tutustua sen kantaan eri suhderyhmissä järjestivät erityisen n. k. taktiikatunnin, jossa yhteisesti koettivat noita pulmallisia kysymyksiä pohtia ja niistä opikseen väitellä, silloin puoluelehtiemme — etupäässä Työmiehen taholta lausuttiin vakavia varoituksen sanoja, joissa hyvinkin huolestuneesti koetettiin opistolle vakuuttaa, että opettajien ei tulisi eikä sopisi ryhtyä taktiikkaa opettamaan, eikä oppilaidenkaan pitäisi niihin ja muihin puolueemme asioihin sekaantua, vaan olisi heidän kiinnitettävä kaiken tarmonsä varsinaisiin kouluharrastuksiinsa. Pohjasäveleenä kaikissa noissa silloisissa opastuskirjotuksissa liikkui pelonsekainen ajatus, että Työväen-Opiston opettajat voivat taktiikkaa opettaessaan johtaa oppilaansa ja sitten niiden kautta mahdollisesti koko suomalaisen järjestönkin harha-teille — väärälle uralle, voivat mielensä mukaan selittää puolueen kannan eri kysymyksissä miten vain, nousta sitä oikein puoluepaavin tavoin mestaroimaan. Vaikka sillä kertaa — pääasiassa opiston puolelta annettujen rauhottavien selitysten ja lupausten

johdosta — ei tuosta asiasta noussutkaan vielä sen pahempaa myrskyä opistoa vastaan — tosin sellainen oli jo silloin hyvällä alulla — niin aivan kokonaan ei opistoa vastaan herännyt epäluulo sammunut, vaan jäi se hiljalleen edelleen kytemään.

Ja niin, kun sitten viime keväällä toveri Matti Kainu herätti uudelleen henkiin Hancockissa edustajakokouksen hautaaman suuntakysymyksen taloudellisiin järjestöihin suhtautumisesta, niin joku "viisas" muisti hänen joskus olleen Työväen-Opistossa ja syytti — vaikkakaan ei suoraan — opistoa hänen villitsemisestään. Näin vedettiin opisto esille tekemään tiliä siitä, mitä siellä oikeastaan on opetettu, mistä väitely, keskusteltu j. n. e. Edellisen lisäksi sitten vielä sellaiset seikat, että "aivan opiston juurella" toimiva Duluthin osasto oli asettunut industrialismia kannattamaan sekä myöhemmin opiston opettajat: Haataja ja Laukki, kun heitä nimenomaan vaadittiin esittämään kantansa, selittivät niinkään olevansa industrialisteja, edellinen yhteen aikaan, mutta silloin jo opistosta eronneena — antiparlamentaristinkin, antoivat vain lisää aihetta syyttää opistoa puoluevastaisen hengen ja aatevirtausten tyyssijaksi. Ja vaikka sen puolelta kuinka useasti ja tarmokkaasti vakuutettiin, että sen seinien sisäpuolella ei ole opetettu tai opettajien puolelta agiteerattu puolueemme politista toimintaa vastaan, niin sitä sittenkin siitä yhä itsepintasemmin ja aivan hävyttömän asiattomasti syytettiin ja ahdistettiin, menen jotkut osastot jo niin pitkälle, että julistivat sen tutkimatta puoluepannaan, kieltäen siltä kaiken kannatuksensa ja koettaen saada toisiakin osastoja tekemään samoin.

Kun otetaan huomioon, että juuri samoihin aikoihin johtokunta yhtiökokouksen päätöksestä oli ryhtynyt toimenpiteisiin saadakseen opistolle uuden suunnitelmassa yllä

15,000 dollaria maksamaan tulevan talon rakennetuksi, että opiston kassassa ei ollut rahoja tämän uhkarohkean suunnitelman toteuttamiseksi ollenkaan, niin ei ole liikaa sanottu, jos väitetäänkin, että opisto oli noiden ahdistelujen johdosta joutunut mitä vaarallisimpaan asemaan. Kuitenkin se siitä ja kaikista jupakoista "kunnialla" selviysi, kiitos etupäässä — johtokunnan tavattoman sitkeän ja tarmokkaan taistelemisen. Väittely suunnista vähitellen lakkasi ja opisto sai jäädä rauhaan, taikka ainakin sai aselevon, kuten kaikista päättäen näyttää, sillä itse kysymys — opiston suhde järjestömme asiain menoon, ei ole vielä ratkaistu. Että tällaisia riitoja ei aina nousisi olisi kerta kaikkiaan päästävä selville, saako Työväen-Opistossa käsitellä puolueemme menettelytapakysymyksiä, niitä selostella, pohtia ja arvostellakin, vai eikö saa. Toiset tuntuvat olevan sitä mieltä, että ei millään muotoa sellaista olisi sallittava ja toiset taas suoraanaisesti sitä vaativat selittäen sen jo luonnostaan kuuluvan Työväen-Opiston opetusohjelmaan. Toivottavasti ensi yhtiökokous tämän pulmallisen kysymyksen ratkaisee ja siten määrää siinä varman tien.

*

Kuten toisessa paikassa tätä julkaisua olevasta johtokunnan jäsenen, toveri T. Virtasen ja toverikunnan puolesta kirjottaneen toveri J. Viidan kirjoituksista näkyy on tämä vuosi ollut opistollemme vielä toisissakin suhteissa oikea merkkipuosi. Saatiinhan nyt vihdoinkin opistolle jo alusta alkaen kipeästi tarvittu uusi ja ajanmukainen opistorakennus. Vaatimattomana, mutta varmana kuin kallio seisoo se nyt Spirit Laken rannalla osottamassa maailmalle, kuinka nopeasti ja valtavasti työväen-luokan herääminen ja tietoisuus kasvaa. Tuntuu mieltä innostavalta verrata sen uljasta päätyä, punalipun kruunaamaa harjaa lähistöllä kohoaviin

terästrustin jättiläissuuriin orjamylyihin ja ajatella, että kerrankin työläiset ovat päässeet kilpailussa edelle — voitolle. Tekee mieli huudahtaa: tuokoon vaan tuo mahtava trusti pajansa tänne, tuokoon vaan orjansa niissä takomaan, täällä on myös paja, jossa taotaan niitä aseita, joilla sen orjat valloittavat itselleen vapauden, elämän ja onnen, joilla kerran valloittavat itse tuon mahtavan trustin.

*

Erityisesti on opistoamme tänä vuonna onnistunut vielä siinä, että se sai yhdeksi opettajakseen tunnetun puolue-toverin Yrjö Sirolan Suomesta ja saattoi siten toteuttaa sen suunnitelman opetusohjelman laajentamiseksi, jonka johtokunta oli viime keväällä laatinut ja vakinainen yhtiökokous sitten hyväksynyt. Sen mukaisesti on opistolla nyt neljä opettajaa, joina tänä vuonna ovat toimineet Leo Laukki johtajana ja opettajana taloustieteessä, valtio-opissa, kehitysoyissa ynnä joissakin harjotusaineissa, Yrjö Sirola — yleisessä ja sosialismin historiassa ja teoriassa, suomenkielessä, opetusopissa sekä myöskin useissa harjotusaineissa, Alex Sevo englannin-kielessä, kirjanpidossa ja laskennossa ja mrs. Schlecht englannin-kielessä. Opetus on ollut paremmin järjestetty kuin ennen, vaikka tietenkin siinä on vielä paljon toivomisen varaa, oppilaat ovat olleet jaetut kahteen tai useampaankin luokkaan riippuen heidän ennakkokehityksestään, koulutiedoistaan ja opistolle tulostaan. Varsinkin on englanninkielen opetuksessa tavattomasti entisestä edistytty, niin että hyvällä syyllä voi väittää Työväen-Opiston olevan käytännöllisimmän laitoksen, mihin suomalainen Amerikassa voi lähteä englannin-kieltä oppimaan.

*

Oppilaita on myös tänä talvena ollut enemmän kuin koskaan ennen, tähän mennessä kaikkiaan 112 oppilasta opiston kirjoissa, joista naisia 15, siis ikävä sanoa tavattoman pieni prosentti, tosin lukumääränsä nähden enemmän kuin ennen. Kuten ennenkin on suurin osa oppilaista keski-valtioista (70): Duluthista 11; Hibbingistä 9; Marquettesta, Mich. 5; Calumetista, Mich. 4; Ironwoodista, Mich. 4; Minneapolisista, Minn. 6; — Minnesotasta 40 ja Michiganista 20. Loput noin 50 ovat olleet etäämpää aina Tyynen valtameren ja Atlantin rannoilta asti, onpa pari kolme oppilasta saapunut suoraan Suomestakin.

Tänä vuonna on myös suhteellisesti pieni prosentti lähtenyt opistosta kesken pois, joten opiston molemmat rakennukset ovat olleet melkein kaiken aikaa täynnä, parisen kuukautta niin täynnä, että ei olisi voinut enään yhtäkään oppilasta sijoittaa omiin huoneisiin, joissa on tilaa korkeintaan 86 oppilalle tai kun otetaan opettajat ja palvelusväki huomioon kaikkiaan noin 100 hengelle. Keskimäärin on opistossa ollut 70 oppilasta kuukautta kohti yli talven — yli 20 enemmän, kuin edellisinä vuosina milloinkaan. Kaikesta siitä vasta-agitatsioonista huolimatta, jonka alaisena opisto viime kesänä oli, on sen kannatus vain kasvanut, vaikka tietysti se olisi voinut olla suurempikin, sillä varmasti on tuolla agitatsioonilla ollut jossain määrin vaikutusta niihin, jotka ovat opistolle aikoneet tulla, mutta jättäneet sen tekemättä. Tiedetäänpä sen johdosta oikein "vankkojen puolueimpienkin" lähteneen mieluummin Valparaisoon sensijaan kun olisivat tänne tulleet.

*

Mitä sitten opiston taloudelliseen asemaan tulee, niin on se melko hyvä, kun ottaa huomioon, että se on vasta

TYÖVÄEN-OPISTOLAISET HELMIKUULLA 1911.

neljä vuotta ollut meidän suomalaisten sosialistien käsissä. Paitsi sitä, että on toimittu paljon suuremmalla voimalla, lisätty kaikenlaista kalustoa, opetusvälineitä y. m., jotka kaikki ovat kysyneet paljon varoja, on maksettu pappien aikuisia velkoja toista tuhatta dollaria ja kaiken lisäksi rakennettu ja sisustettu noin 20,000 dollarin arvoinen opistorakennus, josta on tosin enempi puoli vielä maksamatta enimmäkseen puoluetovereille, rahamiehille vain \$5,000 velkana. Kovassa kiipelissä siinä on johtokunta ollut videssään asioita näinkin hyvin eteenpäin ja kevään tullen alkoi rahapula jo ahdistaa opiston ruokahoidosta huoltapitävää taloudenhoitajaa, oppilaiden maksamat ruoka- ja oppi-rahakun oli täytyntä syksyllä "tuhlata" opistoa sulke- misella uhkaavan rakennusvelan maksamiseen. Mutta aina- han sitä on jotenkuten siitakin pulasta selviydytty.

Tulevaisuuden suurin pula tulee olemaan siinä, mistä saada rahoja vielä jälellä olevien rakennusvelkain maksa- miseksi, mutta jos osastot yhtä auliisti kuin tähän asti anta- vat opistolle aineellista kannatustaan, niin niistä selviytymi- nen ei ole suurikaan asia. Hyvällä ajalla parit jyräiltamat yli koko maan kaikissa suomalaisissa osastoissa opiston hy- väksi ja se on kaikista veloista vapaa. Opiston omaisuuden arvo lähentelee nyt jo noin \$35,000, joten jo yksin siitakin kannattaa pitää kynsin hampain kiinni.

Keskipiiri, joka eniten opistosta hyötty, on myös päät- tänyt sitä vakinaisesti kannattaa maksaen osastot opistolle 25 senttiä jäsentä kohti vuosineljännekseltä veroa. Toivot- tavasti tämä päätös pysyy ainakin niinkauan voimassa, että opisto on ehtinyt kaikista nykyisistä veloistaan vapautua, sillä niin kauan, kuin ne ovat maksamatta ei ole varaa täl- laisilla asioilla leikitellä, huopailla sinne ja meloa tänne,

vaan on varmasti toteutettava, mitä kerran on suunniteltu ja päätetty. Tätä kirjottaessa on Länsipiiri seurannut Keski- piirin esimerkkiä ja osottanut siten solidarisuudessa voi- vansa kohota piirirajojen yläpuolelle katselemaan asioita luokkakannalta.

*

"Etehen elävän mieli, kuollut taakse katsokohon", sa- noo suomalainen sananlasku ja niin tällaisenkin laitoksen on ennenkaikkea kiinnitettävä huomionsa tulevaisuuteen. Opisto on nyt sillä asteella, että tähän suuntaan menen ei ole mitään syytä eikä mahdollisuuttakaan sitä paljoakaan enään laajentaa ja senmukaisesti sen toimintaa parantaa. Jos voisikin odottaa oppilastulvan vielä kasvavan ja mene- vän yli 100, niin kun otamme huomioon kaikki ne seikat, joista oppilaiden opistollemme tulo riippuu, niin voimme melko varmastikin vetää sen johtopäätöksen, että me olem- me jo pian saavuttaneet korkeimman mahdollisen oppilas- määrän ja sen mukana kehityksen huipun. Ja mikä ei kehity eteenpäin se pysähtyy ja alkaa hiljalleen taantua. Jos Työväen-Opistoa todella aijotaan pitää laitoksena, josta puolueemme kasvaessaankin yhä enemmän hyötyisi, niin on sitä kehitettävä eteenpäin samassa suhteessa kuin työväes- tökin kehittyy voimassaan ja vaikutuksessaan. Opistoa on alettava kehittämään yleisestä tieto-ahjosta, jollaisena se tähän asti etupäässä on ollut, erikoisaloille — varsinaiseksi sosialistiseksi yliopistoksi. Vähitellen voitaisiin erikoisala toisensa jälkeen täydellisentää, lisätä aineita, luokkia ja koko opetustoimintaa laajentaa. Jo ensi vuonna voitaisiin opistoon ottaa luennoitsijoiksi yksi tai kaksi englantilaista puoluetoveria ja siten saada yhteiskunta-taloustieteellinen ja ehkä joku toinenkin puoli niin täydelliseksi, kuin suin- kin. Mahdollisesti, jos onnistuisimme saamaan näiksi opet-

tajiksi puolueemme joitakin suurmiehiä, niin niiden mukana tulisi jokunen englantilainenkin oppilas opistoomme ja siten olisi pantuna alku tulevalle englantilais-suomalaiselle opistolle, jossa suomalaiset oppilaat hankittuaan itselleen tarpeelliset alku- ja pohjatiedot suomalaisella osastolla voisivat muitta mutkitta siirtyä niille englanninkielisille erikoisosastoille, joilla haluaisivat tietonsa täydellisentää. Meidän täytyy muistaa, että sosialistinen liike menee eteenpäin — ei koskaan taaksepäin. Nuoriso kehittyy sosialistiseksi. Se tarvitsee ja hakee kouluja, opistoja, yliopistoja. Yhteiskunta, sosialistinenkin yhteiskunta ja sosialistipuolue tarvitsee kaikenlaisia erikoisopetusta saaneita toimihenkilöitä. Miksi ei kasvattaa niitä omissa opistoissa, omissa kouluissa? Miksi ei kehittää tätäkin opistoa niin, että se kykenee täyttämään tulevaisuudenkin tarpeet. Itse maailman valta-voima — kehitys, työväenluokan voittoisa valloitustaistelu on meidän takanamme — siis eteenpäin!

Leo Laukki.

SILMÄYS TYÖVÄEN-OPISTON TOIMINTAAN JA TOVERIKUNTAELÄMÄÄN LUKUVUOTENA 1910-1911.

Viime vuonna huhtik. 16 päivänä pidetyssä Opiston ylimääräisessä yhtiökokouksessa oli johtokunnalle annettu määräys rakentaa uusi tilavampi opistorakennus, koska entinen Kansan Opiston rakennus ei enään voinut tyydyttää suomalaisen työväestön kasvaneita vaatimuksia. Ja kun opistoyhtiön vuosikokous vielä vahvisti ylimääräisen kokouksen päätöksen, niin oli johtokunnan ryhdyttävä rakennuspuuhiin, niin toivottomalta kun se silloin näyttikin, syystä ettei ollut varoja, ja luottoa porvarillisessa rahamaailmassa ei ollut ensinkään. Tämän kirjottajalla johtokunnan jäsenenä on vielä tuoreessa muistissa, mitenkä hirveän ahtaissa oloissa johtokunnan täytyi viedä rakennushommaa eteenpäin, mutta koska tässä julkaisussa on siitä erityinen esitys, en lähde siitä tässä enempi kertomaan. Ankarain ponnistusten perästä päästiin kuitenkin siihen, että uuden opistorakennuksen vihkiäis- ja samalla koulun avajaisjuhlaa vietettiin lokakuun 30 päivänä.

Kaunis oli päivä. Syysaurinkokin näytti kohonneen tavallista korkeammalle taivaanlaella, ikäänkuin luodakseen lisää juhlatunnelmaa tänä työväenliikkeen merkkillisenä päivänä. Uuden rakennuksen katolle oli nostettu punainen lippu — maailman köyhälistön vapauden merkki. Vienoisen syystuulen sitä liehutellessa se puhui punaisilla nauhoilla varustetulle juhlayleisölle merkkillistä kieltä. Se kertoi köyhälistön taisteluista, voitoista ja tappioista, samalla ennustaen kevättä — köyhälistön — ihmiskunnan kevättä.

Useita kymmeniä oppilaita aikoviakin oli jo saapunut tilaisuuteen. Tuskin oli tuon suuren juhlayleisön joukossa muita porvareita, kun Duluthin kaupungin majuri ja hänkin kutsumattomana, mutta kuitenkin tilaisuudessa pitämässään puheessa tunnustaen köyhälistön vaatimukset oikeutetuiksi.

Sangen lennokkaan puheen, juhlapuheen, piti tuossa tilaisuudessa opiston johtaja Leo Laukki; tunnetulla puhujakyvyllään tehden selkoa siitä, mitenkä taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys ovat tekijänä siihen, että köyhälistön pyrkimykset kaikista teennäisistä esteistä huolimatta menevät eteenpäin. Saman yhteiskunnallisen kehityksen tuloksena selvitti hän Työväen Opistonkin syntyneen ja menevän eteenpäin. Toveri Pitkänen lausui Aku Päiviön tilaisuutta varten laatiman runon, jossa hän voimakkain ja onnistunein kuvauksin kertoi opiston historiikin ja nykyajan aatevirtaukset sekä kuvasi vielä mitenkä Työväen Opisto tulee olemaan se paja, jossa "sepät" takovat aseita köyhälistöliikkeelle. Superiorin ja Duluthin osastojen lauluköorien laulaessa ja orkesterin soittaessa väliajoilla, oli ohjelmassa vielä useita puheita ja runoja. Ensi kerran saivat myös monet nyt kuulla tunnettua Suomen sos. eduskuntamiestä Yrjö Sirolaa. Hyvin onnistuneessa puheessaan teki hän laajasti selkoa Suomen työväenliikkeen taisteluista,

sen syntymisestä meidän päiviimme asti, lausuen myöskin ilonsa tšekäläisen työväenliikkeen edistymisestä.

Päivä oli kulunut, tuli ilta. Yksi merkkillinen päivä oli eletty. — Luonnossa oli syksy, mutta ihmissydämissä kevät. Toivehikkaana työväenliikkeen ja Työväen Opiston tulevaisuudesta hajosi juhlayleisö.

Sarasti marraskuun 1 päivä. Oppilaita kirjottautui 40. Heitä oli saapunut idästä ja lännestä, aina New Yorkista ja San Franciscosta asti, suurin enemmistö kuitenkin tänäkin, kuten edellisinäkin vuosina ollen keskivaltioista, joka muuten onkin luonnollista, sillä kalliit kyytikustannukset estävät monenkin etäämpänä asuvan toverin opistolle saapumasta. Tänä vuonna oli saapunut enempi kuin edellisinä vuosina entisiä oppilaita, niistä 2 tuli jo neljänneksi lukukaudeksi. Ryhdyttiin sitten valitsemaan oppiaineita. Ymmälle siinä tahtoi joutua monikin, sillä kaikki aineet näyttivät tarpeelliselta, mutta rajotettu aika määräsi kuitenkin, että jokaisen täytyi valita pääaineikseen ne, mitkä katsoi itselleen välttämättömiksi. Siten joutuivatkin toiset ottamaan enempi käytännöllisiä aineita, kuten suomen- ja englannin kieltä, kirjantaitoa ja laskentaa y. m. selalista, kun taas toinen osa alkoi pääasiallisemmin seurata yhteiskunta-taloudellisia aineita. Kummallinen, mutta samalla ilahuttava ilmiö oli se, että tänä vuonna kiinnittivät melkein kaikki oppilaat suurta huomiota englanninkielen oppimiseen. Oppilasten toivomusten ja johtokunnan kanssa neuvotellen laati johtaja sitten lukujärjestyksen, siinä olivat oppilaat jaetut kahteen luokkaan.

Tänä vuonna olikin johtokunta onnistunut opettajien hankinnassa paremmin kuin mitä oli osattu toivoakaan. Sillä olihan opistomme johtajaksi saatu opiston monivuotinen opettaja Leo Laukki, joka jo yhden vuoden ennen-

kin on toiminut laitoksen johtajana. Ollessaan neljänä edellisenä vuotena laitoksessa opettajana tunsin hän tarkemmin kuin kukaan muut tärkeän tehtävänsä. Koko sielunsa voimalla hän ryhtyikin toimeensa. Itseen säästämättä työskenteli hän väsymättömästi. Ja sentähden onkin suuri osa niistä ennätyksistä, mitä tällä lukukaudella on saavutettu, luettava hänen työnsä hedelmiksi. Varsinaisina opetusaineina oli hänellä johtajatoimensa ohella taloustiede, valtio- ja yhteiskuntaoppi, kehitysoppi, filosofia ja materialismin historia, mittausoppi, käännoistyö, suomenkieli ja puhe- ja esiintymistaito ylemmällä luokalla.

Toiseksi opettajaksi oli saatu Suomesta tunnettu puolue- toveri Yrjö E. Sirola. Jo entisestään kokemusta omaavana ja tarkasti harkitsevana opettajana tekikin hän työtä, joka ei suinkaan ole vähäiseksi arvattava. Hänen aineinaan oli yleinen sosialismin- ja Amerikan sosialismin historia, runousoppi, saksankieli, suomenkieli I luokalla, esiintymis- ja puhetaito I luokalla sekä laskento II:lla ja III:lla luokalla.

Englanninkielen opettajia oli johtokunta tälle vuodelle hankkinut kaksi, niistä amerikalainen Mrs. Schlecht toimien varsinaisesti englanninkielen opettajana ja toveri A. Sevo kirjanpidon opettajana molemmilla luokilla, laskennon opettajana I luokalla ja apulaisena englanninkielen opetuksessa. Mrs. Schlecht, vaikkakin suomenkieltä taitamattomana, toimessaan monivuotisen kokemuksen omaavana osasi hyvin taivuttaa kankeita kieliämme.

Näin alettiin opetustoiminta Työväen Opistolla, lisätyillä ja kyvykkäillä opettajavoimilla, uusissa tilavissa huoneissa ja toivottiin paljon. Opettajat tunsivatkin varsin hyvin ympärilleen kerääntyneen tiedonhaluisen lauman ja sentähden ryhtyivät he ankaraan työhön, "analyseera-

takseen" ensinnä "vieraat ainekset" pois päästämme ja sitten vähitellen kerätäkseen tilalle terveitä aivosoluja, joiden avulla voisi paremmin asioita harkita ja ymmärtää. Opetustyö ei kuitenkaan päässyt säännölliseen alkuun heti ensi viikolla, sillä pulpetit ja "petit", jotka olivat tilatut aikoja sitte, seisoivat jossain ratapihalla — jumala ties missä. Kaikkia lajia oppikirjoja ei myöskään ollut saapunut, vaikka oli jo kesällä Suomesta tilattu. Taloudenhoitajallamme niinkään oli täysi työ majotellessaan puolivalmiisiin huoneisiin uusia oppilaita, joita tulvi opistolle joka päivä.

Mutta tällaisten pikkuvaikeuksien ei annettu suuresti häiritä kallista työaikaa, vaan 8—10 tuntiin kilvalla ahmittiin monia eri aineita. Hyvin ne tuntuivat oudoilta "vokaalit" ja "konsonantit"; sellaisiin kun ei oltu koskaan totuttu, eikä se tahtonut "lontookaan" ottaa mahtuakseen kalloon, ja kovin kummallisilta tuntuivat "soluteoriat" ja "punaluaperheet", mutta ahkerasti kun jauhettiin, niin vähitellen alkoi maaperä käydä siemenelle otolliseksi ja kylväjät ottivat ajasta visusti vaarin.

Kauan ei kuitenkaan saanut rauhallinen opiskelu jatkua. Tuskin oli päästy hyvään alkuun tietojen ammentamisessa, niin palasivat muutamat johtokunnan jäsenet eräänä aamuna hyvin alakuloisen näköisinä, oltuaan poissa koko yön, tuoden muassaan tiedon, että opiston ovet suljetaan ellei heti löydy \$5,000. Sumeaksi löi tuo kamala uutinen sinä aamuna opistolla mielet. — Hetkeäkään ei kuitenkaan epäröity, vaan jokainen avasi "aarteensa" ja niin saatiin \$2,000 kokoon ja johtokunta onnistui lopun \$3,000 hankki- maan muilla keinoilla. Siten saatiin karhu sillä kertaa opistolta karkotettua. Eikä se sittemmin tämän talven ajalla ole niin pahasti hätyytellytkään.

Uusia oppilaita saapui opistolle yhtämittä, niin että niitten lukumäärä tammikuun puolivälissä kohosi 90, joka on korkein määrä, mitä opistolla on koskaan ollut. Tänä vuonna oli "Eevan sukupuoltakin" enemmän kuin edellisinä vuosina, ei kuitenkaan niin paljon kuin olisi voinut toivoa.

"Sekalaista on seurakunta", sanotaan, niinpä tämäkin joukko muodostui mitä erilaisempien yhteiskunnallisten tuotantoaarojen palveluksessa olleista henkilöistä, ollen siinä rääätäleitä, nikkareita, maalareita, kauppa-apulaisia, keittäjiä, kesäkoulun opettajia, farmareita, palvelijoita ja vieläpä muutamia puolueen palveluksessakin olleita henkilöitä, suurin osa kuitenkin oli kovantyöntekijöitä.

Mutta jos emme ota lukuun tämän joukon erilaisia ammatteja ja työaloja, huomaamme sen yhdeksi kokonaisuudeksi, joka tunsii olevansa osa siitä suuresta ja mahdollavasta luokasta, joka on noussut taisteluun nykyistä vallassa olevaa riistäjäluokkaa vastaan. Ja sentähden se tunsii itsellään olevan saman päämäärän, tietoisuuden — omasta luokka-asemastaan tietoisuuden hankkimisen.

*

Heti lukukauden ensimmäisenä iltana perustettiin toverikunta, johon kuuluivat paitsi oppilaita, kaikki opiston palveluksessa olevat henkilöt. Toverikunnan työkokoukset pidettiin sitten säännöllisesti joka perjantai-ilta viikon luku-töiden loputtua. Siellä määriteltiin kaikki sellaiset sisäiset asiat, joista ei johtokunta ja opettajat jo ennen olleet pitäneet tarpeellisenä määritellä. Ja siellähän sitä myöskin joskus hyvinkin kiihkeästi väiteltiin sellaisista tärkeistä asioista kuten agraarikysymyksestä, naisten äänioikeudesta, sosialidemokratian suhtautumisesta valtioon, työväen taloudellisiin järjestöihin, nuorisoliikkeeseen y. m. suhderyk-

myksistä. Näillä keskusteluilla olikin äärettömän suuri merkitys, sillä niitten kautta kypsyi monelle selviöönä monet tärkeät yhteiskunnalliset kysymykset. Joskus kuitenkin saivat sellaisetkin asiat, jotka ulkopuolelta toimintaamme seuraavalle voivat näyttää mitättömiltä, hyvinkin tärkeän luonteen. Semmoisen kiihkeän keskustelun aiheutti m. m. "patriarkkain" valinta ja eri "heimoille" ja asunoryhmille nimien antaminen. Kauan aikaa siitä väiteltiin ja kukin ryhmä koetti kaikin voimin puolustaa omaa ehdotustaan. "Isä" Laukki m. m. koetti käyttää parlamentaaristen sääntöjen tuntemusta hyväkseen. Parlamenttaariin sääntöihin tutustuminen olikin koko lukukauden toverikunnan kokouksissa harjoituksen alla.

Tänä talvena, kuten edellisinäkin, oli toverikunnalla oma äänenkannattaja "Iskijä". Sen avulla pidettiin yllä sisäistä kasvatustyötä ja samalla saatiin käytännöllistä harjoitusta sanomalehtityössä. Iskijä ilmestyi joka toinen sunnuntai, sisältäen yhteiskunnallista, kaunokirjallista, väittelyä, runoja ja huumorisia (toisinaan liiaksikin) kirjoituksia. Ohjelmakokoukset, joita oli joka toinen sunnuntai, muodostuivat toisinaan hyvinkin sisältöriikkaiksi. Tärkeintä niissä oli opettajien terveysopilliset luennot. Duluthin ja lähi-seudun toverit kävivät myöskin säännöllisesti näistä tilaisuuksista nauttimassa.

Kävipä opistolla talven kuluessa useita huomattavia vieraitakin, kuten "Martti-Setä", "Korpi-Jukka", Wm. Risto ja Frank Aaltonen, jotka kaikki ovat puolueen joko entisiä tai nykyisiä agitaattoreita. Aina kun tuollainen vieras saapui taloon, kiusasimme häntä niin kauan, että saimme hänet puhumaan ja väittelemään, oppiaksemme mitä häneltä oppimista oli. Niinpä kerrankin kun "Martti-Setä" saapui matkasta ylenmääräisesti väsyneenä, hiukan levähtääkseen

opistolla, lähetimme hänen luokseen erityisen komitean, jonka tuli vaatia Martti puhumaan. Ja sitten kun "Setä" oli puhunut väitimme hänen kanssaan kolmisen tuntia. Ja eipä Martti saattanut meille suuttuakaan, antoi vain isällisiä neuvoja puhumataidossa, terveydenhoidossa y. m. tärkeissä asioissa. Kaikilta näiltä vierailta oli meillä paljon oppimista ja luultavasti hekin oppivat aina jotain meiltä.

Eipä tämän vuotinen toverikunta unhottanut tukea opiston aineellista puoltakaan. Lukutöiden lomassa harjoiteltiin 3:me näytöksinen kappale "Kevätjuhla" ja valmistettua lisäksi muuta ohjelmaa otettiin opettaja Sirola mukaan, lähdettiin matkalle ja tuloksena oli \$138, joka summa luovutettiin johtokunnalle, toivomuksella, että se hankkii opiston kirjastoon uusia teoksia.

Helmikuun lopussa täytyi jo usean toverin lähteä ulos maailmaan etsimään leipäänsä ja jättää kesken tärkeät opinnot, sillä pienet säästöt eivät riittäneet lukukauden loppuun. Jokaisella oli kuitenkin lähteissään vakaa aikomus palata ensi lukuvuotena jatkamaan opiskelua.

Duluthin ja Superiorin osastot ovat tämänkin talven ajalla saaneet opistolaisilta paljon virkeyttä iltamiinsa. Niissä on tämän tuostakin käyty puhumassa ja antamassa mikä mitäkin ohjelmaa.

Olin unhottaa mainita, että opistolla oli myöskin oma harjotteleva laulukööri.

Kevät on jo tullut ja tämä joukko on hajaantuva maailmalle, mutta varmastikaan ei se tule unhottamaan suorittaa osaansa työväen luokkataistelussa, vaan kaikkialla kylvää se kumouksen siemeniä kansan pohjakerrosten se-

kaan. — Kaunis on lähenevä kevät. — Ilomielin riennämmekin luonnon helmaan — mutta unhottumattomana on mielissä elävä muisto Työväen Opistolla oloajalta.

JOHN VIITA.

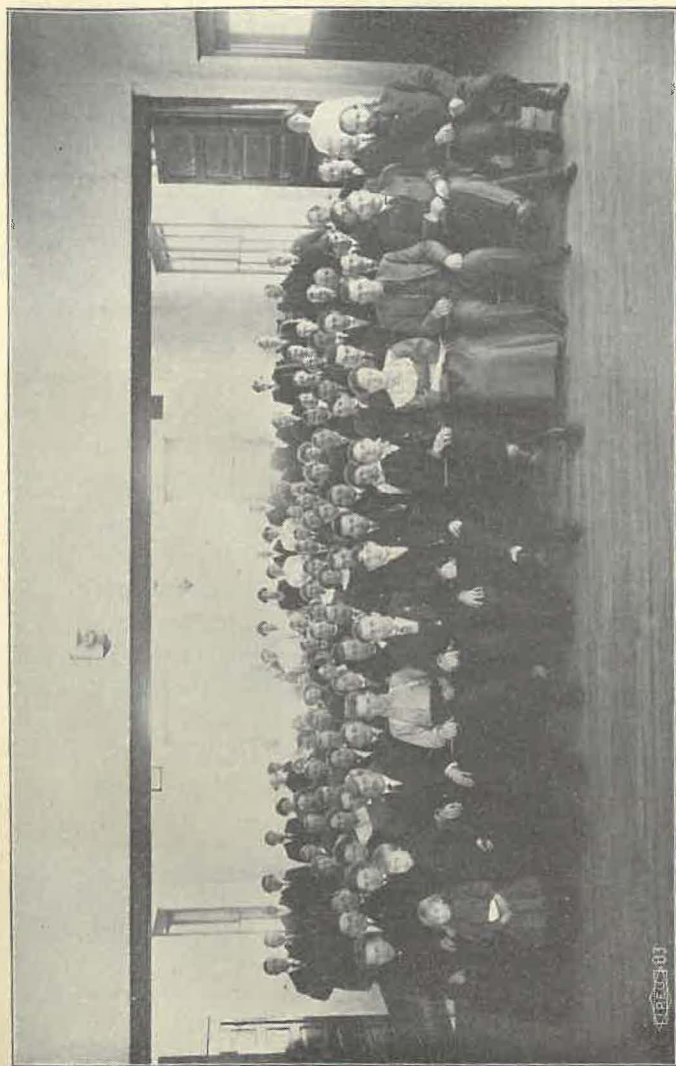

JOHTOKUNTA:

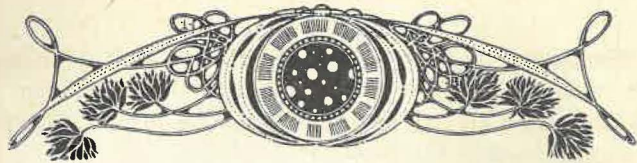

T. VIRTANEN, K. LÖNNQUIST, LEO LAUKKI, A. SAARI,
HJ. MATTSON, O. HAGMAN, V. BRANDER, HJ. LEANDER, FR. JOHNSON.

LUENTOSALISSA.

KATSAUS TYÖVÄEN-OPISTON TALON- RAKENNUSTOIMINTAAN.

Heti sen jälkeen, kun kansalliskirkkokuntalaiset kehityksen pakottamina joutuivat lähtemään pappeineen ja kansallis-aatteineen opistolta ja heidän tilalleen astui joukko työläisiä uusine oppeineen ja luokkakatsomuksineen, nähtiin, että opisto tällaisen pienen ja puutteellisen huoneuston ollessa ei tule kauaa tyydyttämään niitä vaatimuksia, joita nouseva työväestö sille asetti. Ensimmäisenä vuonna kun työläiset saivat tietää opiston olevan sosialistien kontrollin alaisena, täytyivät sen pienet luokkahuoneet ja vähäiset asunnot täpösen täyteen heti lukuvuoden alussa. Sitä oppilastulvaa on sitten kestänyt näihin asti, sekä näyttää se vuosi vuodelta yhä vaan kasvavan.

Opistorakennus, joka oli vanha ja ränsistynyt, vaati heti alussa korjauksia, joilla se saatiinkin muuten melko tyydyttävään kuntoon, mutta ahtautta ei voitu vähääkään poistaa. Näin ollen oppilaat joutuivat tuskastumaan siinä vallitsevan ahtauden ja huonon ilman takia. Opetusta ei myöskään tästä samasta syystä voitu järjestää tyydyttävälle kannalle.

Näistä ja monista muista syistä huomasi opiston johtokunta, että jotain on asian parantamiseksi tehtävä tai muuten tahtuu opiston kehityksessä taantumus. — Ja niin ryhdyttiin toimintaan.

Jo tammikuulla 1910 suunnitteli johtokunta jonkinlaisen tilapäisen luentosalin rakentamista, vaan sekään ei olisi auttanut muuta kuin korkeintaan puutteellisesti sen yhden talven ja olisi se ollut muutoinkin rahoja tuhlaava yritys. Siksi täytyikin se jättää ja koettaa pysyä vanhoillaan sen lukukauden vaikka tukalissakin oloissa. Kuitenkaan ei rakennussuunnitelmaa jätetty sikseen, vaan luovuttiin koko väliaikaisen luentosalin hommasta ja alettiin suunnitella käytännöllisemmän ja pitkäaikaisemman opistotalon rakentamista. Asiaa harkittiin ja suunniteltiin puolelta ja toiselta. Tiedettiin, että uudistuksiin on ryhdyttävä ripeästi, jos aiotaan oloja korjata ennen seuraavan lukukauden alkua. Harkittiin miten saataisiin mahdollisimman halpa ja käytännöllinen rakennus, sillä tiedettiin varsin hyvin, että aineelliset varat eivät anna ryhtyä kovinkaan suuriin yrityksiin.

Asialla oli kiire ja siksi oli johtokunta pakotettu kutsu-
maan kokoon ylimääräisen yhtiökokouksen, jolle se esitti suunnitelmansa, selittäen niitä syitä, jotka tekevät rakennuksen rakentamisen välttämättömäksi, jos ajotaan opisto pitää kehityksen mukaisena oppilaitoksena. Asiasta syntyi vilkas keskustelu ja voimakkaana esiintyi siinä se ajatus, että opistoa on laajennettava. Oli siis tehtävä uusi ajankokoinen opistorakennus, ja hyväksyikin kokous rakennussuunnitelman. Toimeenpaneva työ jätettiin johtokunnalle evästyksellä, että sen oli alettava niin ripeästi toimia, kuin suinkin on mahdollista. Sama kokous päätti myös, että johtokunta voi ottaa \$15,000 lainan talon rakentamista varten. Edelleen päätettiin vielä, että lähetetään kaksi kiertävää

asiamiestä matkalle kesän ajaksi, toinen Idän ja toinen Lännen valtioihin keräämään varoja ja tekemään opisto tunnetuksi.

Yhtiökokouksen jälkeen rupesi johtokunta heti alustaviin toimenpiteisiin. Järjestettiin kiertävät asiamiehet matkalle, hommattiin kaavapiirustuksista täydelliset piirustukset, koetettiin tiedustella rahalainaa y. m. rakennushommaa koskevia asioita järjestettiin. Ilmotettiin rakennus-kontrakti urakoitsijain kesken kilpailtavaksi.

Kilpailuun otti osaa kaikkiaan neljä urakoitsijaa. Korkein tarjous oli \$18,875 ja halvin \$17,335. Halvimman tarjouksen esitti Frank A. Johnson, suomalainen rakennusmestari ja arkkitehti. Hänen tarjoukseensa sisältyivät vielä piirustukset, jotka hän oli valmistanut ja jotka muuten olisivat tulleet maksamaan parisen sataa dollaria.

Kun Frank A. Johnsonin tarjous oli hyväksytty, tuli kysymykseen lopullinen kontrahdin teko hänen kanssaan. Hän esitti johtokunnalle seuraavat maksuvaatimus-ehdot, ennenkuin hän voi viedä työn lopullisesti perille: ensimmäinen maksu, \$2,000 lankeaa maksettavaksi, kun rakennuksen perustus ja kivijalka ovat valmiit; toinen \$2,000, kun rakennuksen toisen kerroksen lattiatuet ovat paikoilleen kiinnitettyt; kolmas \$2,000, kun ensimmäiset seinälaudat on saatu paikoilleen; neljäs \$2,000, kun työssä on päästy niin pitkälle, että lämmityslaitos on sisällä ja vesijohtotyö tehtynä; viides \$2,000, kun ensimmäisen kerroksen rappaustyö on tehty; kuudes \$2,000, kun rakennus on valmis maalaaamista vailla ja seitsemäs maksu \$5,335 silloin, kun rakennus on täydellisesti valmis ja hyväksytty, joka kontrakti-sopimuksen mukaan piti olla toteutettu 20 päiväksi loka-kuuta 1910.

Tällaiset olivat ne ehdot, jotka johtokunnan oli hyväk-

syttävä, ennenkuin kontrahtori aloitti työnsä. Näyttihän tuo vähän johtokunnan mielestä uhkarohkealta, kun ei vielä ollut rahan saannistakaan mitään tietoa. Kuitenkin kirjotettiin sopimus. Oltiin toivossa, että rahaa saadaan lähemmässä tulevaisuudessa ja tiedettiin, että opisto on kehityksen mukana kulkevan joukon käsissä, joka pitää huolen omista asioistaan, omasta oppilaitoksestaankin.

Kontrahtori aloitti rakennustyön hetimiten. Aika kului ja työ valmistui siihen määrin, että tuli aika suorittaa ensimmäinen maksu, mutta — rahaa ei ollut. Kontrahtori luotti kuitenkin, että rahaa pian saadaan ja kiinnitti omaa rahaansa työläistensä palkan maksamiseksi ja niin jatkoi rakennustyötä. Ajassa mentiin taas vähän eteenpäin ja tuli toisen maksun aika, mutta sitä suurempaa, \$15,000 lainaa, jota johtokunta koetti hankkia, ei oltu vielääkään saatu. Pieniä toverilainoja oli saatu niin paljon, että niillä voitiin suorittaa toisen maksun aikana ensimmäinenkin maksu, tehden koko summa \$4,000. — Viidentoista tuhannen lainan saanti kutistui siihen, että sitten kun rakennus oli valmis, saatiin vasta \$5,000 kiinnityslaina eräältä Duluthin rahalainausyhtiöltä.

Suurien vastuksien jälkeen saatiin kuitenkin toverilainoja, joista osastoilta tulleiden pikku raha-erien kanssa saatiin kokoontumaan aina vähän huutamampiin tarpeisiin. Olkoon muuten sanottuna, että ellei urakoitsijamme Johnson olisi pannut omaisuuttaan ja luottoaan alttiiksi rakennuksen pystyyn saamiseksi, niin on epäiltävää, olisiko Työväen-Opiston uuden rakennuksen kivijalan päällä vielä yhtään puukapulaa. Siis olkoon tässäkin hänelle annettu ansaitsemansa tunnustus työstään.

Kaikista vastuksista huolimatta olemme kuitenkin päässeet siihen, että nyt Amerikan S. S. järjestö omistaa oman

ajanmukaisen opiston, oman luokkaoppilaitoksen. Tosin siinä on vielä velkaa, mutta se ei ole niin suuri, ettei sitä voitaisi helpostikin suorittaa, kunhan pidetään se omana, tärkeänä asiana. Ja näyttää siltä, että järjestömme jäsenistö on asian oivaltanut, koska Keski- ja Länsi-piirit ovat hyväksyneet vuosineljänneksittäin 25c. verotuksen. Itäpiiriläiset eivät ole hyväksyneet verotusta, mutta he ovat luvanneet osastoissaan panna toimeen hyvät iltamat joka kolmen kuun kuluttua opiston velan lyhentämiseksi. Siis täten kun yhdessä toimimme, niin toimintamme tuottaa toivottuja tuloksia.

Toivo Virtanen.

MITÄ TEKISIT?

KIRJ. SETÄ.

Mitä tekisit,
 Jos isäntä ylväs, mahtava manttaaliherra
 Häätäis kodistansa isäsi vanhan, emosi armaan,
 Kannattaisi kylmin kylän tielle,
 Sinne jättäis talven selkään yöpymähän,
 Äkkisurman kuolemahan?

Mitä tekisit,
 Jos patruuna potra, ihra-vatsa ruukin herra,
 Leivän menetyksen uhall', oman veikkos komentaisi
 koneen alle
 Korjaamahan rattahiaan, eikä uottais',
 Panis pyörät, kiekot pyörimähän,
 Murskais' sinne kasvikumppalisi?

Mitä tekisit,
 Jos on maisteri makeakieli silkkihattu,
 Narrais siskosi sievän, väkijuomin juovuttaisi,
 Ruhjovoimin rutistaisi,
 Raiskais' nuoren neien, sortais katulokahan,
 Sinne hukuttaisi äidin marjan?

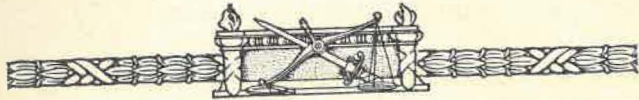
Etkö päästäis' senkin tuhannen perkelettä,
 Sadattaisi sarvipäitä saatanoita,
 Vannoisi kauheat valat;
 Ennen et päivään katsovasi,
 Kuuta, tähteä kuulevasi,
 Puhuvasi kelleen hyvää sanaa,
 Kun on kostit katalalle,
 Surmasit ruojan rutionalaisen
 Tapoit kahta julmemmasti?

*

Miesi: miss' on nyt vihasi?
 Etkö näe, kuinka tuhansittain
 Sortuu mieron teillä vanhuksias?
 Miesi: missä on kirosi?
 Etkö näe, kuinka tuhansittain
 Murskaa koneet, rattaat veljiäsi?
 Miesi: missä kauhea kostosi?
 Etkö näe, kuinka tuhansittain
 Sortuu katulokaan siskojasi?
 Nukutko sa,
 Tai oletko jumal'auta

Kuin lammas, kurja nauta,
 Ettet tuota näe, ymmärrä,
 Ja uskalla sä sitä vastaan
 Nousta kapinahan, —
 Kostamahan!

CESARE LOMBROSO.

Kirj. ARTHUR M. LEWIS.

(Suom. Matti Kangas.)

(Tämä luento on englannin kielellä julkaistuna kirjassa: "Ten Blind Leaders of the Blind." Lewis arvostelee tässä, hiljakkoin kuolleen kuuluisan italialaisen rikostietelijän ja mieli-vikaisuuden tutkijan Cesare Lombrosin oppeja. Koska tässä selvitetään niitä rikosten yhteiskunnallisia syitä, jotka porvarilliset rikosopin tutkijat jättävät huomioon ottamatta, niin kiinnittänee suomalaisiakin lukijoita tutustua tähän, keskuudessamme vielä verrattain vähän käsiteltyyn kysymykseen.

Suom. muist.)

On sanottu: "tieteen totuudet ovat yleismaailmallisia, ne pitävät yhtä hyvin paikkansa sekä hallitsevalle että hallitulle luokalle." Epäilemättä niin onkin, mutta kuitenkin on vielä paljon sanottavaa mitä tämä väitös ei sisällä.

Kun joku uusi totuus löydetään, niin kysymys sen hyväksymisestä ja tunnustamisesta ei riipu tämän löydetyn totuuden selvydestä tai hämäryydestä, vaan siitä suhteesta, mikä sillä on sen luokan etuihin, joka on taloudellisesti voimakkain ja niin ollen myöskin hallitsee henkistä elämää. Milloin jokin vanhasta poikkeava ajatus saavuttaa laajan ja pikaisen hy-

väksymisen luokka-yhteiskunnassa, niin voidaan olla aivan varmoja sen olevan hallitsevan luokan tarpeen mukaisen ja jollain tavalla oikeuttavan tai vähintään puolustavan heidän valtaansa.

Viimeisten kolmenkymmenen vuoden kuluessa on uusia tieteitä ilmestynyt kuten sieniä sateen jälkeen. Tärkeimpiä näistä on rikostiede.

Italialaiset kirjailijat ovat kartuttaneet niin runsaasti tätä uutta tiedettä käsittelevää kirjallisuutta, että sitä melkein voisi kutsua italialaiseksi tieteeksi.

Näistä yleisesti kuuluisimman kirjailijan nimi on Cesare Lombroso. Europalainen ja amerikalainen sanomalehdistö kuorossa ylistää häntä tämän uuden tieteen sanansaattajaksi. Ja siinäkin käy niiinkin voimme odottaakin. Selityksen tähän löydämme helposti. Rikosoppi ei ainoastaan ole vain erikoistiede, vaan Lombroso on erikoistuntija vain tämän tieteen alueella, vaan piirissä ja käsittelee ainoastaan sen yhtä haaraa. Ja se haara ei johda häntä sivistystämme häpäisevän rikoksen valta-juureen. Se ei velvoita häntä uhkaamaan hallitsevan luokan asemaa. Ja siksi hän nimensä aina loistaakin tarjolla olevissa painotuotteissa silloin kun niissä on rikostiedettä tekstinä.

Italia kuitenkin omaa suuremman rikosopin tutkijan kuin Lombroso on; tutkijan, jonka teoriat tunkeutuvat kysymyksen ytimeen. Mutta juuri siksi, että ne sen tekevät ja siten syyttävät vallitsevaa yhteiskuntajärjestelmäämme, hänen nimeään ei koskaan mainita, työnsä sivuutetaan vaieten ja ainoastaan innokkaimmat tutkijat tuntevat hänen teoriansa olemassaolon. Tämä kumouksellinen rikosopin edeltäjä on Enrico Ferri, sosialistinen edustaja Italian parlamentissa.

Käsitelkäämme tällä kertaa Lombrosoa. Hänen erikoisalansa on ihmisopillinen (antropologinen) rikoksellisuus.

Quarterfages määrittelee "ihmisoppia ihmisen luonnollisena historiana". Ferri perustelee ihmisopillisen rikoksellisuuden rikoksellisen ihmisen luonnolliseen historiaan. Lombrosen ensimmäisen ja samalla pääteoksen nimi on "Rikoksellinen ihminen." Lombrosen käsittelemänä tämä rikosopin haara muistuttaa Dr. Gall'in*) pääkallo-opillista tutkimistapaa. Pääkallo-opin arvostelijat syyttävät, että tämä oppi Gall'in oppilaiden käsissä on rappeutunut pelkäksi kallomittaukseksi, joka ei ole koskaan osoittautunut kyllin varmaksi voittaakseen tunnustusta tieteellisessä maailmassa. Ja kuitenkin se on tärkeänä osana Lombrosen tutkimuksissa.

George Henry Lewes, filosofian elämäkerrallinen historioitsija sanoo: "me voimme sanoa Dr. Gall'in muodostaneen käännekohdan filosofian historiassa alkamalla uuden tutkimistavan. Gall on samasta arvosta sielutieteelle, kuin Buckle*) oli yhteiskunta-opille.

Aivan samalla tavalla kuin Buckle pyrki antamaan yhteiskuntatieteelle fysikaalisen perustuksen, löytäen sen perustekijät ilmanalassa, maantieteellisessä asemassa ja maankerrostumien (geologisessa) muodostumisessa, niin samoin myöskin Gall yritti antaa sielutieteelle materialistisen perus-

*) Frans Joseph Gall, synt. Tifenbrunn'issa, Saks. 1758. Anatomian tutkija ja aivotieteen perustaja. Wien'issä 1802 kiellettiin hänen aivotieteelliset luentonsa uskonnolle vaarallisina; kaikkialla muuallakin herättivät hänen oppinsa kiukkua uskonnollisessa maailmassa. Suom. muist.

**) Thomas Henry Buckle, synt. Lontoossa 1821, kuoli 1862. Etevin materialistisen historian kirjoituksen tienraivaajista. Hänen historian käsityksensä ei vielä perustunut suoranaisesti taloudelliselle pohjalle, vaan sitä enemmän hän otti huomioon maantieteelliset valtio- ja oikeusopilliset tekijät. Suom. muist.

tan, keksien, että ymmärrys riippuu pääkallon koosta ja muodosta, jossa sen otaksuttiin ilmaisevan itsensä.

Syy miksi Buckle jätti suuremman nimen kuin Gall on siinä, että seuraajansa eivät ole koskaan häntä moittineet, vaan väittävät, että hänen kypsymättömissä, mutta arvokkaissa teorioissaan piili täydellinen järjestelmä. Bucklen opit yhtyvät Marx'in laajempaan teoriaan, joille on annettu oikea arvonsa. Gall'in teoriat ovat hänen pintapuoliset oppilaansa syrjäyttäneet kehityksen eteenpäin kulkevasta virrasta ja muodostaneet niistä eristetyn seisovan lammikon.

Olkoon kumminkin sanottu, ettei kallomittaus Lombrosen käsissä ole sellaisen kallotieteilijän oppia, joka levittää merkityksettömät mallipäät näytteille yhdessä suunnattoman joukon kanssa pieniä kuvioita, joissa esitetään sitä hänen kummallista teoriaansa, että ihmisen aivot olisivat jaetut pieniin kammioihin kuin mikäkin mehiläispesä, jokainen kammio sisältäen jonkin vussin kyvyn ja joka pääkuhumujasi koitellen ottaa kertoakseen sinulle menneisyytesi ja tulevaisuutesi.

Kallomittaus Lombrosen käsissä ei ole tällainen osiin jaettu aivokartta, se käsittelee pääkallon rakennetta yleensä, eikä sitäkään yksistään, vaan yhdistää kaikki ne elo-opilliset ja sairasoipilliset tosiasiat, jotka voivat olla saatavissa. Mutta sittenkin siinä on kyllin tilaa oikeutetulle arvostelulle ja rikoksien valtavimman syyn selittäjäksi se on kerrassaan kelpaamaton.

Lombrosen vaikutuksesta on rikostieteellinen ihmisoppi paljon edistynyt. Sen arvokkain palvelus on siinä, että se on johtanut sen katsomuksen häviöön, että rikoksellinen olisi syyllinen tekoihinsa, josta edellisestä samalla johtuu sen käsitteen häviäminen, että rikos voidaan parantaa sillä perin typerällä menettelyllä, että rikoksellista rangaistaan. Jo kehittyttömälle poliisituomarillekin tulisi olla selvää, että

jollei kerran yhteiskunnalla ole oikeutta rangaista ihmistä siitä, että on tullut maailmaan viallisella päällä varustettuna, niin ei myöskään ole oikeutta rangaista häntä siitä, mitä tämä pää saattaa hänet tekemään.

Mr. Dally puhuessaan "Lääkeopillis-Sielutieteellisen seuran" kokouksessa Pariisissa v. 1881 sanoi: "kaikkien niiden rikksellisten aivoissa, joissa on tehty tutkimuksia (mestauksen jälkeen) on havaittu jostakin taudista aiheutunut aivoamma."

Ferri esittää erittäin tyypillisen esimerkin siitä, miten aivojen satunnainen loukkaus tekee potilaasta rikksellisen. Hän sanoo seuraavaa: "Kahdeksan vuotta sitten, ollessani professorina Pisa'ssa, menin oppilaineni, kuten minulla oli tapana, Montelupin kuritushuoneen mielivikaisten sairaalaan. Sairaalan johtaja Dr. Algier esitti meille m. m. erään erittäin mieltäkiinnittävän tapauksen. Siellä oli eräs mies, noin neljäkymmenenviiden vuoden ikäinen, jonka historia oli seuraava: Hän oli ammatiltaan tiilenvalaja eräässä Toscanan maakunnan kaupungista. Oli ollut täysijärkinen, terve, rehellinen mies ja erittäin hyvä perheen isä siihen onnettomuuspäivään saakka, jolloin tiili putosi hänen päähänsä vioittaen osan hänen pääkallostaan. Tainnuksissa hänet kannettiin sairaalaan, missä parantuikin ulkonaisesta vammastaan, mutta menetti sekä ruumiillisen että henkisen terveytensä. Hän tuli kaatuvatautiseksi ja sairaudestaan aiheutuva hermoston pilaantuminen aiheutti sen, että tämä ennen lempeäluontoinen mies muuttui riitaiseksi, ärtyisäksi ja itsepäiseksi. Tästä lähtien hän oli vähemmän säännöllinen työssään, vähemmän säädyllinen ja rehellinen perhe-elämässään. Ja vihdoin hänet tuomittiin raskauttavasta päällehyökkäyksestä eräässä kapakamellakassa. Tavallisena rikksellisena hänet lähetettiin vankilaan, sitä en tiedä kuinka pitkäksi aikaa. Mutta eristetty

vankila-elämä pilasi kokonaan hänen ruumiillisen ja henkisen terveytensä; kaatuvataudin kohtaukset sattuivat useammin ja luonteensa paheni pahenemistaan. Vankilan johtaja lähetti hänet mielivikaisten hoitolaan Montelupoon, jossa hoidetaan sekä tavallisia mielivikaisia että sellaisiksi epäiltyjä rikksellisiä. Dr. Algier tutki tätä merkillistä ilmiötä ja taudin-oireet johtivat hänet siihen vakaumukseen, että miehen aivoihin oli jäänyt luun siru, jota sairaalassa ei oltu huomattu, josta sitten aiheutui vangin taudin kohtaukset ja henkinen rappeutuminen. Hän toimitti leikkauksen miehen päässä olleen parantuneen haavan kohdalla ja todella löytyikin luunsiru miehen aivoista. Lääkäri poisti sirun ja asetti platina-liuskan leikkauksen kohdalle aivojen suojaksi. Mies parani, kaatuvataudin oireet katosivat, henkinen tilansa tuli täysin säännölliseksi ja osoitettuaan viisi tai kuusi kuukautta mallikelpoista käytöstä vapautettiin hänet sairaalasta, kiitos nerokkaan lääkärin, joka poisti sen syyn, mikä aiheutti miehen sairauden ja turmeli hänet henkisesti."

Viime kesänä herätti chicagolainen sanomalehdistö huomiota hyvin omituisella tapahtumalla. Eräässä pojassa nimittäin tehtiin aivoleikkaus, jonka jälkeen hän (vaikka varhaisempi käyttöksensä oli ollut hyvä) oli joutunut syytteeseen 144:stä varkaudesta muutaman viikon kuluessa.

Siinä osassa rikosoppia, jota Lombroso käsittelee, on ominaisena piirteenä pyrkimys selittää kaikki rikokset rikksellisen ruumiillisen ja henkisen tilan mukaan, olipa tämä tila sitten syntynyt ja kehittynyt rikksellisen elinaikana tai esivanhemmilta perittyä.

Sen suuri arvo on siinä, että se on koonnut joukon todistuksia kaikkeen käytettyä "vapaatahto"-oppia vastaan ja siten osoittanut rikoksen rankaisemisen perinpohjin typeräksi. Toiselta puolen sen suuri heikkous on siinä, että se ei tyydy to-

distamaan rikksellisen syyttömyyttä, vaan haluaa vapauttaa yhteiskunnankin vastuunalaisuudesta.

Mikä olisikaan enemmän nykyisen hallitsevan luokan maun mukaista, kuin sellainen oppi, että rikos johtuu aivojen kasvannaisista, tai on perinnöllinen seuraus mielipuoliisuuden tahrasta, sillä tuskinpa on luultavaa, että hallitsevaa luokkaa voitaisi pitää vastuunalaisena niihin häiriöihin, mitkä johtuvat elimistöstä.

Juuri tästä syystä Lombroso on seurapiirien sankari ja siksi porvarillinen sanomalehdistö ylistää häntä rikosopin perustajaksi, samalla kun Ferri tahallisesti unhotetaan, syystä että hän on mennyt pitemmälle, tunkeutuen suoraan kysymyksen ytimeen osoittamalla porvariston vastuunalaisuudesta vapautumisen liian aikaiseksi.

Ferrin rikos-oppi tunnustaa rikoksien aiheuttajiksi kolme tekijää: ihmisopilliset (Lombroson ala), telluuriset (maapalloperäiset) ja yhteiskuntaopilliset tekijät. Samalla kun ne ovat käsittelyä varten riittävästi eroitettut, ovat ne kuitenkin usein yhtyneinä, muutamissa tapauksissa kaksittain ja joskus kaikki kolme.

Telluurinen johtuu latinalaisesta sanasta Tellus=maapallo, telluurinen=maapalloperäinen; Ferri käyttää tätä sanaa nimittäessään niitä maan vaikutuksia, jotka aiheuttavat rikoksia.

Mitä oivallisimman esimerkin tarjoavat Garibaldin kokemukset, joita hän teki ollessaan sotilaineen Etelä-Amerikan aro-tasangoilla. Hän havaitsi, että aromyrskyn puhaltaessa santaa sotilaitten kasvoihin, ne aina tulivat ärtyisiksi pitäen kauheaa toraa keskenään, mutta tuulen tauotessa hyvä käytös ja sopu heti palautui.

Murro on osoittanut, että vankilassa, jossa seura-elämä vuoden ympäri on sama, rangaistussääntöjä rikotaan enin

kuumana vuoden aikana. Sukupuolirikoksia niinkään tapahtuu lukuisammin kuumissa maissa ja kaikissa maissa eniten juuri lämpimänä vuoden aikana.

Maapallo- ja ihmisopillisten tekijäin yhtyneenä rikosten aiheuttajana mainitsee Ferri sen, että Italiassa tapahtuu vuosittain kolmetuhatta ihmismurhaa, samalla kuin Englannissa suhteellisesti samaan väkilukuun nähden ainoastaan kolmesataa. Tämä eroavaisuus voidaan lukea kuumemman ilman alan ja erilaisen rodun aiheuttajaksi, siis johtuneeksi maapallo- ja ihmisopillisista syistä.

Jules Verne osoitti miten ylhäinen maantieteellinen asema kasvattaa iloisuutta luonteissa ja väitetäänhän hollantilaisten olevan juroja, syystä että asuvat alamaassa.

Ferri esittää kaksi selvää esimerkkiä maapallo- ja yhteiskunnallisista tekijöistä yhdistyneinä. Rosvous on rikos, jolla on juurensa maantieteellisissä suhteissa. Kuolemanrangaitukset tätä rikosta vastaan ovat osoittautuneet tehottomiksi. Mutta kun maantieteelliset suhteet ovat muuttuneet rautateitten ilmestyttyä, niin on rosvous ammattina myöskin hävinnyt. Samoin katosi merirosvous höyrylaivojen joutuessa yhteiskunnallisen liikenteen palvelukseen.

Niin tärkeitä kuin maapallo- ja ihmisopilliset rikosten juuret ovatkin, suppeutuvat ne kumminkin verrannollisessa merkityksessä vähäisiksi niin pian kun tulemme sille hedelmää kasvattavalle maaperälle jota kutsutaan "yhteiskunnalliseksi suhteiksi".

Tässä eroavat Ferri ja Lombroso toisistaan. Ferri hyväksyy ja antaa tunnustuksensa Lombrosolle ihmisopillisen rikostieteen alalla, mutta jos Lombroso hyväksyy Ferrin johtopäätökset rikosopillisen yhteiskuntatieteen alalla, niin pitää hän ne omana salaisuutenaan. Milloin Lombroso mainitsee yhteiskunnallisia tekijöitä ja viittaa köyhyyteen rikoksien

aiheuttajana, — tavallisesti vain itsemurha-tapauksissa — niin tekee hän sen ilmeisesti vaan sentähden, että syy on liian räikeä jäämään kokonaan huomioonottamatta.

Hänen samoin kuin Haeckel'inkin oppeja käytetään olevan järjestelmän puolustamiseksi. Haeckel näet olettaa, että taloudellinen luokkajako inhimillisestä yhteiskunnasta on yhtä mahdoton poistaa, kuin luonnollista luokkarajaa mehiläisten ja muurahaisien väliltä. Lombroso etsii selvästi yhteiskunnallisten olosuhteiden aiheuttamain rikoksien syitä vain pääkallon koosta ja hiuksien väreistä. Missään hän ei osota siihen rikosten valtaajuureen tunkeutumista, jonka Ferri paljastaa seuraavassa loistavassa kohdassa:

“Puute on voimakkain myrkky ihmisruumiille ja sielulle. Se on kaiken epäinhimillisen tunteen ja yhteishengen rappeutumisen alkujuuri. Missä puute siipensä levittää siellä rakkaus, myötätuntoisuus ja veljeys ovat mahdottomia. Seuratkaamme esim. sitä kuvaa jonka kaukaisen, kuivan Campagnan maanviljelijät, hallituksen alempain asteiden palkkatyöläiset ja pikkuyrittelijät tarjoavat. Kun työtä on riittävästi, elämä taattua, joskin vaatimatonta, silloin puute, julma pelottava puute on etäällä ja silloin kaikki jaloimmat tunteet ihmissydämissä itävät ja versovat. Silloin elää perhe suosiollisessa ympäristössä, sopu vallitsee vanhempien välillä ja lapset ovat herttaisia. Ja kun työmies, tuo pronsinen ihmisyiden kuva, palaa savuisesta työpajastaan ja kohtaa valkohapsisen äitinsä, jossa puolen vuosisadan tahrattomat hyveet ja sankarillinen uhrautuvaisuus ovat yhtyneinä, niin silloin voi hän väsyneenä, mutta varmana joka-päiväisestä leivästä antaa tilaa parhaimmille tunteille ja sydämmellisesti kehoittaa äitiään jakamaan kanssaan yksinkertaisen ateriansa. Mutta katsokaamme samaa miestä samassa ympäristössä, työttömyyden ja puutteen kummituksen

ahdistamana, niin näemme tässä perheessä henkisen ilma-piirin päivästä yöksi muuttuvan. Ei ole työtä ja mies tulee kotiin rahattomana. Vaimo, joka ei tiedä millä ravitsisi lapsiaan, nuhtelee miestä perheensä kärsimyksistä. Mies, joka tuloksitta on etsinyt työtä kymmenistä eri paikoista, kunnollisena miehenä tuntee itsensä loukatuksi omassa perheessäänkin, sillä onhan hän turhaan tarjonnut yhteiskunnalle rehellistä palvelustaan. Hellyyden ja yhteistunteen siteet ovat nyt katkenneet ja sen jäsenien välillä ei enään sopusointua vallitse. Lapsia on liian paljon ja vanha äiti-raukka poikaansa lähestyessä voi lukea hänen synkästä, kiihkoisesta kasvojensa ilmeestä hellyyden puutteen ja äidin sydämessä tuntuu kuin poikansa puutteen kummituksen myrkyttämänä heittäisi häneen vihaisen katseen ja vanhempaansa kohtaan pojan tunteille sopimattoman ajatuksen: “avonainen hauta olisi tuollekin parempi kuin kuukausi-kaan enempi kotona elätettävänä.”

Tällä ei luonnollisestikaan väitetä, että nälkä yksistään saattaisi ihmisiä tekemään murhia, mutta pitkä jatkuva puute murtaa henkiset voimat sekä turmelee ruumiin elimistön ja niin kiusauksen sattuessa on teko tehty.

Debs kertoo eräästä rauhallisesta, lainkuuliisesta amerikalaisesta, joka työskenteli rautatiellä ennen Amerikan Rautatietyöläisten Yhdistyksen lakkoa. Hän oli yhdistyksen jäsen ja yhtyi lakkoon muitten mukana. Lakon jälkeen onnistui hänen salaamalla kuka hän on, päästä jälleen työhön mustasta listasta huolimatta. Eräs työnjohtaja tunsikin hänet kumminkin hyvin ja vainosi häntä kaikkialla; kerta toisensa jälkeen tuli tämä työmies eroitetuksi toimestaan. Kärsittyään työttömyyden ja puutteen onnettomuutta hän vihdoinkin tuli epätoivoiseksi ja silloin tämä ennen rauhallinen työmies osti kuudesti laukeavan revolverin ja meni

tapaamaan onnettomuutensa aiheuttajaa. Päästyään mainitun henkilön kanssa kahdenkesken selitti hän, että aikomuksensa on kerran vielä hankkia itselleen työpaikka ja yrittää vielä yhdenkerran ansaita elämänsä ehdot. Edelleen selitti mies, että jos hän nyt kuten aina ennenkin menettäisi työpaikkansa, niin tulee tapahtumaan kaksi kuolemaa, murha ja itsemurha. Osottaakseen, ettei ollut leikki kysymyksessä hän näytti ampuma-asettaan. Esimies lienee päättänyt, että järkevyys on urhoollisuuden parempi puoli, mies sai jatkaa työtään ja niin totteli lakia, joka sanoo: "ei sinun pidä tappaman."

Mutta olisipa tämä tapaus päättynyt toisella tavalla kuten oli mahdollista, niin Lombroso olisi keksinyt, että murhaajalla oli vissi pääkallo-säännöttömyys, mikä yhdessä vissin, hänen mittaustensa paljastaman pääkalloa koskevan kyvyn puutteessa oli hänen arvionsa mukaan ollut kyllin riittävä johtamaan miehen pois säännöllisestä tilasta. Näitä ihmisopillisia tekijöitä tässä aivan epäilemättä olikin, eikä joku toinen mies olisi tehnyt murhaa tällaisessaakaan asemassa. Toisella tavalla pääkalloa varustettu mies olisi ehkä tyytynyt itsemurhaan, joka myöskin luetaan rikokseksi; kenties joku olisi antautunut harjoittamaan lapsivarkautta, tai alkanut tyhjentää ihmisten taskuja. Tärkeintä nyt on kuitenkin se, että kun tämä erikoinen työmies oli varoittanut vainoojataan häiritsemästä häntä leipänsä ansaitsemisessa pidättyi hän tekemästä minkäänlaista rikosta.

Tämä Debsin kertoma tapaus kuvaa sattuvasti sitä rikosten alkulähdettä, mistä pulppuaa yhdeksänkymmentä prosenttia kaikista niistä rikoksista, mitkä ovat sivistykseemme kirouksena. Ja itse päärikos on siinä, että suhteellisesti pieni luokka yhteiskunnassa on kansan elämänehtojen val-

litsijana määräten tuleeko heidän työskennellä, kerjätä, nääntyä nälkään tai varastaa.

Ennakkoluulottomalle ajattelijalle on selvää, että niin kauan kun elämän edellytykset — tuotannon ja jaon välineet — ovat muutamien harvojen käsissä, niin kaikki maapallo- ja ihmisopilliset rikosten syitten tutkistelut jättävät käytännöllisen rikostieteen suuren kysymyksen melkein koskemattomaksi.

Tästä pääjuuresta kasvaa toisia rikosten lisähaaroja. Kapitalistiluokka tarkoituksella puolustaa yksityisomistusoikeuttaan elämän välineihin, pitää pystyssä suunnatonta sotilasjärjestöä, estääkseen uhrejaan sekaantumasta sen toimintaan. Tämän laitoksen jäsenet nimenomaan kouluutetaan ihmisteurastaja-ammattiin ja olisi todellakin ihme, jollei tuollainen ammatti kasvattaisi yleistä raakuutta yhteiskunnassa.

Kenenkäpä mieleen vaikuttaisi jalostavasti nähdä poliisin astelevan edestakaisin heiluvine kapuloineen, valmiina pieksämään jokaisen, joka suotta hautoo mielessään sitä harhaluuloa, että voi vapaasti puhua tuolle lain ja järjestyksen vartijalle. On tuskin ihmettelemistä, että vaikutuksille herkkä nuorukainen, tällaisten kuvien ollessa alituisesti edessään ja harjaantumattomana löytämään parempaa ammattia, hiipii äkkiä esiin pimeästä sivukäytävästä ja iskee lyijypatukallaan tainnoksiin jonkun ohikulkijan.

Sanomalehtiä pidetään yleisen sivistyksen tärkeimpinä välineinä ja kuitenkin täytyy niitten lukijain tulla siihen johtopäätökseen, että veriset murhajutut ovat tärkeimpiä päivän uutisia ja että niiden hervittävien yksityiskohtain paljastamista yleinen mielipide eniten kaipaa.

Tärkeille poliittisille kysymyksille luovutetaan vain

muutamia rivejä, samalla kun jostakin hullusta murhaajasta kerrotaan yhtä monta sivua.

Kun Edmund Burke*) hyökkäsi syytöksillään Ranskan vallankumouksellisten kimppuun, niin satti hän heitä katkerasti niistä väkivaltaisuuksista, joita he olivat harjoittaneet. Kumminkin hän jätti kokonaan mainitsematta ne hirvittävät julmuudet, jotka heidät olivat väkivaltaisuuksiin ärsyttäneet. Kansan ollessa nälkään nääntymässä, sanoi Foulon: "Antaa kansan syödä ruohoa." Tämä ei ensinkään herättänyt kauhua Burken mielessä, mutta kauhistuiipas hän sitä, kun Parisin kansa saatuaan Foulonin käsiinsä hirtti hänet lyhtypylväeseen ja tukki hänen kurkuunsa ruohotukon, kantaen senjälkeen tämän linnapäällikön päätä keihään kärsessä. Tällaisia rikoksia ei voi kauhutta ajatellakaan, vielä vähemmän tuntea niihin myötätuntoisuutta. Paine vastauksessaan Burkelle kirjotti seuraavan kappaleen, jossa hän muistuttaa Burkelle siitä, miten rahvas oli oppinut pistämään päitä keihään kärkiin: "Kansa oppii sen siltä hallitukselta, jonka alaisena se elää ja kostaa vain samalla rangaistuksella, jota se on tottunut näkemään. Temple Bar'in*) keihäisiin pistellyt päät eivät ensinkään eronneet hirvittäväisyydessä siitä näytelmästä, mikä tapahtui Parisissa; erotus oli vain siinä, että edellistä julmuutta harjoitti Englannin hallitus. Voidaan ehkä sanoa, ettei miehelle merkitse paljoa mitä hänelle kuolemansa jälkeen tehdään, mutta eloonjääneille se merkitsee; se joko kauhistuttaa heidän

*) Edmund Burke, synt. Dublin'issa 1720. Porvariston jumaloima patavanhollinen poliitikko. Suom. muist.

*) Kauhustaan kuuluisa kivinen porttikäytävä Lontoossa, jossa valtiollisista rikoksista mestattujen päät keihäiden kärkiin pistettynä pidettiin yleisön nähtävänä.

Suom. muist.

mieltään tai paaduttaa heidän sydämensä ja kummassakin tapauksessa se näyttää rahvaalle, miten he voivat kostaa silloin, kun he saavat vallan käsiinsä.

Englannissa visseissä tapauksissa määrätään rangaistukseksi hirttäminen, venyttäminen ja silpominen; uhreilta on leikattava sydän ruumiista ja pidettävä rahvaan nähtävänä. Ranskassa varhaisemman hallituksen aikana rangaistukset olivat yhtä raakoja. Kukapa ei muistaisi Damiens'in*) mestausta kun hän kiskotettiin hevosilla kappaleiksi. Tällaisten julmuuksien esittäminen hävittää rahvaasta hellyyden tunteen ja ärsyttää sitä koston; ne myöskin sopivat esimerkiksi siitä alhaisesta ja väärästä periaatteesta, että ihmisiä hallitaan kauhulla järjen asemasta."

Kaikista n. k. rikoksista, joita nykyinen sivistyksemme sairastaa ja jossa yhteiskunnalliset olosuhteet selvimmän ovat johtavina syinä, on prostitutsiooni. Lombroso'lle tämä vaan ei ole selvä. Kirjansa, jossa hän tätä kysymystä käsittelee on nimeltä: "Nainen rikoksenteikijänä."

Lukuunottamatta porvariston henkisiä palkkalaisia, on kaikille selvää, että yhteiskunta on todellinen rikokellinen, eikä se onneton ihmisolento, joka on enempi vääryyttä kärsinyt, kuin itse sitä tehnyt.

Lombroso kertoo kaksi tapausta, joitten jo itsestään

*) Robert Francois Damiens hyökkäsi tammikuussa 1757 silloisen Ranskan kuninkaan Ludvig XV:n kimppuun, haavoittaen häntä lievästi veitsellä. Tämän jälkeen ei Damiens yrittänytäkään paeta. Hänet vangittiin ja tuomittiin kuolemaan. Ennen mestaustaan häntä kidutettiin mitä raakaimmalla tavalla; häntä nipisteltiin kuumennetuilla pihdeillä, poltettiin sulatetulla vaksilla ja lyijyllä, haavoihinsa kaadettiin kiehuva öljyä ja vihdoin kiskotettiin hevosilla kappaleiksi.

Suom. muist.

olisi täytynyt opettaa hänelle totuuden. Molemmat ovat itse-murha-tapauksia. Hän sanoo:

“Eräs nuori, kaunis tyttö jätti jälkeensä kirjeen, jossa hän sanoi, ettei hänellä ole enään mitään jällellä ja että kaikki mitä hän omisti oli pantissa. “Olisin ehkä voinut saada hyvin kalustetun huoneen, mutta mieluummin tahdon kuolla kuin elää langenneena naisena.”

Toinen nuori nainen jätti jälkeensä seuraavan kirjeen:

“Olen koittanut tuhansia keinoja löytääkseni työtä, mutta kohdannut vain kivisiä sydämiä ja kurjia luonteita, joiden hävittömiä esityksiä en ole tahtonut kuunnella.”

Mutta Lombroso ei näistä opi mitään. Hän vain täyttää sivun toisensa jälkeen selittäen, että prostitueeratuilla on pienempi pääkallo, heikommat hiukset, tummemmat silmät, raskaampi ruumis ja lyhemmät jalat kuin normaalinaisilla.

Tällaiset arvottomat lörpötykset ihan kyllästyttävät niitä, jotka ovat tutkineet tätä kysymystä. Kuvitelkaamme hyväksyvämmä, että prostitueeratuilla keskinkertaisesti olisivat pienemmät aivot, niin mitä se todistaisi?

Se todistaisi vain sitä, että he elävät pirullisessa yhteiskunnassa, mikä armotta ruhjoo heikommat ja turvattomimmat jäsenensä jalkoihinsa. Kuinka voitaisi prostitutsioonin poistaa sellaisesta yhteiskunnasta, jossa tuhansien naisten palkat ovat sillä tasolla, että ainoastaan ruumistaan myymällä voivat pitää elämäkustannuksensa tasapainossa. Jos mitään aivoja on mitattava, niin olisi jo aika mitata yhteiskunnan aivot.

Meidän on saatava rikostiede, joka kohottaa kirveen iskeäkseen poikki sen valtajuuren mistä kaikki rikokset aiheutuvat ja tämä tapahtuu siten, että annamme kaikille

miehille ja naisille tilaisuuden vapaasti harjoittaa kaikkia kykyjään elämän kaikkien tarpeittensa tyydyttämiseksi.

Työväenluokan historia on ollut pitkä murhenäytelmä, jossa jokainen näytös on täynnä verta ja murhia, mutta vihdoinkin olemme nousemassa vetääksemme alas esiripun ja rakentaaksemme näyttämön kirkkaammalle ajanjaksolle historian draamassa.

ORJAN LAPSI.

Mikä on tuo haamu pieni,
varjo heikko, hentoinen?
Se on haamu osattoman
orjan taimen, pienoinen.
Maailman orja-armeijassa
pienen pieni hiukkanen,
se on kurjan kapitaalin
ryöstön, sorron kukkanen.

Orjan lapsi, kurja raukka,
missä on sun turvasi?
Hajottanut kapitaali
on sun köyhän kotisi.
Isäsi on raskas taakka
uuvuksiin jo painanut.

Elon synkän taisteluissa
äitisi on uupunut.

Orjan lapsi, turvatonna
kuljet teitä maailman.
Kapitaali ostaa sinut
kuni kurjan elukan.
Imee veren, voimat sulta,
itse nauttein hekumat.
Hengen miehet taruillansa
tallaa tuntees parhaimmat.

Orjan lapsi, älä sorru,
nouse, ryhdy taisteluun.
Alas kaada hirmuvalta
astu viime otteluun.
Punalipun luokse riennä
kanssa toisten orjien.
Sieltä yksin turvan löydät
keskuudesta veljien.

Orjan lapsi, poies heitä
vanhat haaveet, petos tuo,
pappein, munkkein, jesuiittain
uskon valheet väärät nuo.

Uuden ajan jalo aate
innostakoon mielesi,
sille uhraa työ ja tarmos —
se on kutsu elosi.

E—s Ahlsten.

HAJANAISIA PIIRTEITÄ KEHITYSOPIN ALALTA.

MENDELISMI.

Niin kutsutuista maailmanarvoituksista kysymys eri kasvi- ja eläinlajien syntymisestä ja sen yhteydessä erityisesti kysymys ihmisen alkuperästä lienee se, joka viime vuosisadalla kehitysoopin alalla on eniten yleensä kaikkien sivistyskansain ja erittäinkin tiedemiesten mieliä jännittänyt. Tosin jo ennenkin ja sängen varhain, historian tietämänä noin 5—7 tuhatta vuotta sitten olivat ihmiset tätä samaa kysymystä koettaneet ratkaista ja sille vastaukseksi kehittäneet kirjavat luomistarunsa, mutta vasta viime vuosisadan aamun sarastaessa astui tiede siinä ihmisten avuksi. Silloin ranskalainen luonnontutkija ja filosofi Jean Lamarck laajassa ja syvämietteisessä teoksessaan: "Philosophie Zoologique — Eläinopin filosofia," julkaistu v. 1809 kerta kaikkiaan yritti kumota siihen asti totena pidetyn dogmin, että eri lajit olisivat pysyväisiä, muuttumattomia ja

väitti, että päinvastoin ne alati niitä muokkaavien olosuhteiden vaikutuksesta muuttuvat; ovat toisista alemmista lajeista kehittyneet. "Ne yhteiset perusmuodot, joista ne kaikki polveutuvat, ovat alkuperäisesti olleet aivan yksinkertaisia ja alhaisia elollisia olioita: ollen ensimmäiset, vanhimmat luonnollisen alkukehityksen synnyttämiä." Kun ajattelemme, että vielä joku kymmen vuotta sitä ennen eli 1735 niinkin etevä luonnontutkija kuin ruotsalainen Karl Linnæ oli väittänyt, että "löytyy yleensä kaikkina aikoina niin monta eri lajia, kuin mitä ääretön olento (jumala) on alussa luonut olomuotoa," niin huomaamme heti, kuinka valtavaa käännettä ihmisten maailmankatsomuksessa nämä Lamarckin uudet ajatukset edustivat. Mutta vaikka kivettymisoppi (paleontologia), joka samoihin aikoihin oli noussut tieteiden "jaloon" seuraan, maasta löydettyjen kivettyneiden luujätteiden avulla epäamättömästi todisti useita muinaisia eläinlajeja, vieläpä kokonaisia eläinkuntia sukupuuttoon kuolleiksi, niin sittenkin pidettiin vanhasta katsomuksesta mitä itsepintaisemmin kiinni. Ja niin Lamarckin suurarvoiset aatteet joutuivat vielä puoleksi vuosisadaksi melkein kokonaan unhotuksiin, varsinkin sentähden, että hänen aikalaisensa ja maanmiehensä, kuuluisa kivettymisopin perustaja Cuvier piti tiukasti Linnæ'n katsomuksesta kiinni, selittäen noiden sukupuuttoon hävinneiden eläinkuntain joutuneen suurten jumalallisten maapallo-mullistusten uhreiksi. Tällaisia maapallo-mullistuksia olisi sitten muka tapahtunut useampiakin, seuraten jokaista sellaista aina uusi jumalallinen luomiskausi uusine kasvi- ja eläinlajeineen. Cuvierin johdolla vanha maailmankatsomus saavutti vielä viimeisen loistavan voittonsa, kehitysaate oli joutunut hetkeksi tappiolle ja sen ensimmäinen peloton edustaja Lamarck kuoli köyhänä ja sokeana, tiede-

maailman pilkkaamana ja hylkäämänä v. 1829, pääsemättä tämän uuden aatteen pian hänen kuolemansa jälkeen alkannutta riemukulkua näkemään.

Jo v. 1858 nimittäin saapui sitten niin kuuluisaksi tullutta "Lajien synty"-nimistä teostaan viimeistelevälle Charles Darwin'ille ystävältään Alfred Wallacelta, kaukaa Tyynen valtameren saaristosta lähetys, sisältäen samoin lajien syntyä selittävän teoksen käsikirjotuksen. Myötäseuraavassa kirjeessään Wallace pyytää Darwinia esittämään kirjoituksensa kuuluisalle geologille Charles Lyell'ille, luettavaksi ja arvosteltavaksi "Linnæ Yhdistys"-nimisen tieteellisen seuran kokouksessa. Tarkastaessaan Wallacen kirjoitusta Lyell ihmeekseen huomasi siinä esitetyt johtopäätökset niin täydellisesti yhtäpitäviksi käsissään olevan Darwinin teoksen käsikirjotuksessa ilmenevien väitteiden kanssa, että hän ajatteli olevan väärin julkaista niistä yksinään toista ja niin luettiin tuo kirjoitus ja eräs luku Darwinin julkaisemattomasta teoksesta samana iltana yllämainitun tiedeseuran istunnossa ja julkaistiin yhdistyksen 1858 vuoden kertomuksessa, ilmestyen ne siis samana vuonna 1859 julkisuuteen, kuin Karl Marxin: "Taloustieteen arvostelukin."

Samoin kuin Lamarck olivat Wallace ja Darwin kehitysaatteen ehdottomia kannattajia ja heistä alkaen se darwinismin nimisenä alkaakin vallata sijaa ihmisten maailmankatsomuksessa päästen siinä vihdoin täydellisesti valitsemaan.

Mutta sillä, että ajatellaan eri lajien syntyneen luonnollisen kehityksen kautta, ei vielä tämä laaja kysymys ole ratkaistu. On vielä selitettävä, miten tämä kehitys synnyttää yhä uusia ja uusia lajejaan, sillä muuten se, kehitys, jää jonakin salaperäisenä seikkana ihmisten aivoihin kummittelemaan.

Lamarck koetti jo tähänkin kysymykseen vastata ja tässä kohdassa hän onkin joutunut mitä ankarimman, nykyisen tiedemaailman arvostelun alaiseksi. Tässä on hänen vastauksensa supistetussa muodossa:

1) Jokainen muutos eläimiä ympäröivissä olosuhteissa synnyttää niissä uusia tarpeita;

2) Nämä uudet tarpeet pakottavat eläimet ottamaan käytäntöön joitakin uusia elämäntapoja ja luopumaan joistakin vanhoista, jolloin nämä uudet tarpeet ja elämäntavat synnyttävät ja kehittävät uusia elimiä;

3) Elinten kehittyminen ja katoaminen riippuu siis niiden käyttämisestä tai käyttämättömyydestä;

4) Nämä eläinten saavuttamat käyttämisen tai käyttämättömyyden aiheuttamat seuraukset menevät perinnöllisyyden tietä heidän jälkeläisilleen.

Juuri tämän neljännen kohdan tosiperäisyyden suhteen tiedemiehet ovatkin tätä nykyä erimieltä, varsinkin sen jälkeen, kun saksalainen perinnöllisyyskysymyksen erikoistutkija Weissmann v. 1883 lukuisilla loistavilla esimerkeillä todisti, että käyttämisen tai käyttämättömyyden aiheuttamat seuraukset eivät tule eläimelle sellaisiksi *pysyväisiksi saavutuksiksi*, että ne menisivät sen jälkeläisille perinnöksi. Esimerkiksi kiinalaiset naiset ovat jo vuosituhansia harjottaneet jalkainsa työstämistä ja kuitenkin heidän lapsensa siitä huolimatta syntyvät normalijalkaisina j. n. e. Ovatpa Lamarck'in muuttamat aatteensa selvittämiseksi esittämät esimerkit, kuten: että giraffi on saanut pitkän kaulansa kurkottamisen vaikutuksesta, rantalinnut pitkät koipensa kahlaamisen ja käärme pitkän ruumiinsa raunioissa pujottelemisen johdosta, antaneet joillekin tiedemiehille mielestään sopivan pilkan aiheen, jota ylimalkaisesti ja pintapuolisesti käsitellen ovat sitten hyökkäysaseenaan käyttäneet.

Wallace ja Darwin tähän samaan kysymykseen vastatessaan panivat pääpainon n. k. luonnolliseen valintaan — selectioni periaatteeseen, joka valinta ilmenee siten, että olemassaolon ankarassa taistelussa ne eläimet säilyvät, jotka parhaiten soveltuvat niitä ympäröiviin olosuhteisiin. Aseteettaisen, melkein huomaamattomasti tapahtuvan, pitkiä aikoja vaativan valinnan johdosta näiden eloonjääneiden soveliaimpain kautta syntyvät niiden jälkeläisten edustamat uudet lajit ja epäsoveliaiden mukana häviävät kelpaamattomat ominaisuudet.

Tätä Wallace-Darwinin valintateoriaa, soveliaimman säilymisoppia, on myös m. m. käytetty sosialisminkin vastustamiseksi, koska tämä pyrkien tekemään kaikki ihmiset taloudellisiin tuotantomahdollisuuksiinsa nähden tasa-arvoisiksi, muka turhaan potkii siinä suhteessa luonnon kumoomatonta järjestystä vastaan. Näille vastaukseksi olkoon tässä mainittu, että ne ulkonaiset olosuhteet, joiden alaisina eläimet keskenään taistelevat ovat taisteleville samanlaiset, mutta keskenään kilpaileville ihmisille on yhteiskunnallinen kehitys tehnyt ne mitä epätasaisemmiksi, joten mitä epäsoveliaain — niin vieläpä syntymätönkin ihminen, rikkaan kapitalistin tuleva perillinen, voi voittaa sadat, tuhannet soveliaat ja aiheuttaa heidän häviönsä.

Jos valintateoriaa on käytetty ja vieläkin käytetään sosialismin vastustamiseksi, niin vieläkin suuremmalla menestyksellä on käytetty ja voi käyttää jo ennen mainitun saksalaisen Weissmann'in perinnöllisyysteoriaa socialististen aatteiden puollustamiseksi. Weissmann'in teorian mukaan vastoin lamarckilaisia väitteitä eivät mitkään muutokset, jotka ovat tapahtuneet eläimen ruumiin kudossoluissa, kuten jäsenten työstämiset, silpomiset, loukkaamiset, sisäisten ja ulkonaisen elinten ja aistinten turmeltumiset, y. m. mene

perintönä, sillä ne eivät vaikuta niihin soluihin: siitinsoluihin, joista yksin jälkeläinen syntyy. Tämän mukaan siis, vaikka kapitalistiset olosuhteet ovatkin aiheuttaneet joissakin työläisissä rappeutumista, tehneet ne henkisesti ja ruumiillisesti heikoiksi, juopoiksi, vaistoihinsa y. m. nähden turmeltuneiksi, niin heidän jälkeläisistään tulee sittenkin täysin terveitä, ruumiillisesti ja henkisesti tarmokkaita ihmisiä, kunhan vain pääsevät *parempiin*, siis *sosialistisiin olosuhteisiin*. Lukuisat yhteiskuntaelämän alalla tehdyt havainnot tämän kyllin pätevästi todentavatkin. Sanalla sanoen ainoastaan huonon yhteiskunnan ihmispolvet voivat olla turmeltuneita, sosialistisen yhteiskunnan ihmiset ovat terveitä; heidän onnekseen eivät kapitalismin ruumiilliset ja henkiset kiroukset mene perintönä "kolmanteen ja neljänteen polveen", kuten raamatussa sanotaan.

Kuten edellä esitetty, tapahtuu kehitys darwinismin mukaisesti asteittain, vähitellen. Uusi laji ei synny yhtäkkiä, vaan pitkäaikaisen, huomaamattoman valintakehityksen kautta. Lajien — luonnon kehityksessä ei tapahdu mitään äkkikäännteitä — vallankumouksia, siis kiiruhtivat tämän aatteen yhteiskuntaelämän sovelluttajat socialisteja vastaan väittämään — ei yhteiskunnallisessakaan elämässä voi tapahtua mitään jyrkkiä muutoksia — vallankumouksia. Teidän vallankumousoppinne on luonnon kumoamatonta järjestystä vastaan!

Ja taas kehitysoppi itse synnytti ne aseet, joiden avulla sosialistinen teoria voi tehokkaasti taistella yllämainittuja sen kumoontodistamisyrityksiä vastaan. Noin parikymmentä vuotta sitten hollantilainen tiedemies Hugo de Vries lukuisilla luonnosta otetuilla esimerkeillä todisti, että uusia lajeja voi syntyä ja syntyy yhtäkkiä. Sensijaan, että luonnollinen valinta vähitellen ja tasaisesti kehittäisi uusia laje-

ja vanhoista, se synnyttää niitä määrättyjen väliaikain kulltua yhtäkkiä ja yhtäaikaa sekä soveliaita että epäsoveliaita, jääden olemassaolon taistelun tehtäväksi hävittää epäsoveliaat pois. Tätä de Vries'in yhtäkkisten muutosten oppia kutsutaan mutatsiooniteoriaksi.

Ei enää tarvitse otaksua miljoonia vuosia elollisten olentojen syntymisen selittämiseksi. Elettyään jonkun määrätyn ajan näennäisesti muuttumatonta elämää, kasvi esim. saavuttaa sitten sellaisen kohdan elämässään, jossa se "räjähtää" ja aiheuttaa siten yhtäkkiä kokonaan uusien lajien syntymisen. Jos kerran kasville voi niin käydä, miksi ei silloin yhteiskunnalle? Ainakaan kasvin kehityksessä ei ole mitään sellaista "kumoamatonta luonnonjärjestystä" enään havaittavissa, jota porvariston henkiset puollustajat voisivat käyttää sosialismin yhteiskunnallisia vallankumous-teorioita vastaan.

Mutta ennenkuin me puolestamme lähdemme tähän vaaralliseen ja ehkä tarpeettomaankin leikkiin: luonnon järjestyksen sovelluttamiseen yhteiskuntaelämän selittämiseen, seurauksena käsiteltävänämme olevan kysymyksen edelleen kehittymistä. De Vries siis jo selitti, että uudet lajit syntyvät vanhoista aikajaksollisten mutatsioonien kautta, toimien luonnollinen valinta syntyneiden epäsoveliaiden pois-seulojana, hävittäjänä, mutta vasta mendelismi selittää, mikä on se "salaperäinen" voima, joka vanhassa lajissa jonkun aikaa näennäisesti toimettomana oltuaan, yhtäkkiä sitten alkaa toimia, "räjäyttää" sen ja synnyttää uusia, kuin taikasauvan kosketuksesta.

Kuten lukija on huomannut, ei varsinaisesti mikään tähän asti esitetystä teorioista ole vastannut kysymykseen: mikä se on tässä elävässä lajissa (koiraksessa ja naarak- sessa) joka aiheuttaa, että niistä syntynyt jälkeläinen on

yleensä erilainen — joskus kokonaan erilainen — siis uusi laji. Lamarckilaisuus pääasiassa selittää: miten synnyttäjä-laji itse muuttuu ja perintönä jättää ominaisuutensa jälkeläisilleen, mutta miten ja miksi tämä perinnön siirto tapahtuu, sitä se ei selitä. Darwinismi ja mutatsioonismi kumpikin selittävät: jälkimäinen, miten se tapahtuu ja edellinen sen lisäksi, mitä sitten senjälkeen tapahtuu, kun uudet jälkeläiset ovat syntyneet, mutta edelleen kysymys: minkä voiman aiheuttamana, jää avonaiseksi. Kuten jo sanottu, vasta mendelismi ratkaisee tämän viimeisen ja samassa koko arvoituksen peruskysymyksen.

Kasvit, eläimet — ihmiset ovat, niin erilaisia kuin ne joissakin suhteissa keskenään ja varsinkin muuhun elotomaan luontoon verrattuina ovatkin, kuitenkin kaikkienkin *aineellisia* olentoja. Niiden ruumis, se on, sen tavalliset kudossolut ja myös siitinsolut ollessaan kokoomukseltaan ainetta, seuraavat keskinäisissä vaikutuksissaan aineen — kemian ja fysiikan — lakeja. Miten matematisesti se tapahtuu, käy selville seuraavasta esimerkistä, joka samassa selittää mitä mendelismi on.

Ruusuharjaisen "bantam" (kääpiö) kanarodun linnut ovat joko mustia tai valkosia. Kun mustia ei risteytetä valkosten kanssa, tulee vain mustia poikasia, samoin valkoset pysyvät ominaisuudelleen uskollisina. Mutta jos musta ja valkonen risteytetään keskenään, syntyy mustia poikasia eikä harmaita, kirjavia tai valkosia. Mustan ominaisuuden sanotaan tässä tapauksessa olevan hallitsevan (dominantti) ominaisuuden ja valkosien alistuvan (resessiivi) ominaisuuden, lopullisesti riippuen tämä seikka niiden aineiden kemiallisesta keskinäisestä voimasuhteesta, joiden olemassaolo tai olemattomuus eläimessä tämän vussin (tässä tapauksessa väri-ilmion) ominaisuuden aiheuttaa. Kun näi-

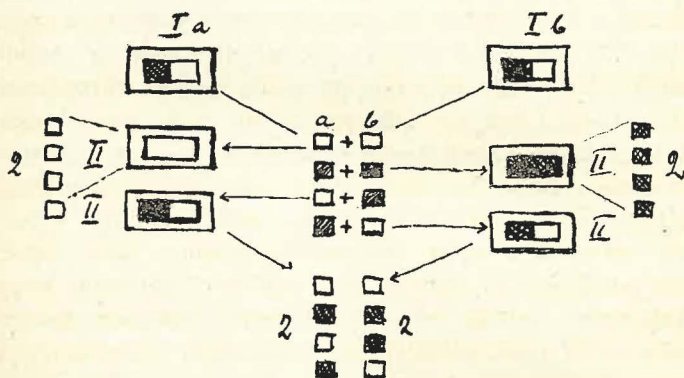
den sekasikiö-mustien annetaan keskenään risteytyä syntyy mustia ja valkosia ja aina samassa suhteessa: *jokaista valkosta kohti kolme mustaa*. Täten syntyneet valkoset siitä huolimatta, että ne ovat mustista syntyneet, synnyttävät uskollisesti vain valkosia jälkeläisiä, edellyttäen, että niitä ei mustien kanssa risteytetä. Syntyneet mustat sensijaan ovat kahta lajia: 1) puhtaita dominantteja, jotka synnyttävät vain mustia, risteytettäköön sitten mustain tai valkosten kanssa ja 2) epäpuhtaita dominantteja, jotka keskenään risteytettäessä antavat mustia ja valkosia ja ennen mainitussa suhteessa: kolme yhtä kohti. Risteytettäessä valkosten kanssa nämä epäpuhtaat mustat synnyttävät yhtä paljon kumpiakin.

Useiden tällaisten ilmiöiden selvittämiseksi Mendel*) esitti seuraavan yksinkertaisen teorian: Jokainen uusi yksilö saa alkunsa kahden siitinsolun yhtymisestä, joista toinen — munasolu — on emostaan ja toinen — siemen-solu — isästään kotoisin. Esimerkissämme meillä oli kana-

*) Gregor Mendel syntyi 1822 itävaltalais-slesialaisessa talonpoikauskodissa, liittyi erääseen munkkikuntaan Brunnissa ja papiksi tultuaan harjotti jonkun aikaa luonnontieteellisiä opintoja Wienissä (1851—53). Palattuaan takasin luostariinsa Brünniin hän ryhtyi tutkimaan kasvien ristisiitoskysymystä, kokeillen pääasiassa hernekasveilla. 1865 Brunnin luonnontieteellisen yhdistyksen kertomuksissa julaihtiin häneltä kirjotus nimeltä: "Kokeiluja kasvien ristisiitoksessa", mutta se ei saavuttanut tiedemaailman huomiota osakseen, vaan painui 35 vuodeksi unhotuksiin. Vasta v. 1900 se "sattumalta" joutui uudelleen päivänvaloon ja saavutti heti suurta huomiota tiedemaailmassa. Senjälkeen hänen kokeilujaan on jatkettu melkein kaikilla elollisen luonnon aloilla ja yhä selvemmäksi on käynyt hänen teoriansa suuri merkitys.

laji, jossa perinnöllisinä ominaisuuksina kulkivat: musta ja valkoinen väri. Mendelismin perusajatus on siinä, että sen mukaan määrätty siitinsolu (muna tai siemen) voi sisältää *vain toisen näistä* kahdesta vuorottelevasta ominaisuudesta, kuvaannollisesti puhuen on joko musta tai valkoinen, mutta ei sekasin kumpaakin.

Selitys: Ia ja Ib edustavat ensimmäistä sekulipolvea, ollen ne kummatkin tuloksia mustan ja valkosen linnun ristisiitoksesta, I a:n siitinsoluissa a on siis yhtäpaljon "mustia" ja "valkosia" siitinsoluja, samoin I b:n siitinsoluissa b. Kun ne keskenään yhtyvät syntyy toinen ristisiitossukupolvi II, joista yksi kuitenkin on puhdas valkoinen, ollen sen (2) siitinsolut siis kaikki "valkosia", yksi puhdas musta, sen siitinsolut (2) kaikki "mustia" ja kaksi sekulia, joiden siitinsoluissa (2) on taas yhtäpaljon kumpiakin.

Kun "musta" siitinsolu (siemen) yhtyy toisen "mustan" siitinsolun (munan) kanssa, on tuloksena puhdas musta (dominantti) kananpoika, jossa voi syntyä vain mustia siitinsoluja. Samoin kun "valkoinen" siitinsolu yhtyy "valkoseen", on tulos valkoinen kananpoika ja sen siitinsolut

ovat vain "valkosia". Mutta kun "musta" ja "valkoinen" siitinsolu yhtyvät toisiinsa, on tuloksena näennäisesti musta kananpoika, sillä musta väri hallitsee valkosta, mutta kun siinä sen täysi-ikäiseksi tullessa alkaa syntyä siitinsoluja, niin väriominaisuudet siitinsoluissa eroavat tosistaan, syntyen siinä yhtä paljon "mustia" kuin "valkosiakin" siitinsoluja, eikä harmaita, kuten pintapuolisesti ajatellen voisi otaksua. Kun kaksi sekasikiötä risteytyvät keskenään, merkitsee se, että kaksi sarjaa "mustia" ja "valkosia" siitinsoluja joutuu luovuttamaan ne solut, joiden yhtymisestä sikiö syntyy. Voi siis olla mahdollista, että "musta" solu tapaa "mustan", tulos musta kananpoika; tai, että "musta" siemensolu tapaa "valkosen" munasolun: tulos jälleen musta kananpoika vaikkakin epäpuhdas, sekuli; tai että "valkoinen" siemensolu tapaa "mustan" munasolun, tulos sama, kuin edellisessä ja lopuksi, että "valkoinen" siitinsolu yhtyy "valkoseen", jolloin tulos on tietenkin valkoinen kananpoika. Siis tämä sekasikiöiden keskenään risteyttäminen antaa aina tulokseksi mustia ja valkosia jälkeläisiä, suhteessa 3 ja 1, se on, mustia puhtaita, mustia sekuleita ja valkosia puhtaita suhteessa 1, 2 ja 1.

Tarkastakaamme vielä, mitä tapahtuu, seuraavissa sukupolvissa. Ensinnäkin valkoset keskenään risteytettynä siittävät uskollisesti vain valkosia, siitä huolimatta, että niiden vanhemmat ja siskot ovat mustia. Ne eivät voi koskaan sekottamatta synnyttää mustia jälkeläisiä, sillä musta ominaisuus oli jäänyt pois niistä siitinsoluista, joista ne syntyivät. Mustia on kahdenlaisia, toisia kaksi sen vertaa kuin toisia. Nämä edelliset ovat sekasikiöitä, syntyneitä "mustasta" ja "valkosesta" siitinsolusta ja kun ne keskenään yhtyvät, synnyttävät ne samassa suhteessa: 3 ja 1 mustia ja valkosia, kuin ensimmäisen polven sekasikiöt. Jälkimäiset

mustat ovat syntyneet kahden "mustan" siitinsolun yhtymisestä, ne synnyttävät siis vain uskollisesti mustia, kuten alkuperäinen musta iso-vanhempansakin.

Tällainen on Mendelin perinnöllisyyslaki yksinkertaisimmassa muodossaan ja viimeaikaiset kokeilut osoittavat, että se pitää paikkansa yli koko elollisen luonnon, sekä kasvien että eläinten mitä erilaisimpiin ominaisuuksiin nähden. Mainittakoon joitakin esimerkkejä: hernekasveissa pituus on lyhyteen nähden vallitseva ominaisuus, väri värittömyyteen, purpura tavalliseen punaseen j. n. e.; jäniksissä pitkä angorakarva on vallitseva lyhyeen nähden, värillisuus valkoiseen sekä niissä että rotissa ja kissoissa j. n. e.

Etä mendelismillä tulee olemaan kerrassaan mullistava merkitys ihmisen maanviljelys- ja karjataloudessa ovat ne lukuisat onnistuneet kokeet osottaneet, joita on sekä Euroopassa että Amerikassa sen johdolla tehty. Mainitsen tässä pari kuvaavinta.

Jo v. 1890 Englannin maanviljelijäin liitto kiinnitti yleisön huomiota siihen seikkaan, että Englannin vehnä oli huonontunut eikä jaksanut kestää amerikalaisen vehnän kilpailua markkinoilla, josta suuremman munavalkuaispitoisuutensa tähden maksettiin 25:kin % enemmän kuin laihasta englantilaisesta vehnästä. Ne yritykset saattaa amerikalainen vehnä koteutumaan Englannissa, joita oli useitakin tehty, eivät onnistuneet, amerikalainen vehnä Englannissa ei antanut toivottua tulosta, vaan rappeutui. Silloin Cambridgen yliopiston professori Biffen, joka vast'ikään (1900) oli tutustunut mendelismiin, ryhtyi tutkimaan kaikkia eri vehnälajeja. Kokeensa osoittivat, että vehnässä vihneellisyys on vallitseva vihneettömyyteen nähden, keltanen jyvä valkoiseen, paksu korsi ohueen ja erityisesti suurempi munavalkuaispitoisuus tärkkelyspitoisuuteen nähden j. n. e. Hankit-

tuaan nämä tiedot vehnän ominaisuuksien keskinäisistä voimasuhteista hän lähti risteyttämään niitä keskenään ja hänen onnistui muutamassa vuodessa kehittää vehnälaji, jolla on amerikalaisen vehnän suuri munavalkuaispitoisuus, mutta antaa yhtä suuren sadon kuin alkuperäinen englantilainen.

Vielä suremmoisempi merkitykseltään on eräs toinen saman professorin saavutus. Kaikissa maissa vehnän vaarallisin vihollinen on vehnäruoste, joka ahdistaa vehnää jos sen taimena ollessa ja vähentää suurestikin vehnän satoisuutta. Pahana vehnäruostevuonna 1891 Preussin osalle yksin tuli arvioiden mukaan noin \$100,000,000 häviötä ja kaikki vehnämaat yhteensä kärsivät vehnäruosteesta noin \$500,000,000 tappiota. Ainoa keino tätä hävittäjää vastaan oli käyttää sellaista vehnää, johon ruostesieni ei tarttuisi, mutta onnettomuudeksi ne vehnälajit olivat muissa suhteissa huonoja, joten niitä ei kannattanut ottaa tartunnanalaisen tilalle.

Professori Biffen risteytti keskenään tällaista tartunnanalaista ja siitä vapaata vehnää. Tulokseksi hän sai sekulua, jota vehnäruoste mitä ankarammin vaivasi. Seuraavana vuonna hän kylvi näiden sekulien siemenet maahan ja nyt oli suurin osa ($\frac{3}{4}$) vehnäruosteen ahdistamaa, mutta osa ($\frac{1}{4}$) oli siitä täydellisesti vapaata, vaikka kasvoi edellisen kanssa aivan sekasin. Näin on professori Biffen onnistunut kehittämään vehnälajin, johon vehnäruoste ei pysty, mutta joka samassa omaa kaikki englantilaisen viljan parhaimmat ominaisuudet.

Samassa yliopistossa on kokeilujen kautta saatu selville, että lammas- ja nautakarjassa nutipäisyys on vallitseva ominaisuus sarvipäisyyteen nähden, joten kummaltakin kar-

jalajilta voi järjestelmällisen ristisiitoksen avulla hävittää sarvet. Sen suuntaisia onnistuneita yrityksiä on jo tehtykin.

Ihmisenkin ruumiin ominaisuuksien keskinäisiä voima-suhteita on myöskin jo jonkun verran tutkittu ja joistakin päästy selvillekin. Niinpä esim. ihmisen silmäterässä ilme-nevä kellertävä väriaines on vallitseva ominaisuus sen puut-teeseen siinä, jolloin silmä on harmaa, viheriä tai sininen. Ruskeasilmäisillä vanhemmilla voi olla sinisilmäisiä lapsia, mutta tiedemies olisi kokolailla ihmeissään, jos sinisilmäiset vanhemmat saisivat ruskeasilmäisen lapsen.*)

*

Näin mendelismi, jos mikään teoria, osottaa selvästi, että samassa kun me ihmiset pääsemme vihdoon niin pit-källe jonkun ilmiön suhteen, että me sen oikein ymmärräm-me, oikein selitämme, samassa me sitä ilmiötä hallitsemme. Kysymys lajien synnystä on silloin ratkaistu kun me ihmiset kykenemme sellaisia uusia lajeja siinä määrin synnyttä-mään, kuin me itse tahdomme. Mendelismi edustaa tätä meidän tietoisuutemme ja valtamme korkeinta astetta. Men-delismi myös on lopullisesti riistänyt vastustajiltamme mah-dollisuuden käyttää aseinaan luonnonlakeja meitä vastaan. Sikäli, kun ne niihin vetoovat, me voimme vastata: men-delismi osottaa, että luonnonvoimia ja niiden toimintaa tun-teva ihminen hallitsee luontoa, voi pakoittaa sen tottele-maan tahtoaan, synnyttämään vaikka kivistä leipää, samoin tuntiessaan yhteiskuntaelämän voimat ja toiminnan, hän voi pakoittaa senkin valtansa alaiseksi, siis tasapuolisesti jaka-

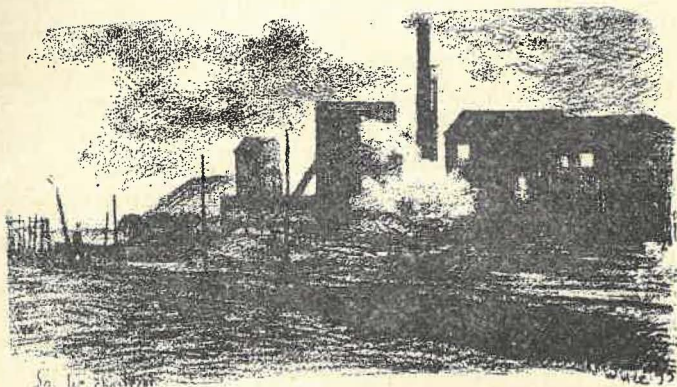
*) Mendelismistä kertoo laajemmin ja kansantajuisesti Wilshire Co:ian New Yorkissa kustantama kirjanen: "Mende-lism", kirjottanut T. Punnet; hinta 50c.

maan sen leivän, minkä hän luonnolta valloitti. Sosialismi merkitsee tätä yhteiskuntaelämän oikeata tuntemista; se merkitsee siis ihmisten valtaa yhteiskuntansa yli ja siten suurinta hyvää ja onnea kaikille.

Leo Laukki.

TYÖN TUOTTAVAISSUUS.

Maanviljelyksen ja karjanhoidon synty ja kehitys lisäsi ihmisen valtaa luonnon yli, jota kaikki teknikan kehitys merkitsee. Mutta samassa niistä keskinäisistä suhteista riippuen, joissa ihmiset työskentelivät, syntyi luokkajärjestelmä, joka valtasi yksityisomaisuudekseen kehityksen kuluessa maat ja mantereet kaikkine tuotantovoimineen.

Tuotanto- ja jako-suhteiden muuttuessa kehitys kulkee uusia yhteiskuntamuotoja kohti, ratkoo aikojen kuluessa sukulaisuussuhteet, jotka vuosituhansia olivat säilyneet ihmiskunnan keskuudessa, synnyttää uusia valtaloukkia, joidenka olemassaolo perustuu orjuuttamiensa luokkien riistämiseen. Sikäli, kun sukuyhteistuotanto ei kyennyt, maanviljelysteknikan ollessa alkuperäisellä asteella, tuottamaan riittävästi elantotarpeita yhteiskunnan jäsenille, niin perhe-

tuotanto, joka oli sellaisissa suhteissa tuottavampaa, astui sen tilalle. Kehitys kulki siis perhetuotantoa kohti.

Kaikkiällä vanhalla ja keskiajalla perhe onkin omien elantotarpeidensa tuottaja. Mutta uudet muodot kohoavat ikäänkuin maanuumenista ja alkavat horjuttaa perhetuotantoa. Tuotanto ja kulutus pyrkivät eroamaan toisistaan sikäli, kun perheet alkavat tuottaa vissejä tavaroita yli omien tarpeidensa. Nousevan porvariston kehitys raivaa tietä ilmeväälle kehitykselle, saattaa entisen omaan kuoreensa sulkeutuneen talonpojan riippuvaiseksi muusta maailmasta.

Porvaristo on sinä välittäjänä, jonka kautta maalaisväestön liikatuotanto alkaa virrata maasta toiseen, maanäärestä maanääreen. Vieraiden maiden tuotteet löytävät tiensä jokaiseen etäisempäänkin maan sopukkaan, joka ennen oli ollut ikäänkuin piiloutuneena muulta maailmalta.

Taloudellisen elämän riippuvaisuuden kehitys kaupasta oli sinä voimana, joka pakotti tavallisia pikkutuottajia yhä suurempaan markkinatavaraain valmistamiseen. Siellä ja täällä syntyy täten käsityöläisryhmiä, jotka alkavat työkseen harjottaa vissejä ammatteja, tuottaa tavaraa yksinomaan markkinoita varten. Tuotanto saa täten uuden muodon, joutuu tekemisiin ammattikuntien ja heidän järjestöjensä kanssa. Ne nousevat hallitsemaan tuotantoa, vaikuttamaan sen kehitykseen tavalla tai toisella.

Mutta kehitys sivuuttaa ammattikuntalaitokset, työntää ne syrjään sikäli, kun ne joutuvat kehityksen ja itsensä kanssa ristiriitaan, eivätkä enään kykene tyydyttämään niitä tarpeita, joita yhteiskuntataloudellinen kehitys niiltä vaatii ja niiden ratkaistavaksi esittää.

Kauppa, jonka hallussa on kasaantunut yhteiskunnallinen pääoma, jolla voi suurtuotantoa harjottaa, kärsii siitä, että ammattilaiset eivät kykene tuottamaan kylliksi tavaroita yhä

laajeneville markkinoille. Tuotannon rajottaminen ammattikuntien keskuudessa höllentää niitä siteitä, jotka pitävät sitä koossa. Itse ammattikuntalaitoksen sisäinen kehitys johtaa siihen. Kaikkialla yhdistysten sisässä tapahtuu sääntöjen rikkomista, kilpailua, yksi ja toinen mestari koittaa kiertää kilpailua rajottavia sääntöjä, murtaa itselleen tien — suurtuotantoon.

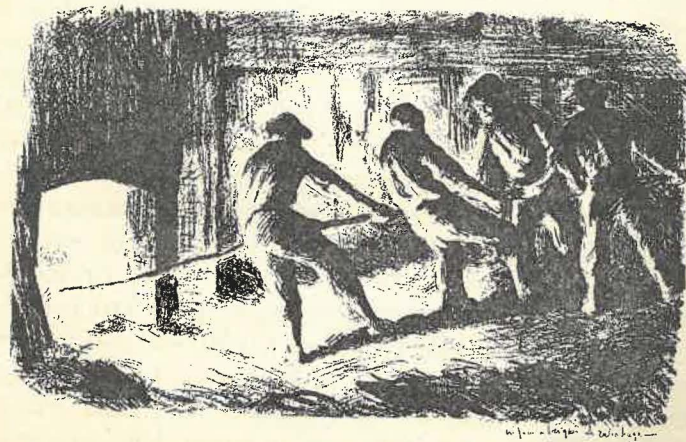
Koko ammattikuntalaitos renkaineen päivineen ei painanut kehittyvän kapitalismin edessä mitään, tämän valtava voima murskasi sen maan tasalle. Ja niin tapahtui, että uudet korkeammat tuotanto-muodot astuivat vanhojen tilalle.

Sillä aikaa, kun kauppaporvaristo jatkoi ryöstöään merien takaisilla mailla, valtasi yhä laajempia markkina-alueita, eivät feodaliherratkaan, vanhat maanomistajat, talonpojan nylkijät olleet joutilaana kotonaan. Aateli riisti yhä julkeammin alustalaisiaan, ryösti heidän maitaan. Korkeiden verojen pakottamina joutui joukottain talonpoikia maanteille. Heidän yhteiskunnallinen asemansa oli äärimmäisen kurja. Heidät oli syösty köyhälistöksi, leivättömäksi ja työttömäksi kulkuriarmeijaksi, josta heidän tavalla tai toisella oli pelastuttava. Kehittyvä porvaristo tarjosikin heille pelastusta, kutsui heidät tuotannon palvelukseen: perustamiinsa verstaisiin. Tästä *köyhälistöstä* porvaristo kokosikin ne joukot, joita se tarvitsi taistelussa feodalista valtiojärjestelmää vastaan silloin, kun porvariston taistelun huippukohta ilmeni katutaisteluna, verisenä vallankumouksena —. Tällä tavoin on laskettu se varsinkin perus kapitalistiselle kehitykselle, joka kulettaa sitä eteenpäin. Oli ratkaistu ne kysymykset, joita vastaan sortuva luokka voitavansa taisteli. Kapitalistisen järjestelmän kehitys ravisti yltään kahleet, jotka sen kehitystä olivat jarruttaneet ja alkoi kulkea vapaasti eteenpäin.

Työn tuottavaisuus verstasteollisuus-aikakaudella kulki

huimaavasti eteenpäin, säästi suuret määrät inhimillistä työtä, raaka-aineita, niiden hankinnassa y. m., työvälaineitä, työpajoja y. m. Työ, jota ennen oli toimittanut yksi ainoa henkilö, saattoi nyt jakautua ja jakaantui moniin kymmeneen pienempiin osiin. Sillä oli vaikutuksensa, työnopeus kasvoi äärettömästi.

Taitoa kysyvä ammattityö kehittyi siihen, ettei työntekijältä useastikaan tarvittu enään muuta kuin mitä yksinkertai-

sin kädenliike ja koko toimi oli suoritettu. Sikäli, kun työnopeus kasvoi saman tuotteen valmistamisessa toisilla työaloilla nopeammin, joutuivat siitä sekä itse työläiset että tuotanto kärsimään. Osa niitä verstastyöläisiä, joidenka työnopeus näin oli kasvanut, joutui työttömäksi, liikkavaestöksi. Työn ollessa ammattityötä eivät työläiset voineet siirtyä toisille ammattialoille, sillä heidän työnsä vaati pitkää oppiaikaa. Täten he joutuivat jättämään työpaikkansa ja lähtemään maailmalle lisäämään ryysyköyhälistön armeijaa. Heidän

taloudellinen asemansa kulki nopeasti kohti äärimmäistä kurjuutta. Kapitalistinen kehitys olisi kylläkin vaatinut heidät kaikki olemaan osallisena tuotannossa, sillä vasta löydetty markkina-alueet tarvitsivat monin kerroin enemmän tavaraa, kuin mitä kyettiin tuottamaan. Mutta tuotantosuhteet eivät kyenneet sitä entisellä ollessaan täyttämään.

Oli saavuttu sille kehityksen asteelle, jolloin koneen täytyi syntyä. Tuotannossa täytyi pakostakin tapahtua muutos. Osa työläisiä sai joutilaana kuleskella, sentähden että heille eivät toiset ammatillaiset kyenneet valmistamaan niin paljon valmistusta vailla olevia tuotteita, kuin he olisivat kerinneet valmistamaan. Vaikeata oli saada riittävästi ammatillaisia johonkin määrättyyn työhön ja niin koko yhteiskunnallinen kehitys kärsi.

Ja juuri se seikka, että itse työläisjoukot joutuivat siitä kärsimään, oli sinä kehityksen vieterinä, joka pani itse työläiset ajattelemaan työvälineidensä parantamista. Entisen yksinkertaisen kädenliikkeen toimintaa täyttämään keksittiin täten ensin joku mitä yksinkertaisin kone. Astuttiin vihdoin sille kehityksen portaalalle, jolloin ihmisten taistelu luontoa vastaan saa uusia voimia hallittavakseen. Työläiset ollessaan lähempänä, kuin mikään toinen luokka tuotantosuhteita ja sen vaikutusta oppivat tuntemaan tarkoin työnsä jokaisen liikkeen. Heidän keskinäinen riippuvaisuutensa toisista työläisjoukoista, elämänsä taistelun kytketyminen toisiin ammatteihin, kaikki nämä yhteensä olivat niinä tekijöinä, jotka pakottivat heidät keksintöihin ja edustamaan kehitystä. Työläisjoukkojen yhteisen toiminnan ja taistelun tulokseksi on luettava jokainen keksintö ja edistysaskel, joka tässä suhteessa saavutettiin.

Luonnon voimat kuten: höyry ja sittemmin sähkö astu-

vat ihmiskunnan palvelukseen. Höyry ja koneen keksiminen johtaa toisiin yhä suurempiin keksintöihin ja ponnistuksiin. Tuotantosuhteiden kehitys raivaa tietä korkeammalle yhteiskunnalliselle kehitysasteelle korkeampine teknikoineen, jolloin ihmiskunta kykenee tuottamaan elintarpeita mitättömän vähillä voimien ponnistuksilla ja lyhyellä työajalla, jolloin heidän ei tarvitse sentähden kärsiä puutetta, ettei voida tuottaa kylliksi kaikkea sitä, mitä ihmiset voivat kuluttaa.

Kaikkialla on tuotannon kehitys koneellisuuden aikana kulkenut hurjaa vauhtia kohti suurtuotantoa keskittäen tuotantovoimat yhä pienemmille alueille: kohottamiensa suurkaupunkien ympäristöille. Teknillinen kehitys on kulkenut kohtaan, jolloin koneet alkavat muuttua automaattisiksi. Ihmisvoimaa määrätyn tavaran valmistamisessa tuskin nimeksikään enään tarvitaan entisiin aikakausiin verrattuna. "Käsi varsien tarve katoaa." Teknillisen kehityksen tuottamat hirviöt, koneet, jotka työläisille ovat maksaneet arvaamattomat määrät ihmistyötä, voimien kulutusta, työläisiä, näyttävät nousevan määräämään ihmiskunnan kehityssuuntaa ja viitoittamaan tietä heidän pyrkimyksilleen. Useilla teollisuusaloilla jo näemmekin tämän suuntaisen murroskauden kulkevan silmiemme edessä. Mainittakoon tässä esimerkin vuoksi lasiteollisuus. Owenin automaattinen lasinpuhaltajakone, joka keksittiin v. 1904, vapautti suuret joukot työläisiä, alensi lasin tuotanto-kustannuksia äärettömästi.

Robert J. Wheeler hyvin kuvaavasti esittää lasiteollisuuden kehitystä kirjotuksessaan "The passing of the Bottle Blower" International Socialist Review'ssa helmik. 1911, kuinka ennen viimeisiä suuria keksintöjä lasinpuhaltajain taloudellinen asema oli verrattain hyvä nykyiseen verrattuna, kuinka he voivat taistella voitokkaasti vanhojen ammattijärjestöjensä

avulla palkkojen kohottamiseksi ja lyhempien työpäivien saavuttamiseksi, sillä heidän työnsä vaati monivuotista oppiaikaa harjottajaltaan. Mutta nuo päivät ovat olleet ja menneet. Konetuotanto on sivuuttanut ammattimiehet unioineen. Heidät on syösty syrjään ammateistaan, toisten ammatittomien työläisten joukkoon kaduille — kurjuuteen. Kehitys on iskenyt kyntensä niihin perusteihin, joilla koko ammattilaisuus unioineen lepää ja tulee ne repimään maan tasalle ja tämä muutos tulee särkeämään herkkäuskoisimmankin idealistin unelmat.

Kuvaavia ovatkin ne numerot, joita hän esittää kirjoituksessaan lasiteollisuuden alalta. Ne puhuvat selvää kieltä siitä mihin suuntaan kehitys kulkee. Esim. litran pullojen tuotantokustannukset ennen nousivat \$1.15 "grossi" (kaksitoista tusinaa). Tässä arvioissa on sitäpaitsi otettu 20 prosentin palkanalennus huomioon työvoimaan nähden. Koneen astuttua käsityön tilalle niiden tuotantokustannukset laskivat 11 senttiin "grossilta". Mutta kehitys ei pysähtynyt siihen, uusia mahtavampia koneita astui tilalle. Nyt automaattisen lasinpuhaltajan avulla voidaan tuottaa 4½ sentillä tuo sama määrä. Ei tarvita enään niin suurta joukkoa ammattitaitoista työväkeä, ei mitään oppiaikaa työhön astuessa. Ammattirajat katoavat, samalla myöskin niitä vastaavat uniuodot aivan itsestään menettävät merkityksensä, murskaantuvat ja näin kulkee kehityksen ratas kulkuaan murskaten sen, ken sille sulkuja laittaa.

Samassa suhteessa huomaamme kehityksen kulkeneen kaikilla muillakin teollisuuden aloilla. Esim. kymmenen auran valmistuskustannukset käsiteollisuuden aikana nousivat 54.65 dollariin, maksaen yhteiskunnallista työtä 1,108 tuntia. Konetuotannon aikana ne voidaan tuottaa 7.90 dollarilla, vas-

taavan tuntimäärän ollen ainoastaan 37 t. 28 m. Sadan kirjanpito-vihon tuotantokustannukset käsiteollisuuden aikana olivat 219.79 dollareissa, tunneissa 1,272, nyt ainoastaan 69.97 dollaria, 245 tuntia. Sadan viivoitetun paperiarkin tuotantokustannus käsiteollisuuden aikana maksoi 400 dollaria, tunneissa 4,800 tuntia. Koneiteollisuuden aikana ainoastaan 85 senttiä, tunneissa 5 t. 30 m.

Maanviljelysalalla on kehitys kulkenut samaan suuntaan, joskin vähän hitaammin. Suurviljelys voittaa alaa ja tulee määräväksi voimaksi silläkin alalla, samoin kuin muillakin tuotanto-aloilla. Isador Ladoffin mukaan on konetuotanto tälläkin alalla vapauttanut viisikymmentä prosenttia ihmis työvoimasta. Hän sanoo, että Amerikan maanviljelyksessä tarvittaisiin viidestäkymmenestä sataan miljoonaan työläistä vanhan järjestelmän mukaan tuottamaan sitä tuotemäärää, jonka nyt noin puolet Yhdysvaltain asukkaista konetuotannon aikana kykenee tuottamaan.

Jos minne huomiomme kiinnitämme, kaikkialla tapamme arvaamatonta edistystä. Voidaan tuottaa monin kerron suuremmat määrät elantotarpeita, kuin mitä tuottajat voivat kuluttaa. Ja maapallon joka kolkka raivataan markkina-alueeksi, johon ikäänkuin mereen koitetaan syytää liikatuotantoa.

Amerikan ulosvienti onkin vuosittain kohonnut yli 476 milj. doll. suuremmaksi sisääntuontia. Tämä osottaa selvästi, kuinka paljon enemmän tämän maan työläiset voivat tuottaa yli omien tarpeidensa ja lisätä kapitalistien liikepääomaa. Ja kumminkin samalla kertaa Yhdysvalloissa lojuu ääretön ryysyköyhälistöjoukko koditonna ilman minkäänlaisia elämäntaluttamattömyyksiä kaduilla, vailla kaikkea sitä mitä he ovat yltäkyllin tuottaneet. Suuret joukot on syösty äärimmäiseen

kurjuuteen sen johdosta ja avulla, että yhteiskunta on kyennyt tuottamaan liikapaljon elämänmukavuuksia.

Maanviljelysväestön prosenttiluku pienenee joka vuosi huimaavasti. Heidän elämänehtonsa huononevat sikäli, kun he joutuvat suurtuotannon kanssa tekemisiin, se on, kapitalismin riistettäväksi. He joutuvat lähtemään palkkatyöläisiksi kaupunkeihin tehtaisiin, metsiin ja kaivantoihin, myömyään kapitalismille ne elonvoimaiset jäntereensä, jotka he ovat perintönä saaneet esi-isiltään maaelämän raittiissa ympäristössä. Heidän tiensä vie samaan kuiluun, jossa jo sadattuhannet, ennen voimakkaat, mutta nyt jo osalta työvoimansa menettäneet kaupunkilaistyöläiset elämäänsä viettävät — jossa köyhäinhoitolaitoksessa, mielisairaalassa, tai kadulla. Yksin New Yorkin valtion vaivaishuoneissa virui v. 1880 noin 66,203 henkilöä, joka luku vuoteen 1890 mennessä kasvoi 73,045. Ja on se sitä mukaa yhä kasvanut vuosi vuodelta, kun taloudellinen kehityskin on kulkenut eteenpäin. Luke mattomat lapsijoukot on vedetty viimeisien vuosikymmenien aikoina tehtaisiin ja kaivantoihin raatamaan kapitalisteille, lisäämään heidän voitto-osinkojaan, aikana, jolloin heidän olisi pitänyt saada niitä perustietoja ja ohjeita, joita heidän edessään oleva tulevaisuus heiltä vaatisi. Siellä, missä kansa on noussut yhteisvoimin vaatimaan lapsityön rajotusta, ovat kapitalistit heidät sulloneet, sulfkeneet ahtaisiin koteihin, joissa tuskin on senkään vertaa tilaa, kuin tehtaan lokeroissa — ja alkaneet heitä riistää heidän kodeissaan. He ovat saaneet kotityötä, jonka avulla heidän vertaan kapitalistit imevät yhtä ankarasti kuin tehtaassakin, monessa tapauksessa riistäminen voi kotona olla vieläkin julmempaa.

Vaikkakin kehityksen saavuttama edistys on tehnyt inhimilliseen tuotantoon nähden ihmiskunnan luonnon haltijaksi, näyttää meidän työläisten olosuhteista siltä, kuin kaikki edis-

tys vain olisi tuominut meidät kuolemaan. Sen sijaan, että se olisi tuottanut meille parempia elämänehtoja, on työläisten taloudellinen asema tullut päivä päivältä epävarmemmaksi. Kapitalistiluokan asema ja valta sitä vastoin on kulkenut päinvastaiseen suuntaan. He juuri ovatkin sinä luokkana, joka hallitsee kehityksen tuottamia etuja ja käyttää ne omiin tarkoituksiinsa. Kapitalistiluokka näyttää olleen ikäänkuin kehityksen suosikki, jota kehitys on turvannut kaikin tavoin aina meidän päiviimme asti. Mutta samoin kuin kaikki edeltäjänsäkin on nykyinenkin järjestelmä luonut omat ristiriitaisuutensa, jotka taistelevat sen hävittämiseksi. Se ei voi turvata kehitystä eteenpäin vievän joukon, työläisluokan olemassaoloa, jonka kehityksen pakosta täytyykin olla ainoan luokan, joka voi ratkaista tämän monimutkaisen ja pulmallisen kysymyksen.

Kapitalistinen yhteiskuntamuoto on kehittänyt itselleen vastakkaisen luokan, joka on noussut voimakkaaseen ja ratkaisevaan taisteluun vallitsevaa yhteiskunta-järjestelmää vastaan ja jonka tehtävänä tulee olemaan nykyisen yhteiskuntamuodon kumoaminen ja uuden asettaminen vanhan tilalle.

Taistelevan köyhälistöluokan voimat kasvavat sikäli kuin työläisjoukkojen pohjakerrokset tulevat tietoisiksi kehityksen kulusta. Silloin kun ne joukot, joidenka jo vaistomainen elämäntyö on nostonut nykyisen yhteiskunnan sille kehityksen huipulle, jolla se tänäpäivänä on, alkavat tietoisesti vaikuttaa kehitykseen, sen tuottamat hedelmät tulevat kasvamaan moninkerroin, sillä silloin kehityksen takana tulee olemaan koko itsetietoisien joukkojen voima ja mahti, joka ei vielä koskaan historiallisella aikakaudella ennen ole vapaasti voinut kehitystä edustaa. Vasta silloin, kun itse kehityksen luoja, työläiset pääsevät kontrolloeraamaan tuottamiensa

työnhedelmiä alkaa teollisuudessa saavutettu sivistys ja edistys palvella koko yhteiskuntaa, eikä vain joitakin yksilöitä, kuten tähän asti. Sentähden edistäkäämme kaikin tavoin sen päivän tuloa.

Leo Matson.

RAUTATIETYÖLÄISTEN OLOISTA CANADASSA.

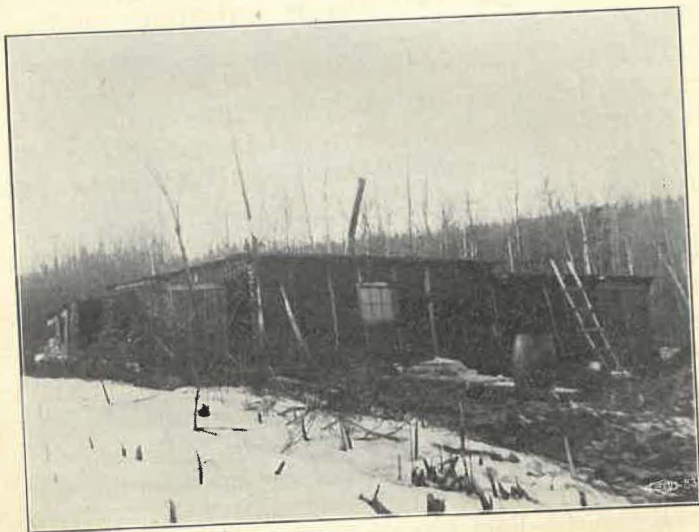
Rautatieyhtiöiden ja hallituksen antamista tilastoista näemme, kuinka paljon n. k. kiinteä kansallisomaisuutemme lisääntyy minäkin aikana; — miten monta tuhatta mailia mikin yhtiö on rautateitä rakentamalla auttanut tämän nuoren teollisuusmaan asuttamista ja täten saattanut "sivistyneen" maailman kanssa yhä lähempään vuorovaikutukseen. Porvarilliset sanomalehdet ja kuukausijulkaisut kirjottavat näiden tilastojen johdosta kauniita sanoja kansallisen varallisuuden kohoamisesta, kaupan elpymisestä, sekä miten tämä kaikki takaa huokeampia elinehtoja canadalaisille j. n. e.

Näistä hallituksen, komppaniain ja porvarilehtien selostuksista näemme asiasta vain yhden puolen, s. o. miltä ne näyttävät katseltuina riistäjien silmillä. Sosialistein tehtäväksi jää selostella näitä asioita työtätekevien, rikkauksia luovien joukkojen kannalta ja kuvailla niitä oloja, joissa teollisuuskapitalismin orjat työskentelevät: kuinka pitkä on

heidän työpäivänsä, miten pieni on heidän palkkansa, sekä millaiset asunto-olot ovat heidän työpaikoillaan, — kuvaillaksiksi kun tämä, kuten sanottu, on sosialistien yksinomaisiksi tehtäväksi jäänyt. Porvarilehdet ja kuukausijulkaisut eivät näistä kirjoittele.

Canadan rautatietyöläiset elävät oloissa, joita kynä ei

ASUNTOKÄMPPIÄ.

tahdo pystyä kuvailemaan ja vaikka sen voisi kuvaillakin, eivät sitä uskoisi muut kuin ne, jotka ovat sitä nähneet ja olleet mukana kärsimässä. Työläisten olot ovat kurjat kaikkialla, mutta erämaassa rautateitä rakentavien olot ovat suorastaan sietämättömät. Satoja maileja pois ihmisasutuksilta erämaahan vietyinä ovat he joutuneet tunnottomien yhtiöiden mielivaltaan. He ovat täydellisesti kompaniain

kirjotettujen ja kirjottamattomien "lakien" alaisia. N. k. yleinen mielipide — taistelevan työväen vaatimusten kannustamana — pakottaa porvareita valtiovallalla suojelemaan työläisiä, jotka työskentelevät tämän "yleisen mielipiteen" nähtävissä, edes suoranaisilta murhilta ja rajoittaa rääkkäämistäkin. Mutta metsissä työskentelevillä järjestyttömällä työläisillä ei ole mitään turvaa, ei mitään, johon he voisivat vedota. Valtiovalta ja "sivistynyt" mielipide eivät uletu heitä suojaamaan.

Työpäivän pituutta ei Canadan rautatietöissä rajota muu kuin luonto, joka on tehnyt inhimilliset voimat rajalliseksi. Työvoiman ostajat eivät tahdo tätä myöntää. Pitäisihän työläisillä "vapaan" tahtonsa avulla olla velvollisuus kohottaa fyysillisiä voimiaankin rajattomiin.

Voidakseen päiväpalkkatyössä perinpohjaisesti kiskoa työläisiä täytyy kapitalistien pitää suurta paasijoukkoa. Se maksaa paljon. Mutta urakatyössä kiskovat työläiset itsensä kaiken kykyisyyden ilman työvoiman ostajien palkkaamia paaseja. Urakatyöläinen käyttää lisäksi kaiken taituruutensa ja neuvokkuutensa, jota päiväpalkkalaiset eivät ankarimminkaan kurin pakotuksesta käytä. Itsetiedotonkin orja koettaa vaistomaisesti suojella ainoata omaansa, työvoimaansa niin paljon kuin mahdollista. Tämän tietäen teettävät rautatieyhtiöt työtä enimmäkseen urakalla. Työläisjoukkoja pakottaa nälkä ja houkuttelevat viekotukset ja pettävät lupaukset erämaahan urakan ottoon. Tekevät kontrahdin jossa lupaavat esim. aukaista leikkauksen jonkun vuoren halki. Työstä luvataan keskimäärin yksi dollari kuutiojaardilta kiveä. Tästä vedetään pois kaikki dynamiitin, kaarojen, lapioiden, hevosten, ratakiskojen, ruoan y. m. moninkertainen hinta. Ja komppaniat saavuttavat sen, mitä aikoneetkin: työläiset ovat muuttuneet itse itselleen

paaseiksi sekä työskentelevät niin paljon kuin voivat, parissa vuodessa kuluttaen loppuun parhaat voimansa ja miehuutensa. Vaivainen, rutistunut ruumis on jäänyt palkaksi koko ajallisen ja helvettiin kelpaava sielu ijankaikkisen elämän ajaksi. Siinä on kapitalismin maksama elämänpalkka työläisille! Sellaisissa oloissa eivät ihmiset kuluta elämäänsä

LEIKKAUSTA TEHDÄÄN.

suhteellisesti; jokaisena päivänä raihnautuu moninkertaisesti enemmän kuin siedettävämmissä olosuhteissa. Kapitalistit silti maksavat, eli oikeammin sanovat maksavansa, sanokaamme vuodesta vuoden palkan, mutta yhtenä vuotena voivatkin he kiskoa viiden, jopa kymmenenkin vuoden osan työläisten voimista. Vahvarakenteinenkaan ja parhaimmissa nuoruuden voimissa oleva ihminen voisi tuskin kahdessa

tapauksessa sadasta elää Canadian "kämpillä" kymmentäkään vuotta. Ihmisen keskimääräinen työkykyisyys kestää noin 20 vuotta. Näissä puheenaolevissa oloissa harvoin voi elää tuosta keskinkertaisesta iästä kolmatta osaakaan!

Se epäinhimillinen kohtelu, jota työläiset ovat saaneet kärsiä, on saattanut nämä yhtiöt hyvin huonoon valoon.

RATAPENKEREEN TEOSSA.

Lähikaupungeista ei tahdo saada uusia orjia, kun entiset ovat joko tapetut tai päässeet pakenemaan. Tästä vaarasta, että työläiset saattavat toisten toveriensa tietoon komppaniain konnuudet, suoriutuvat nämä muutamilla tempuilla. Joillekin urakanottajille maksetaan vähän tuntuvammin, parikin sataa kulta ja toiset saavat lähteä ilman mitään palkkaa. Ellei käy niin, kuten useille on käynyt, että lopuksi

jäävät muutaman tuhannen miestä kohti — velkaa kompanialle. Vuosien työ on arvioitu vähemmän arvoiseksi kuin hernesoppa,*) mitä ovat tuona aikana syöneet ja ne "overalit," joita ovat pitäneet päällään.

Se seikka, että komppania maksaa vähän paremmin vaikka kerran viidessäkymmenessä tapauksessa, houkuttelee sinne uusia nylettäviä "rikastumisen" toivossa. Luulo, että vaikkapa vain vuosien ponnistustenkin perästä pääsee hiukan varoihinsa, kerää yhtiöille orjia, jotka jatkavat töitä loppuun saakka.

Mutta vaikka nämä työmaat joutuisivatkin kuinka huonoon huutoon lähikaupunkien työläisten keskuudessa, eivät komppaniat joudu silti suureenkaan pulaan. Niillä on hallussaan kansainväliset orjainvälitystoimistot, jotka pestävät näistä asioista tietämätöntä työläisjoukkoa kaiken maailman turulta ja lähettävät isännilleen. Viime syksynä tuotettiin esim. Grand Trunk Pacific rautatielinjalle suurin osa työväkeä duluthilaisten "loimannien" välityksellä. — Tästä olkoon mainittuna esimerkiksi seuraava tositapaus, koska se valaisee niitä oloja, joissa Grand Trunk yhtiön orjat elävät:

Kymmen-miehinen joukko, kansallisuudeltaan italialaisia, läksi viime marraskuulla Canadaan edellämainitun yhtiön työmaalle Nepigon Laken taakse, noin 300 mailia Nepigon kaupungista. Duluthilainen "loimanni" oli luvannut heille monia etuisuuksia, joita he eivät muka koskaan tulisi saamaan Yhdysvalloissa, m. m. jos määrätyn ajan työskentelevät, ei heidän tarvitsisi maksaa kyytiään. Noin vii-

*) Hernesoppa on siellä pääasiallinen ruokalaji, höystettynä haisevalla lihalla. Siitä on työläisten maksettava \$5.00 viikolta ja kuljeksivan työttömän on maksettava 50 @ 60 senttiä ateriasta, vieläpä etukäteen. Jos ei ole rahaa, niin saa kuolla nälkään, siitä ei kukaan vähääkään välitä.

kon väsyttävän matkan jälkeen pääsivät he uudelle työmaalleen, jossa ei ollut "kämpää" eikä mitään ihmisasunnon tapaistakaan. Kylmät marraskuun yöt oli vietettävä vaate-teltassa, joka vielä päälliseksi oli pimeä. Miehet eivät tienneet varata mukaansa kynttilöitä ja komppanian ei sellaisia kannata hankkia. Raskaan päivätyönsä päätyttyä saivat he kuivattuaan ensin huonosti palavan nuotion ääressä kastuneita vaatteitaan, mennä kylmään pimeään teltaan. Tällaisista oloista koettavat kaikkiin vääryyksiin tottuneetkin työläiset päästä pois, jos vain mahdollista. Niinpä nämä italialaisetkin päättivät etsiä uutta isäntää, joka antaisi heille lämmintä ja valoa. Mustana sydänyönä läksivät he taivaltaamaan halki tuntemattomien erämaiden. Susilauman kiiluvat silmät, yhtä verenhimoiset kuin heidän ihmis-isäntiensäkin, olivat ainoat jotka näyttivät tietä. Mutta ihmissudet, komppanian kätyrit, päättivät kilpailla noista miehistä, jotka astelivat tuota pilkkopimeätä erämaata, eläintoveriensä, erämaan susien kanssa ja suoriutuivatkin voittajina. Susilla ei ollut muita aseita kuin kynnet ja hampaat. Tällaisia aseita vastaan jää joskus mahdollisuus paeta: joko nousta puuhun tai etsiä muita mahdollisia suojuksia. Susien veljet, jotka näennäisesti ovat koristetut ihmisominaisuuksilla, olivat varustetut pyssyillä, joita vastaan on pienemmät pakenemisen mahdollisuudet: jos yrittäisi nousta puuhun ammuttaisiin alas kuin koira ja viskattaisiin johonkin rotkon silmään odottamaan kaikkivaltiaan taivaan tuomarin tuomiota, jonka uskotaan palkitsevan suurimmatkin kärsityt vääryydet.

Edelläkäytetty kuvannollinen kieli ei poikkea todellisuudesta. Italialaiset eivät olleet ennättäneet maksaa tuontikustannuksiaan. Komppanian lähettämä asetettu joukko ajoi heitä jälestä ja saavutettuaan komensivat ampumisen

uhalla: "kädet ylös!" Taskut tutkittiin. Kellot ja mitä irtainta löysivät otettiin pois. Miehet vietiin vangittuina ja, ken oli uskaltanut vastustella, pahoin piestyinä tuonne vaatetelttaan ja edelleen heitä pakotettiin tekemään työtä. Kahden viikon kuluttua, kun olivat saaneet kyytinsä maksetuksi, heidät erotettiin ja, annettiin kaksi ruokalippua kullekin pal-kaksi. Kelloja ja muita esineitä, jotka vangittaessa ryöstettiin ei heille koskaan takaisin annettu.

Tällaiset tapaukset eivät ole harvinaisia eikä kauheimpiakaan, mitä tapahtuu Grand Trunk'in linjalla Canadassa. Yhtiöt ovat tappaneet satoja, etupäässä sellaisia työläisiään, jotka ovat työskennelleet yhtämittäisesti muutamia vuosia, päästäkseen maksamasta heidän palkkojaan. "Kuninkaallinen tutkijakomitea", joka "Työkansan" paljastusten johdosta lähetettiin Nepigon järven taakse, näki useita ihmisen ruumiita mainitun järven rannalla. Nämä miehet olivat lähteneet nälkäkuolemaa karkuun, kun komppania ei lähettänyt heille ruokavaroja, mutta uupuneet lumikinoksiin ja paleltuneet. Ruokavaroja ei komppania lähettänyt siksi, että se halusi olla maksamatta miesten palkkoja. Nämäkin miehet olivat raataneet vuosikausia synkässä erämaassa näkemättä vilahdustakaan ihmisarvoisesta elämästä. Heille olisi nyt ollut maksettava palkkaa. Jos yhtiö maksaisi miehilleen palkan, ei se voisi jakaa niin suuria voitto-osinkoja osakkeenomistajille. Osakevoittojen pienenemistä estääkseen tappoi se työläisensä. "Kuninkaallinen tutkijakomitea" näki ruumiit, mutta ei päässyt selvyYTEEN siitä, mikä oli kuoleman aiheuttanut. Kun tietää, että nuo tutkijakomitean jäsenet olivat Grand Trunk yhtiön osakkeenomistajia, on luonnollista, etteivät he halunneet tuomita itseään murhaan syyllisiksi. Eivätkä Canadian hallitusherrat, jotka olivat heidät "tutkimaan" lähettäneet ja jotka useimmiten omistavat

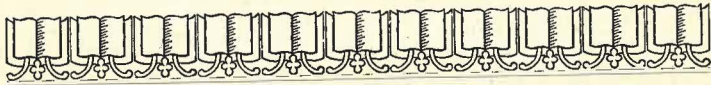
tämän yhtiön osakkeita tai ovat viroissaan siksi, että palvelevat mainittua yhtiötä, eivät nekään halunneet, että todellinen syy koskaan tulisi ilmi. Kun tämän tiedämme, emme ihmettele sitä, että "kuninkaallinen tutkijakomitea" ei löytänyt murhattujen orjien kuoleman syytä.

Olisikohan työläisillä mitään mahtia, joka ulottuisi Grand Trunk yhtiöön ja "kuninkaalliseen tutkijakomiteaan"?!

Aug. Kuusisto.

MILTÄ TUNTUU OLO OPISTOLLA?

Tuohon kysymykseen saa vastata yhtenäin. Mitähän jos kerran vastaisi kirjallisesti, kun kysyjä lienee laajemmalta. Ja vastaukseksi sopinee suunnitelma puheeksi, jonka pidin toverikunnan näytelmäseuran kanssa kierrellesämme kerjuuturneella opistolle kirjastorahoja kooten.

Tähän tapaan tarinoin:

Kun tässä vuoroon lavalla esiinnymme puhuen, lausuen ja näytellen — ja te tiedätte meidän rahankeruussa olevan — niin muistuu elävästi mieleeni kuvaukset siitä, kuinka ennen, vanhaan hyvään aikaan "teinit", lukiolaiset ja ylioppilaat, saivat kuljeskella kylissä ja taloissa laulamalla pyydellen opiskeluapua talonpoikaiselta kansalta.

Paljon on talonpoikaisluokka evästännyt opiskelijoita lukuteille. — Hyödykseenkö sen on tehnyt? — Tuskin vaan. Herroja tuli useista töllien pojista, herrojen vävyjä — ja renkejä. Monet päätyivät kirkon ruhtinaina, virkavaltiaina tai liike-elämän johtopaikoissa yhä enemmän verottamaan talonpojan pussia, ei enää kerjäten, vaan "oikeuden muodossa ja lain varjon alla." — Älkäämme unohtako talonpojan pussin paraita ystäviä, lakimiehiä.

Kova on myös työläisvanhemmilla ollut harrastus saada poikansa ja tyttärensä opin teille. Mitä säästäväisyyden ihmeitä ja kieltämyksen sankaritekoja onkaan maailman silmiltä salassa suoritettu, kun raataja-isä ja työmiesperheen äiti ovat pukeneet ja varustaneet lapsensa herraskouluun.

Ne ovat olleet opinhaluisia, ne lapset, sääli olisi kieltää niitä jatkamasta. Ja sitä paitsi, eikö ollutkin heidän elämänsä kurjaa: työtä, puutetta ja sairautta, kun sen sijaan yläluokalla oli sileät tiet ja valoisat salit!

"Jos saisin edes lapseni sinne, itseäni ylemmäksi, niin iloinen olisin," huokasi moni äiti. Ja vaikka kehasikin joku isä, että "vielä se meidän poika senaatin pöydän päässä istuu," niin ajatteli kuitenkin useampi: "ehkä voisi poikani hyödyllisesti palvella työtätekevää kansaa; ehkei unohda hän sukuansa ja vertansa."

Surkea sanoa: useimmat unohtivat. Heille oli opintie niin ohdakkeinen ja nöyryyttävä. Armoleipää, lainavaatteet ja alentava vapaa-oppilaspaikka 20 markan stipendeineen koulussa. Velkoja yläluokilla ja yliopistossa, kunniakäyntejä takausmiesten ja "suojelijain" luona, kotiopettajan epäkiitollista työtä ja vihdoinkin virkapaikka, jonka palkka ei kunnolla riittänyt opinto- ja juomavelkain maksuun "säädynmukaisen" elannon ohella. Perhe vielä kasvoi ja vaati osansa. Täytyi haalia sivutuloja, ja jos olikin ylioppilaana jotain haaveillut "kansasta" ja sen hyväksi työskentelystä, niin pian tuo runous haihtui poroporvariselämän kuluttavassa proosassa.

Enemmän sittenkin hyötyi talonpoika kouluuttamistaan lapsista kuin työmies.

Mutta harvapa työläinen voi lapsiaan ylemmä kouluttaa. Kapitalismi tarvitsee "käsiä" ja "kaikki työhön!" Ei puhukaan turhaan historian kirjottaja Lindequist ihastellen

Alamaitten ihmeellisestä kukoistuksesta, tekiväthän siellä 5-vuotiset lapsetkin tehtaissa työtä. Ihanne on ollut lähellä täydellisentymistään silloin, kun Englannissa lapset ovat jo 2-vuotisina olleet työssä ja sitä ennen jo, äitinsä kohdussa ja rinnoilla, tehtaan ilmaan tottuneet!

Tämän kirjoituksen piiriin ei kuulu sen kurjuuden kuvaaminen, mitä moinen "kukoistus" edellytti, eikä ole tässä tilaisuutta selostella, kuinka tuosta kovalla taistelulla on päästy jonkinlaisiin suojeluslakeihin, joita sentään esim. kotityössä törkeästi rikotaan. Panemme vain merkille, ettei ole kapitalismin palkkaorjalla yleensä tilaisuutta lastensa kouluuttelamiseen herraskouluissa. Ja jos olisikin jollain, niin onko halua, onko syytä?

Kuinka vaarallisen myrkyän mukana sitä tietoa noissa oppilaitoksissa annetaankaan! Ja jos ei nyt kiero tieto niin myrkyttäisikään — repeleehän porvarillinen tiede jo omia valheitaan hajalle — niin myrkyttää se yläluokkaisen elämän esimaku, jolla kykeneviä työläisnuorukaisia houkuttelee myymään luonteensa tarmon ja aivojensa kyvyt riistämisen voimassa pitämiseksi. Ei prostitueeraa yläluokka vain työväen tyttäriä; köyhälistön poikien prostitutsioni on yhtä törkeä, heistä tulee "rikasten pikku veljiä."

Kuni prostitueeratut naiset voivat nämät miehet joskus päissään kirota elämänsä alennusta, mutta harva kykenee katkasemaan kahleitansa. — Tosin antaa nouseva työväenliike tilaisuuksia pelastumiseen pois tuolta riistäjäin renkiviroista, mutta moniko sitä voi ja tahtoo hyväkseen käyttää.

Eikö ole tämä paljoa selvempi peli: työväki käsittää olevansa työväeksi tuomittu, kunnes koko työväki vapautuu kaikkien kansalaisten työväeksi tullessa. Ei kukaan voi kohottaa itseään eikä lapsiaan rehellisellä työllä pois työväenluokasta.

Kun tämä tieto on kyllin selvä ja yhtä selvä työläisen oikeudentunnon vaatimus: minun työni tuloksia ei saa ryöstää! niin yhtyy työväen luokkataistelu-välttämättömyyteen työväen tietojen ja tietoisuuden kohottamisen välttämättömyys. "Maailmanrannan korkeakoulu" opettaa jotain, järjestöissä oppii lisää, kirjallisuus auttaa edelleen ja sanomalehdet pitävät tapausten tasalla.

Mutta ei se vielä riitä. Tarvitsisi saada opetusta taidoissa, oppia kynää käyttämään, selvästi ajattelemaan ja ajatuksensa tulkitsemaan. Elämisen välttämättömyys ajaa hakemaan ammattioppia, tietoja laillisista oikeuksista ja velvollisuuksista. Ja olisi sitä hyvä oppia kokoomaan tietonsa järjestelmälliseksi kokonaisuudeksi sekä hiomaan niistä aseita, yhä parempia.

Meillä on Työväen-Opisto ja me, sen väkeä ollen, koamme ropoja sen ylläpidoksi. Emme aio me opiskella päästäksemme irti työväenluokasta. Siellä ollaan vain vähän aikaa opistolla ja palataan riveihin jälleen. Kaikkien olisi vuoroonsa siellä käytävä. Siellä luodaan työväenluokan tiedettä.

Se on työväen itsensä luotava ja sitä on aina luotava. Jokainen pieni havainto, tosielämästä oikealla silmällä siepattu, on kipene tuota tiedettä. Eivät luo työväen tiedettä "nerot" aivojensa salasokkeloista, vaikka erikoisia ajatuksen ammattimiehiä tarvitaankin yhdistelemään koko työväenluokan kokoomia tietojen muruja teoreettisiksi kokonaiskuviksi, selventäen kehityksen ja luokkataistelun suuntaviivoja.

Meillä on vielä niin paljon porvarillista painolastia kirjoissa, näytelmissä, runoissa, tunteissa, ajatuksissa ja teoissa. Meidän täytyy tehdä paljon perkaustyötä, että päästäisiin rakentamaan. Me perkaamme ja rakennamme samalla

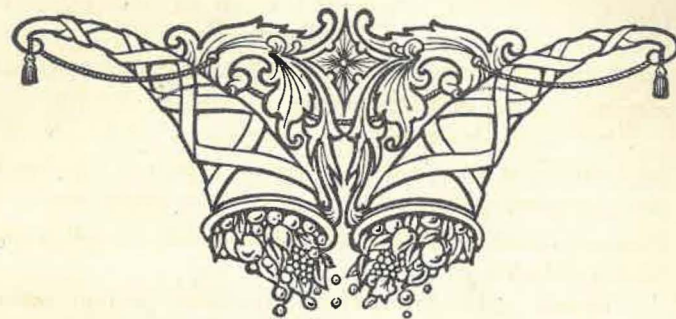
kertaa, torjuessamme vääriä tietoja ja poistaessamme tietämättömyyttä me luomme työväen tiedettä ja taidetta.

Me koetamme tehdä sitä opistolla ja väliin me ihan innostummekin siinä työssä ja siihen työhön. Olisi hauska, jos opistomme yhä laajenisi oppilasten ja opiskelumahdollisuuksien puolesta. Mutta eiköhän niin käy "ilman meidän rukoustammekin."

Tuohon suuntaan pakisin puheissani ja niin vastaan kysyjille.

5/3/11.

Y. S.

ENNEN JA NYT.

Katsokaamme kauas taakse,
näämme orjain kurjuuden,
sortovallan mässääjien,
elostelun turhuuden.

Sortajat kun kaikkiällä
johtajina hääräili,
orjiansa mielivalloin
kurittaen määräili.

Orjajoukot joskus suuttui
sortajille turman loi,

kostonliekit ilmass' leimui,
hävityksen kauhun toi.

Silloin yhtyi ylimykset
yhteisvoimin sortamaan,
vastaan orjain taisteluita
mieköin, keihäin kostamaan.

Vääryydellä voiton saivat
valhe-, petos-teoilla,
uskottivat orjiensa
uskon taikamenoilla.

*

Uudenajan orjajoukot,
kapitaalin riistämät, —
samoin saamme osaksemme,
piiskan iskut viiltävät.

Miksi et jo nouse, orja,
hirmuvallan kahleista?
Miksi et jo vapaudu
uskon taikavalheista?

Taistonhenki meidän täytyy
kaikiss' eloon virvoittaa;
itse ottaa oikeutemme,
kahlehemme kirvoittaa!

Matti Pelto.

MITÄ ME OLEMME?

Elämä on ollut ja on vieläkin, suurimmalle osalle ihmisiä, arvotus — arvotus, jota he eivät pyrikään tutkimaan tai selittämään todelliseksi. He näkevät elämää luonnossa kaikkialla, kuitenkin käsittämättä sitä kaikkea elämäksi ja että ihminen on vain yksi pieni osa tuosta samasta kaikkialla vallitsevasta samankaltaisesta elämästä, missä syntyminen ja kuoleminen, kuoleminen ja syntyminen on, ei ainoastaan luonnollista, mutta *välttämätöntä*.

Mutta tiede on meille paljastanut elämän salaisuudet. Yhteiskunnallinen kehitys on kohottanut ihmisiä kukkuloille, joilta he ovat voineet nähdä maailman kaikkeuden; nähdä, että maailmassa vallitsee ijankaikkinen voima, joka pakottaa aineet kehittymään, muuttumaan, yhtymään ja eriytymään — eriytymään ja yhtymään; joka pakottaa lukemattomat ainejoukkioit avaruudessa — joista maapallomme on osa — syntymään, kehittymään ja häviämään ja taas uudelleen, uudessa muodossa syntymään. Saman voiman pakottamana olemme nähneet myöskin elollisen elämän syn-

tyvän, kehittyvän ja kuolevan näillä avaruudessa vaeltavilla kiertolaisilla.

He ovat kirjottaneet tutkimuksiensa tulokset kirjoihin, että mekin voimme nousta, nähdä ja tutkia. Ja oh, kuinka kaunis on maailma, kuinka kaunis elämä, kun saamme nähdä sen *todellisena!* Kun saamme tietää mitä ovat kaikki nuo avaruudessa kiiluvat kappaleet, mitä on maapallo, jonka pinnalla elämme,*) mitä ovat kaikki ne, jotka ovat sen sisässä ja pinnalla ja mitä me itse olemme.

On kulunut 100,000,000 vuotta maapallon jäähtymisestä siihen saakka, kun ensimmäiset ihmiset kehittyivät maan päälle, jolla ajalla elollinen elämä on kulkenut monen kehityskauden läpi, kulkien yhä korkeampaan ja korkeampaan muotoon, alkaen kehittyä märeistä aineesta, jota kutsumme munavalkuaisaineeksi. Pienen pienestä elävästä, jota kutsutaan soluksi, alkoivat elävät elimelliset oliot kehittyä. Sammalet, jäkälät, ruohot, kukat, kaikkinaiset kasvit, pensaat ja puut, merikasvit, nilviäiset, kalat, sammakot, matelijat, linnut, kaikkinaiset eläimet — ihminen niihin luettuna, ovat kaikki alkuperäisin tuosta pienen pienestä solueläimestä. Solu on yksilö, itsenäinen eläin, joka ravitsee itsensä, siittää itsestään toisia soluja, jotka vuorostaan synnyttävät uusia soluja, kunnes noista soluista on kehittynyt kasvi tai eläin. Kalat, linnut y. m. eläimet ovat kaikki rakenteeltaan veri-, liha-, luu-, hermo- ja aivosolusia.

Korkeimmat eläimet eläinkunnassa ovat luurankoiset eläimet, luurankoisista korkeimmat ovat nisäkkäät ja nisäkkäistä korkein on ihminen.

*) Svante Arrheniuksen teokset: "Maailmojen arvoitusta ratkaisemassa" ja "Maailmojen kehitys". (Suomenkielellä saatavana).

Ernst Haeckel sanoo ihmissikiön kehityksestä seuraa-
vaa:

“Ymmärtääksemme ihmissikiö-oppia meidän täytyy valita tärkein sen ihmeellisistä ja moninaisista ilmiöistä mitä täydellisimmän selityksemme esineeksi ja sitten laajentaa tästä tutkimustamme lukemattomiin vähemmän tärkeisiin piirteisiin. Tärkein ja paras lähtökohta yksilösikiön kehityksen tutkimiselle on se tosiasia, että ihminen on kehittyneen munasta ja että tämä muna on yksinkertainen solu. Ihmismunasolu ei eroa muotonsa ja rakenteensa puolesta muiden nisäkkäiden munasoluista, jota vastoin on selvä ero nisäkkään sikiintyneen munasolun ja muiden eläinten munasolujen välillä.

“Tämä on niin tärkeä tosiasia, että kenkään ei saisi olla tietämätön sen suuresta merkityksestä. Kuitenkin se oli aivan tuntematon yhdeksännentoista vuosisadan ensi neljänneksellä. Ihmisen munasolua ei tunnettu ennen v. 1827, jolloin Carl Ernst von Baer sen ensin havaitsi. Sitä tärkeää seikkaa, että nisäkkään muna on yksinkertainen solu, samanlainen kuin muiden eläinten munasolut, ei luonnollisesti voitu käsittää ennenkun soluteoria oli perustettu. Tämä tapahtui vasta v. 1838 jolloin Schleiden havaitsi sen kasvikunnassa ja Schwan eläinkunnassa.

“Että voisimme antaa oikean arvon tälle tärkeimmälle lähtökohdalle tieteessämme, on tarpeellista ymmärtää ensiksikin, että solu on itsesäilyttäväinen olio. Kun anatoomisesti hajotamme täysin muodostuneen eläimen tai kasvin, kunkin elimen osiinsa ja sitten tarkastamme niitä suurenuslasin avulla, hämmästyimme huomattavasti, että kaikki nämä eri osat ovat kokoonpannut samasta rakentavasta alkuaineesta, jonka yhteinen rakenneyksikkö on solu. Samaan tulokseen pääsemme, jos hajotamme kasvilehden,

kukan tai hedelmän; luun, lihaksen, ihonkappaleen tai minkä ruumiinosan hyvänsä, joka tapauksessa löydämme tämän saman muodostumisen, jota kutsutaankin solumuodostumaksi Schleidenin tutkimuksen mukaisesti.

“Tämä yhteisyys löydetään sekä anatoomisessa rakenteessa, että fysiologisessa toiminnassa. Alkuoliossa koko elimistöön tavallisesti sisältyy vain yksi itsenäinen solu koko sen elämisen ajan. Mutta kuduseläimissä ja kasveissa organismi alkaa elämänsä pienestä solusta ja sitten kasvaa soluyhdistykseksi, tai paremmin sanoen, järjestyneeksi soluvaltioksi. Meidän ruumiimme ei ole niin yksinkertainen kokonaismöhkäle, kuin sen otaksutaan olevan. Päinvastoin, se on hyvin huolellisesti kokoonpantu sosiaalinen järjestelmä lukemattomine elimistöineensä. Se on tasavaltainen yhteiskunta kokoonpantu pienistä yksilöistä eli hyvin erilaisista kudossoluista.

“Solun ulkomuoto on äärettömästi vaihteleva, soveluttaen itsensä erilaisimpiin toimiin ja ympäristöihin. Yksinkertaisimmassa muodossa solu on pyöreä. Muissa tapauksissa soluilla ei ole mitään määrättyä muotoa koska ne alituisen muuttavat muotoaan automaattisen liikkumisen tähden. Yhtäkaikki sääntönä on, että solu saa määrätyn muodon edetessään kehityksessä. Monisoluisen elimistön kudoksissa, missä joukko samanlaisia soluja on yhdistettyä toisiinsa, muoto riippuu osaksi siitä tavasta, miten ne ovat yhdistyneet ja osaksi niiden erikoisista tehtävistä. Siten esim. me löydämme kielemme limakalvossa hyvin pieniä litteitä, pyöreän levyn muotoisia soluja. Ulkoihossa löydämme samankaltaisia, mutta kiinteämpiä kuorisoluja, yhdistettynä toisiinsa hammasmaisilla sahareunoillaan. Maksassa ja muissa rauhasissa on kiinteämpiä ja pehmeämpiä soluja riveissä toisiinsa liittyneinä. Luissa, jotka ovat

jäsenistön tukevana ja yhdistävänä rakenteena, solut ovat tähden muotoisia yhdistettynä toisiinsa verkkomaisella kudoksella, samoin hampaiden solut. Yksinkertaisella pyöreällä munalla, jonka otamme tutkimuksemme lähtökohdaksi, on useassa tapauksessa epämääräinen alkuperäisen solun muoto. Vastakohtana tälle ja esimerkkinä hyvin suuresti erilaistuneesta aineyksiköstä, me voimme tarkastaa suurta hermosolua aivoissa. Munasolu (ovum) on koko elimistön tärkein, sen vallitsevin solu. Sillä on kykyisyys itsestään rakentaa koko monisolainen kappale. Se on kaikkien lukemattomien solusukupolvien äiti, jotka muodostavat ruumiin kudokset. Hermosolu aivoissa kehittyy vain yhdessä suorassa linjassa. Se ei voi, kuten munasolu, luoda loppumattomia solusarjoja, joista jotkut muodostuvat ihosoluiksi, toiset lihassoluiksi, luusoluiksi j. n. e. Mutta hermosolu on muodostunut täyttämään elämän korkeimmat tehtävät; sillä on tunnon, tahdon ja ajatuksen voima. Se on todellinen sielusolu, eli henkisen toiminnan elin. Sentähden sillä on hienoin ja huolellisimmin valmistunut rakenne. Lukemattomia hienoja lankoja, niinkuin sähkölangat telegrafiasemalla, risteilee hermosolussa yhdistäen hermosolut toisiinsa ja kaikkiin hermojänteisiin.

“Tässä on hienoimmin valmistunut koneisto, jonka erinomaista rakennetta voimme ihailta hyvin voimakkaan suurennuslasin avulla. Sen monimutkainen rakenne soveltuu hyvin monimutkaiseen aivorakenteeseen. Yhtä kaikki tämä toimiva elin — joita aivoissa on tuhansia — ei ole muuta kuin solu. Meidän koko henkinen elämämme on vain tulos noiden hermosolujen eli sielusolujen yhteistoiminnasta.”

Täten olemme nähneet, että ihmiselämän lähtökohta on sama kuin kaikkien eläväisten maan päällä.

Edelleen tutkiessamme sikiökehitystä, munasolun sikiämisen jälkeen huomaamme, että se alkukehitysasteellaan kulkee samat kehitysasteet ja samassa järjestyksessä kuin kaikkien luurankoisten eläinten sikiöt, joten silloin ei voi eroittaa ihmissikiötä, enempi kuin toisienkaan ylempien luurankoisten eläinten sikiöitä lintujen, kalojen ja mataliain sikiöistä.

Kuukauden vanhana, jolloin ihmissikiö on $\frac{1}{3}$ tuumaa pitkä, voi eroittaa jo pään muodostumisen, pään alapuolella kiduskaaret, jotka erottavat kidusaukot, silmä kummallakin *sivulla* päätä, eikä etupuolella kuten täysin kehittyneellä ihmisellä, silmien takapuolella viimeset kiduskaaret, joiden yläpuolella rakkulat, joista kuuloelimet (korvat) kehittyvät. Raajat myöskin ovat alkaneet kehittyä, alaraajat ollen hiukan pitemmät, kuin yläraajat ja häntä ollen kaksi kertaa niin pitkä kuin alaraajat, koskien melkein sikiön päähän. Tällä kehitysasteella on ihmissikiö ihan samankaltainen, kuin jäniksen, koiran, naudan tai hevosen sikiö ja voidaan ne ainoastaan kokoonsa nähden erottaa toisistaan. Apina, ollen lähin sukulainen ihmiselle, pysyy sikiökehityksessään myöhempään kehitysasteeseen asti samankaltaisena kuin ihmissikiö. Vasta viime neljän kuukauden ajalla voidaan ihmissikiö helposti erottaa toisten luurankoisten eläinten sikiöistä, mutta silloin myöskin voidaan erottaa eri ihmisrotujen sikiöt toisistaan.

Tämä todistaa, että ihminen polveutuu nisäkkäiden sarjasta ja läheisimmin korkeimmista nisäkkäistä, ollen enemmän korkeampien apinain kaltainen sikiökehityksensä ja myöskin ruumiinrakenteessaan täysin kehittyneenä. Jo Karl Linnæ luokitti ihmisen samaan luokkaan apinoiden kanssa.

Ja todella emmehan eroa apinoista muussa, paitsi siinä,

että apinalla on selvempi, tuuheampi karvapeite kuin ihmisellä.

On vielä sellaisia kansoja Afrikassa sekä Tyyneen meren saaristoissa olemassa, joilla ei muuta ruumiin verhoa olekaan. Korkeammalle kehittyneellä "villi-ihmisellä" on toisilta eläimiltä riistetty turkki ja "sivistysihmisellä" kangas-nuttu. Mutta korkeampi sivistysihminen eroaa enempi alimmasta ihmisestä, kuin alin ihminen korkeimmasta apinasta.

Siis me olemme vain korkeimmalle kehittyneitä yhteiskunnallisia eläimiä.*)

*) Ernst Haeckelin "Evolution of Man", Charles Darwinin "Origin of Species" ja "Descent of Man". (Saatavana Englannin kielellä).

SELMA JOKELA.

TYÖORJAN ÄITI.

Tehdaskylän syrjäisellä kulmauksella kohoaa maan pinnasta ylöspäin yksitoikkoisuutta kuvastava asuinrakennus, jonka pinta-alan voimme arvioida 160:ksi neliöjalaksi, ruoka- ja makuuhuoneet siihen luettuina. Siellä sisällä eläjä on nainen, jonka kasvonpiirteet todistavat monista kärsimysten ja puutteiden kamppailuista. Vuosia kestäneet taistelut ovat lyöneet leimansa hänen koko elimistöönsä. Hänen liikuntonsa on vaistomaista ja kömpelöä. Hänen ryysyinen vaatetuksensa ei ensinkään muistuta teollisuuden kukoistuskautta.

Kerran oli hän elänyt jossain muualla, ollut toivorikas, hilpeä ja elämänhaluinen, haaveillut maailmasta kaikkea hyvää. Nyt hän kaamein mielin tuutii jonkun vuorokauden vanhaa ihmistä, lasta. Hän kärsii ja toivoo, viettää unettomia öitä, hellästi vaalien tuota avutonta ihmisen alkua. Millä voisi mitata kaiken sen taakan, mitä hän kantaa kasvattaessaan yhteiskunnan jäsentä.

Miksi vain hän? Onhan lapsella isäkin! On — mutta hän on koneen orja ja työvoimaansa myymässä

teollisuuden torilla. Joskus vain hän käväsee kotona eikä silloinkaan ole normaalikuntainen ihminen. Hänen sielunsa ja ruumiinsa on imenyt teollisuus ja kapitaali niihin koneisiin, mitä hän on valmistanut. Hän on itsekin muuttunut koneeksi. Hän ajattelee kuin kone eikä jaksa käsittää äidin tehtävää ja sitä pyhää velvollisuutta, mikä siihen yhtyy, vaan samoin kuin konetta hän tätä määrää ja käskää kaikilla alentavilla nimityksillä. Äidin on tyytyväisenä otettava kaikki vastaan ja korvattava ne lapsensa hyväilyllä.

Kaikista näistä huolimatta lapsesta kasvaa hilpeä koulu-poika. Mutta kouluopintonsa hän saa perehtymällä isänsä ammattiin. Äiti vieläkin toivoo lapsestaan paljon, mutta pian hänen toiveensa murtuvat. Ne murtuvat silloin, kun hänen toivottunsa tuodaan kylmänä kotiin, kun tehtaan koneet ovat hänät ruhjoneet muodottomaksi, silloin kun hän on uhrattu kapitaalın voittojen alttarille ennenkuin on edes saavuttanut nuoruutensa kukoistusta.

Niin, kapitaalihan kruunaa työläisiään marttyyrisep-peleillä.

Äidillä on kasvamassa toinenkin lapsi. Tälle hän ei opeta samaa kuin ensimmäiselle, sillä tämä hänen ensimmäisen lapsensa kohtalo painui niin syväälle hänen mieleensä, että hän ei voisi sitä unhoittaa, vaikka tahtoisikin. Tälle hän on päättänyt opettaa toista. Ei hän ole päättänyt opettaa hänelle isänsä ammatin kunnioittamista, vaan mieluummin kostamaan veljensä murhan.

Mutta kohtalo ivaa äidin tunteita ja hänen hartaita toiveitaan. Kapitaali on alentanut hänen miehensä työvoiman hintaa, joka synkistyttää äidin elämän synkkääkin synkemmäksi, ja pakottaa lapsenkin lähtemään maailmalle oppimaan sitä, mitä maailma opettaa.

Joidenkin vuosien kuluttua äiti saa kuulla, että hänen

lapsensa on vankilassa vartoamassa tuomiotaan. Hän kii-reesti rientää tätä puhuttelemaan ja ehtii paikalle silloin, kun oikeudessa luetaan syytöskirjaa, jossa tuota hänen toivottuansa syytetään poliisin vastustamisesta, rauhan häiritsemisestä ja varkaudesta. Äiti vavahtaa kuullessaan varkaudesta mainittavan ja huudahtaa itsellensä: "Varastanut, mikä kauhistus, sehän on synty jumalaakin vastaan."

Kun syytöskirja oli luettu ja joitakin todistajia kuulusteltu, annettiin syytetyille tilaisuus puolustaa itseään. Hän tyynesti alkaa puhua: "Oikeastaan minun olisi tarpeetonta puolustaa itseäni täällä, jossa syyttömistä tehdään syyllisiä ja syylliset lasketaan vapaiksi, jossa pienet varkaat tuomitaan ja isot varkaat syyttömiksi julistetaan. Tiedän kuuluvani pienten varkaitten joukkoon, jotka tullaan tuomitsemaan, sillä varastin ainoastaan syödäkseni. En puhu pyytääkseni armoa täältä, sillä tiedän sen olevan tarpeetonta. En myöskään puhu syyttääkseni, poliisit ja tuomarit, mieskohtaisesti juuri teitä, sillä tiedän, etteivät luokkatuomiot riipu ainoastaan teistä, vaan ne riippuvat yhteiskuntajärjestelmästä s. o. luokkasuhteista.

Minun puheeni on sääliä, se on sääliä teitä ja yhteiskuntaa kohtaan. Se on sääliä kaikkia niitä orjia kohtaan, mitkä ovat vahingossa siinneet, väkisin syntyneet ja useimmiten vanhemmilleen harmiksi elämään ruvenneet. Minun puheeni on sääliä kaikkia niitä äitejä kohtaan jotka opettavat lapsilleen tammöisten luokkalaitosten ja tuomarien vallan kunnioitusta, jota luokkatuomiot edustavat.

Yhdestä asiasta minä iloitsen. Minä iloitsen siitä, että jokainen luokkatuomio, mikä näissä laitoksissa annetaan, on tikarin pisto luokkavallan sydämeen ja herätyshuuto vapauden vallan nousulle."

Tämän lausuttuaan istui hän tuolille ja tuomari ilmoitti oikeusistunnon siirrettäväksi seuraavaan päivään.

Oikeushuoneessa ollut väestö poistui tuomareineen ja vanki kuletettiin koppiinsa.

Äiti joka mielenkiinnolla oli kuunnellut poikansa puhetta, seurasi häntä vankilaan puhuttelemaan. Mitä he siellä juttelivat ja mitä äiti ajatteli, selviää siitä kun tapamme hänet jonkun ajan kuluttua työväen mielenosotuskulkueen etupäässä kantamassa punaista lippua, johon on kirjoitettu: "Alas sortovalta!"

Niin, hän oli vain nainen, kohtalon koulussa kasvanut, elänyt ja kärsinyt. Hän oli ihminen; ei pahempi eikä parempi kuin työorjan äiti.

SAM LAHTI.

KYSYMYS — VASTAUS.

Aivojan' aatokset polttaa.
 Kuumana hehkuvi houreinen mieli.
 Etsivi vastausta sieluni sisimmäst',
 Kuin väkivoimin tinkivi järjeltä selityst'
 Kysymykseen:
 Miksi miljonat,
 Joilla voima, kunto — kaikki —
 Yhden alle sortuneet ja sortuvat,
 Joll' itsellä ei mitään,
 Ees voimaa senkään vertaa,
 Ett' itse jaksais' huulillensa saastaisille
 Nostaa maljan — verimaljan
 Uhriensa verta,
 Nostaa palan — lihapalan,
 Uhriensa lihan,
 Vaan nuo miljonaiset
 Onnettomat
 Itse kaiken, kaiken tekevät,
 Kärsivät ja sortuvat?

Miksi niin?
 Ja niinkö edelleen
 Vain elo jatkuis',
 Eikö toisin?
 Ja miks'ei?

Kysymykseen tuohon etsin vastauks',
 Niin kirjat luin,
 Tutkin teokset ja tekijät,
 Syiden — seurausten selittäjät viisahat.
 Syyt ne tiesivät,
 Niistä taitavasti seuraukset johtivat.
 Ne ymmärsin ja aivan oikeiks' myönsin.
 Kaikki oikein tulkituiksi tajusin ja tunnustin.
 Ja tynnyin — tynnyin — ma tietenk',
 Mutt' hetkeks' vaan,
 Sill' kohta taas
 Ma kahta kiihkeämmin
 Samaa itseltäin ja maailmalta tiedustin.

Ja miksi niin?

Siksi, että näen
 Kuinka yhä kasvaa
 Noiden onnetonten uhrein luku,
 Joita tuo yksi — meiltä miljoonilta —
 Vaatii — saa;
 Yhä avarammaks'
 Aukee julma kita,

Mi nielee ihmisverta — ihmislihaa,
 Kuin koski vettä,
 Maanrepeämä ikivuorta.
 Yhä kasvaa nälkä
 Tuon hirviöistä hirveimmän,
 Ett' tyydytä ei enään
 Vanhat, ikäloput,
 Kuolon kanssa kamppailevat
 Täysi-ikäiset ja nuoret voimakkaat,
 Miehet — naiset,
 Vaan vielä keskenkasvuisia,
 Pienoisia,
 Vastasyntyneitä
 Ja syntymättömiä
 Ahmii äitinsä,
 Kohduin kantajinsa.

Aivojan' aatokset polttaa.
 Kuumana hehkuvi houreinen mieli.
 Etsivi vastausta sieluni sisimmäst',
 Kuin väkivoimin tinkivi järjeltä selityst'
 Kysymykseen:
 Miksi niin?

Miksi nuo miljonaiset,
 Joilla voima, kunto — kaikki —,
 Itse sortuvat
 Tuon yhden tuhottavaks'?
 Miksi nuoret naiset — miehet

Tarmokkaat ja elonhaluiset
 Toisiansa surmaten
 Kiihkoisina — kilvan
 Kamppailevat keskenänsä
 Päästäksensä
 Kitaan tuohon syöksymähän?
 Miksi haparoivat vielä ikäloput,
 Sokeatkin — raajarikot
 Vapisevin jaloin — käsin
 Päästäksensä,
 Ellei muuten,
 Niin vaikka portahilla
 Itse laittamalla
 Tuonne ammottavaan suuhun?
 Miksi lapset
 Tuskin vielä puhuvaiset
 Jännittävät heikot vartalonsa,
 Pienet ruumiit,
 Hennot kädet,
 Kiivetäkseen
 Noiden ahnahittien huulten taa?
 Miksi omin voimin
 Näen uhrin
 Avaamassa tuhoojansa suun,
 Aivan väkivoimall', kuin rautakangell'
 Raottavan rauskat mädäntyneet hampaat,
 Niiden taakse sitten syöksyäkseen?
 Miksi pystyss' pysyy,
 Miljonnia syö ja raatelee
 Se, joll' voimaa itsellään
 Ei mihinkään?

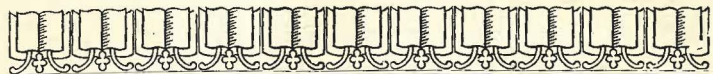
Aivojan' aatokset polttaa.
 Kuumana hehkuvi houreinen mieli.
 Etsivi vastausta sieluni sisimmäst',
 Kuin väkivoimin tinkivi järjeltä selityst'.
 Ja silmä kyynelinen näkee:
 Kuinka kahle teräksinen
 Taottuna ranteen ympärille
 Estää kättä voimakasta,
 Haluavaista,
 Kohoomasta
 Tuota hirviötä vastaan,
 Sen maahan lyömään.
 Kuinka kahle sitä lujemp',
 Puristettu syömen ympärille,
 Estää käden vapahankin,
 Voimakkaankin,
 Nousemasta
 Pelon alta kostamahan,
 Tuhoodahan sortajan.
 Kuinka kahle kaikkein lujin,
 Ahdistettu järjen ympärille,
 Estää käden voimallisen,
 Vapahan
 Ja rohkean
 Raivoin iskemästä petoon,
 Väkivoimin surmaamasta.

Ei voi — ei uskalla — ei käsitä.
 Siinä selitys.

SETÄ.

TYÖN SANKARIT.

(Mukaelma.)

Eerik Skytten havaitsi itsensä loukkautuneeksi ja pahoin ruhjoutuneeksi, kun hän heräsi kovalla kaivantotasanteella. Jotain hirmuista oli tapahtunut — kaivannossa oli ollut räjähdys; hän oli lentänyt pitkän matkan räjähdysten sattuessa ja pudonnut kasvoilleen vasten tasanteen kivistä pohjaa, kaivoslampusta oli sammunut tuli ja pimeys suhisi ympärillä kuin musta horna.

Hän hoiperteli ja etsi seinää, jonka turvissa olisi pääsyt kulkemaan eteenpäin pitkin pimeää kaivosonteloa. Häntä kauhistutti ajatus että hän olisi tullut sokeaksi. Hän kulki varovasti kuin hiiri, koetteli jaloillaan ja haparoi käsin, mittasi jokaisen askeleen, jonka astui eteenpäin.

Ja näin hetken aikaa kulettuaan hän kuuli jonkun pimeässä lähestyvän itseään. Hän säikähti ensin ja luuli, että paholainen hänen korvissaan kummittelee, mutta samassa johtui hän ajattelemaan, että se taitaakin olla ihminen.

“Hei! Kuka se? Oletko ihminen?” kysäsi hän äänen lähestyessä.

“Oletko, olen! — Oletko sinäkin ihminen”, kuului vastaus. “Mikä on nimesi?”

Heidän äänensä olivat niin muuttuneet, etteivät he tunteneet toisiansa äänestä, vaikka olivat olleet useita vuosia työtovereina samassa kaivoksessa.

“Olen, olen — ihminen olen. Nimeni on Eerik Skytten — Eerik. Entäs sinun?”

“Louis Malone.”

“Oh! — vai Louis. Minä ensin luulin sinua kummitukseksi, en luullut, että ketään muita olisi jäänyt eloon kuin minä yksin. No kerros nyt, mitä täällä on tapahtunut? Minä en tiedä, olenko menettänyt näköni tai onko täällä iankaikkinen pimeys. Silmiäni kirventelee ja tuskallinen kuumuus polttaa ruumistani kuin helvetti. Minä olen varmaankin loukannut otsani, koska kasvoillani tuntuu olevan jotain lämmintä — hyytynyttä verta se varmaan lienee. — Louis, minua pelottaa.”

“Täällä on tapahtunut hirveä räjähdys”, sanoi Louis. “Koko kaivanto on tulella. Minä luulen, että me olemme ainoat, jotka olemme elossa, luultavasti kaikki muut ovat kuolleet räjähdyksessä ja loput joutuneet myöhemmin tulen uhreiksi. Meidän voi käydä samoin, jos tuli ennättää tänne ennenkuin se saadaan sammutetuksi, tai ellei tulen kulkutie ole tullut tukituksi.”

He vaikenivat hetkeksi ja kuuntelivat, olisiko mistään kuulunut muita ihmisääniä, koska he tiesivät, että useita tovereita oli työskennellyt heidän lähellään ennen räjähdystä. Niinpä kuuluikin etäämmältä tuskaisia valituksia ja katkonaisia sanoja, joista voi päätellä, että siellä oli ihmisiä elossa. He hiipivät ääniä kohden ja tapasivat sieltä koko joukon miehiä, loukkaantuneina ja säikähtyneinä samoin kuin hekin olivat. Nyt heitä oli lähes parikymmentä yhdessä

joukossa, mutta kukaan ei tiennyt, mihin suuntaan olisi lähdetty ja miten pelastuttaisiin. Eräällä miehellä oli kello, joka oli käynnissä, mutta kukaan ei tiennyt, oliko päivä vaiko yö, vaikkakin kellon viisarit lähentelivät kahtatoista. Tunnit kuluivat, mutta aika ei merkinnyt mitään, pimeys ja tyhjyys tuntuivat loppumattomalta iankaikkisuudelta.

Eräs joukosta arveli että he ovat ainakin kolmen sadan jalan syvyydessä maanpinnalta ja epäili, tokko heillä lienee mitään pelastumisen mahdollisuutta. Heillä oli hirveä nälkä ja polttava jano. Kellä oli nahkaset kengät, niistä leikeltiin kappaleita ja syötiin. Toiset kiskoivat puunkuoria kannatuspylväistä ja koettivat niillä nälkäänsä sammuttaa. Vettä he eivät olleet saaneet ties kuinka pitkään aikoihin muuta kuin jonkun pisaran ja sekin oli ollut likaista rapaa.

Ja siellä heillä oli aikaa miettiä, mitä mieleen sattui johtumaan. Jotkut rukoilivat hartaasti jumalaa pelastamaan heitä. Toiset taas kirosivat, minkä suinkin ehtivät. He sadattelivat kaivannon päälliköitä ja tarkastajia niiden huolimattomuudesta ja uhkasivat ampua koko roistojoukon, jos vain elävinä pääsisivät maanpäälle.

Yksi puolalainen vanha ukko tuli hulluksi. Hän huomasi yhtämittaa: "Kaivanto on tulella. Maailmanloppu tulee. Katsokaa perkeleitä — lapseni, vaimoni — voi nyt joudumme helvettiin. Andru, Eerik, tappakaa pirut — lyökää!" Hän puhui ensin englanninkieltä katkonaisilla sanoilla, mutta sitten hän alkoi puhua puolankieltä niin sekavasti, ettei kukaan enää ymmärtänyt, mitä hän milloinkin tarkoitti ja viimein kaatui hän tunnottomana kivihiihlikasan päälle, johon jäi lepäämään suu auki ja muodoltaan pelottavan näköisenä.

Kaikista kauheista kärsimyksistä ja epätoivosta huolimatta miesten kesken vallitsi kuitenkin ystävällinen sopu-

sointu. Eri kansallisuudet ja kielet eivät nyt olleet minään tekijänä heidän keskuudessaan, kaikki olivat kuin yhden perheen veljeksiä, ystävällisiä ja auliita toisilleen.

Kaksi pahasti ruhjoontunutta toveria nukkui — nukkui ikuiseen uneen. Toisetkin tulivat melkein epätoivoisiksi eloon jäämisestään. He alkoivat asetella merkkejä holvien seinämille, että etsijät löytäisivät ruumiskasan, jos heidän täytyy sinne kuolla.

Vihdoin pitkän, pitkän ajan kuluttua kuului kuitenkin huutoja: "Oletteko elossa? Onko ketään elossa? Me tulimme teitä pelastamaan."

"Olemme", kuului vastaus kaikilta kuin yhdestä suusta. He tulivat tavattoman ilosiksi ja moni kuoleva työn sankari kohotti kätensä kohti korkeutta, kun tunsi saavansa kiskotuksi elämänsä kuoleman hampaista. Pelastajat alkoivat kuljettaa heitä nosto-aukulle, jonka ympärillä kaikki oli mustaksi palanutta ja likainen sammutusvesi vielä valui alas pitkin seinämiä.

Muutaman minuutin kuluttua pääsivät he maanpinnalle, jossa päivän kirkkaat säteet loivat virkistävän ilmeen heidän kalpeille kasvoilleen ja vieno raitis tuuli toi iloisia viestejä elämän aavoilta kentiltä.

Kaivanto-aukon ympärille oli kokoontunut suuri joukko ihmisiä, siinä oli leikkiviä lapsia ja itkeviä naisia, nuoria ja vanhoja; heidän katseistaan voi nähdä jotain surun syvää, ennen tuntematonta outoa ilmettä.

Niistä kolmestasadasta, jotka räjähdyksessä saivat surmansa, oli lähes kaksisataa perheellistä miestä, mutta ainoastaan kymmentä vaimoa sai miehensä elävänä maanpäälle. Oli todellakin sydäntävihlova katsella tuota joukkoa, joka oli kaivannon ympärille kokoontunut.

Ne harvat vaimot iloitsivat, jotka saivat miehensä elä-

vinä nähdä ja heidän lapsensa ilosta hyppelivät ja syileivät isiänsä. — Mutta niille toisille vaimoille ja lapsille se oli liian paljon yhdellä kertaa. — Sitä ei voi sanoin kuvata eikä kielin kertoa, sen voi vain sellaiset ihmiset ymmärtää, jotka myötätuntoisesti ottavat osaa koko maailman kärsivien työläisten kohtaloihin.

Muutamia päiviä sen jälkeen nostettiin suuri joukko heidän tovereitaan samasta kaivosaukosta — mutta mustaksi, muodottomaksi palaneina ja ruhjottuina.

Haudan hiljaisuus vallitsi tuossa pienessä kaivoskylässä, jossa äskettäin oli kaikki niin iloista ja elämä hilpeää. Nyt oli kaikkialla niin surullista ja tummaa. Ihmiset pukeutuivat mustiin pukuihin, kun he kulkivat synkin mielin, itkussa silmin kalmistolle ruumisvaunujen jälessä. Sinne oli viety sinä päivänä niin monta — — —.

Äskeinen lämmin kesä oli muuttunut kylmäksi syysksi. Marraskuun aurinko pilkisti savupilvien lomista silloin tällöin, mutta se ei säteillyt enää lämpöä, ei hehkunut, vaan elottomana, punasen ruskeana verkalleen laskeutui lännen syvään mereen. Varjot hiipivät piiloistaan ja laskivat harmaat siipensä maille. Useita mustapukuisia naisia istui umpeenluotujen hautojen ympärillä vielä pimeässä iltohämärässä. Tuuli repeli kellastuneita vaahteran lehtiä puista ja heitteli niitä poluille ihmisten tallattaviksi. Seläistä on elämä: tallataan, jalkoihin tallataan, rikkaiden jalkoihin — köyhiä.

F. WESTERLUND.

NIITÄ NÄITÄ.

KALKKISIA AMORIN NUOLIA.

Kukapa nykyaikainen ihminen ei olisi lukenut tai itsekin "runollisella päällä" ollessa kirjoitellut ja puhunut n. k. Amarin eli rakkauden nuolista. Saksalainen tiedemies Ludvig Reinhardt kertoo teoksessaan: *Vom Nebelfleck zum Menschen — Tähtisumusta Ihmiseen*”, eräästä maasimpukasta, jolla nämä "runolliset" nuolet ovat kylmää todellisuutta, nim. — kalkkia. Tämän keuhkosimpukan sekä koiraksella että naaraksella on nim. siitinsoluja kehittävän rakkulan vieressä pieni tasku, jossa valmistuu kalkkinuolia. Näitä "Amarin" teräväkärkisiä nuolia nuo simpukat parittelu-aikana sitten singahuttelevat toisiinsa, aiheuttaen siten toisissaan sukupuolintunnetta.

NÄLKÄVYÖ.

Että n. k. nälkävyö olisi ihmisen ensimmäisiä pukeita, lienee meidän nykyaikaisten ihmisten melko vaikea käsitellä, vaikkakin helppo uskoa, sillä saahan se itse asiassa tätä nykyä muita tarkoituksia palveleva vyö varsinkin meillä työläisillä sekä todellisesti että kuvaannollisesti toimia ravintoa huutavan vatsamme kuristajana. Yllämainittu Ludvig Reinhardt kertoo teoksessaan: "Jääkauden ihminen Europassa", että alkuperäisellä yhteiskunta-asteella oleva metsästäjä-ihminen on jo sangen varhain ja ennen mitään muuta pukukappaletta, käyttänyt kiinteästi vatsan ympärille kiristettyä kapeata vyötä tukahuttaakseen sitä kuristamalla Etelä-Afrikan bushmannit käyttävät muuten aivan alastoman ruumiinsa "verhona" tätä nälkävyötä, sillä eläen olosuhteissa, joissa metsänriistan puutteessa usein joutuvat pitkiäkin aikoja nälkää kärsimään, on heidän täytynyt oppia siten äänen tukahuttamaan. Onpa Etelä-Ranskassa löydetty Europan esihistoriallisilta ajoilta peräsin olevia norsunluuhun leikattuja naisten vartalokuvia, joihin vatsan ympäri on kaiverrettu rivi uurteita osottamaan meille jälki-maailman sivistysihmisille minkälainen ja mitä tarkotusta palveleva oikeastaan se ensimmäinen ihmisen pukukappale on ollut, josta Raamatussakin puhutaan, mutta toisenlaisena ja toista tarkotusta palvelleena.

MIES LAPSIVUOTEESSA.

Vaikka myönnetään että maailmassa voi tapahtua ja on jo tapahtunut paljon "ihmeitä", niin sittekin sellaista ihmettä, että mies olisi sairastanut lapsivuodetta, tuskin

kukaan järkevä ihminen ottaa uskoakseen. Ja kuitenkin se on tapahtunut ja tapahtuu vieläkin, kuten amerikalainen yhteiskuntatieteilijä Lester F. Ward kertoo teoksessaan: "Pure Sociology — Yhteiskuntaopin teoreettiset perusteet". Ja kaiken lisäksi on mies juuri tämän "ihmeen" avulla sekä päässyt tietoiseksi isyydestään että sitten naisen valitsijaksi.

Mainitussa teoksessaan Ward nim. perustaa naisen vallitsevan aseman alkuperäisessä sukuyhteiskunnassa siihen seikkaan, että hän oli tulevan sukupolven synnyttäjä, elättäjä ja kasvattaja — äiti. Äitinä hän hallitsi kaikkia suvun asioita, koko yhteiskuntaa — sukua, sillä se muodostui hänen lapsistaan, jälkeläisistään ja hänen kulloinkin valitsemista miehistä. Isällä, siis miehellä, ei ollut mitään sanomisen valtaa, sillä koko isä-käsitettä ei vielä tunnettu. Kun nyt villi-ihmisten oli mahdoton ymmärtää, että naisen raskaus johtui 9 kuukautta aikasemmin tapahtuneesta miehen aiheuttamasta sikiytymisestä, vaan luultiin sen johtuvan haltijain — jumalain salaperäisestä vaikutuksesta, niin luonnollisestikaan ei voitu sitä tietä suoranaisesti päästä isyyttä ymmärtämään. Näin ollen kun luultiin lapsen maailmaantulon tapahtuvan sen lapsivuoteessa syntyessä, niin se mies, joka tahtoi päästä osalliseksi määrätyn lapsen synnyttämisestä, antoi laskea itsensä lapsivuoteelle samoihin aikoihin, kun joku vaimo siihen laskettiin ja oli hän kärsivinä kaikki ne synnytyskivut ja tuskat, joita tuo vaimo todellisuudessa kärsi, antaen noitain ja poppamiesten tohtoroida ja noitua itseään aivan samoin, kuin vaimollekin tekivät. Hänestä tuli täten lapsen toinen äiti = isä, huolimatta siitä oliko hän sen todellinen isä, tai ei, sillä se riitti, että hän oli kärsinyt lapsivuoteen kivut. "Äidiksi" = isäksi päästessään hän pääsi myös osalliseksi tämän valtaan

ja niin kohosi vihdoin suvun vallitsijaksi. Vielä tänäkin päivänä on joitakin raakalaiskansoja, joiden keskuudessa miehet "sairastavat" lapsivuodekivut yhdessä naisten kanssa.

(ostettu: 50 mk)